

C. Senatosu Artvin Üyesi Recai Kocaman, İstanbul Milletvekilleri İsmail Hakkı Tekinel, Fehmi Cumalıoğlu, Turan Koçal, Kayseri Milletvekili Turhan Feyzioğlu ve 6 Arkadaşının, 26.4.1961 Tarihli ve 298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi, Bazı Maddelerin Kaldırılması ve Buna Beş Geçici Madde Eklenmesi; 24.5.1961 Tarihli ve 304 Sayılı Cumhuriyet Senatosu Üyelerinin Seçimi Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi; 25.5.1961 Tarihli ve 306 Sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bazı Maddelerin Kaldırılması Hakkında Kanun Teklifi ile İstanbul Milletvekili İsmail Hakkı Tekinel'in 25.5.1961 Tarihli ve 306 Numaralı Milletvekili Seçimi Kanununun 37 nci Maddesinin Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi ve Anayasa ve Adalet Komisyonları Raporları. (2/707, 2/717)

5 . 3 . 1979

Millet Meclisi Başkanlığına

26.4.1961 tarihli ve 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun bazı maddelerinin değiştirilmesi, bazı maddelerinin kaldırılması ve buna 5 geçici madde eklenmesi; 24.5.1961 Tarihli ve 304 sayılı Cumhuriyet Senatosu Üyelerinin Seçimi Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi; 25.5.1961 Tarihli ve 306 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bazı Maddelerinin Kaldırılması Hakkında Kanun Teklifimiz gerekçesi ile birlikte sunulmuştur.

Gereğini rica ederiz.

Saygılarımızla.

C. S. Artvin Üyesi
Recai Kocaman

İstanbul Milletvekili
İsmail Hakkı Tekinel

İstanbul Milletvekili
Fehmi Cumalıoğlu

İstanbul Milletvekili
Turan Koçal

Kayseri Milletvekili
Turhan Feyzioğlu

İstanbul Milletvekili
Tarhan Erdem

Yozgat Milletvekili
Ö. Lütfi Erzurumluoğlu

Konya Milletvekili
Şener Battal

Adana Milletvekili
Cevdet Akçalı

Bolu Milletvekili
Ahmet Çakmak

C. S. Van Üyesi
Ferid Melen

GENEL GEREKÇE

Demokratik rejimin işleyişi hür seçimlere dayanır.

Demokrasi, ancak hür, eşit, dürüst seçimlerin yapıldığı bir ülkede bulunabilir. Seçim serbestliğinin, eşitliğinin, ve dürüstlüğüünün zedelendiği veya yok olduğu ülkelerde, rejimin adı ve dış görüntüsü ne olursa olsun demokrasiden bahsedilemez.

Bir ülkede demokratik rejimin «fiilen» var olup olmaması, sağlıklı şekilde işleyip işlememesi, en başta seçim yasalarına ve bu yasaların uygulamalarına göre değer kazanması nedeniyle bir çok siyaset bilimcisi seçim yasalarını Anayasalar kadar önemli saymışlardır.

Gerçekten seçimlerin dürüstlüğü ve güvenliği ile ilgili yasa metinlerinin içinde teknik teferruat gibi görünen bazı hükümler, ülkenin, milletin ve demokratik rejimin kaderi üzerinde anaillkeler kadar etkili olabilmektedir.

Demokratik rejimi vazgeçilmez bir yol olarak seçmiş bulunan Türk Milleti, yeryüzünde, hür seçimle kurulmuş bir parlamentoya sahip olan ve iktidarların millet oylarıyla değişmesine imkân veren az sayıdaki hür milletlerden biridir.

Programlarında ve başka konularda, aralarındaki görüş ayrılıkları ne olursa olsun, Anayasamızın hür demokratik rejimin vazgeçilmez unsurları olarak kabul ettiği siyasi partiler seçimlerin serbestlik, eşitlik, dürüstlük ve güven içerisinde yapılmasını ve milli iradenin gölgesiz bir şekilde tecelli etmesini sağlayacak düzenlemeleri gerçekleştirme hususunda, ortak bir ilgi ve heyecan duymak, uyumlu bir işbirliği kurmak zorundadır.

Yüce Meclise ortak bir teklif şeklinde sunulan ilişik metin, işte böyle bir ortak amacın, verimli işbirliğinin sonucu olarak ortaya çıkmıştır.

298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkındaki Kanun, 304 sayılı Cumhuriyet Senatosu Üyeleri Seçimi Kanunu ve 306 sayılı Milletvekilleri Seçimi Kanunu üzerinde Partilerarası Özel Komisyonunda CHP, AP, MSP MHP ve CGP temsilcilerinin katılması ile yapılan çalışmalar sonunda, bu kanunlarda yapılması gerekli görülen değişikliklerle ilgili olarak hazırlanan teklif metni üzerinde tam bir görüş birliğine varılmıştır.

Hür ve demokratik seçimlerin, Anayasadaki eşitlik ve serbestlik ilkelerine gölge düşürülmeden, en dürüst şekilde yapılmasını amaçlayan bu değişiklik teklifinin toplantılarına katılan bütün partilerin ittifakı ile hazırlanmış olması Türk Demokrasisi hesabına kıvanç verici bir olaydır.

Teklifin hazırlanması sırasında, partilerin temsilcileri kendi partilerinin dilek ve görüşlerini getirmişler; Özel Komisyonunda varılan sonuçlardan da, parti yöneticilerini devamlı olarak haberdar etmek suretiyle, partilerinin bilgisi ve muvafakati ile müzakereyi sonuçlandırmışlardır. Üzerinde teknik çalışmaların devam ettiği öteki konularda da, aynı yaklaşım hakimdir.

Millet Meclisi Başkanının başkanlığında ve Başkanın çalışmalara katılma imkânı bulamadığı zamanlarda Partilerarası Özel Komisyon Üyelerinin münavebe ile başkanlık yaptıkları toplantılarda seçim konusu ile ilgili Devlet kuruluşlarının, uzmanların bilgi ve görüşlerinden de yararlanılmıştır.

Yüksek Seçim Kurulunun seçim kanunları uygulamasında karşılaştığı başlıca güçlükler ve uygulamalardan çıkarılan sonuçlar gözönünde tutularak bu değişiklik teklifi hazırlanmıştır.

Seçmen kütükleri ile ilgili şikâyetler, özellikle son seçimlerde önemli boyutlara ulaşmıştır. Mükerrer kayıtlar mükerrer seçmen kartı dağıtımı, kütüklere yazılmayan ve oy veremeyen seçmenler, yer yer istatistik verilerle ve yapılan tesbitlerle bağdaşması mümkün olmayan seçmen sayısı artışları, Yüksek Seçim Kurulunun bile uyarılar yapmasına yol açan ciddi sorunlar halini almıştır. Bu alanda çok ciddi ve köklü bir düzenlemenin, hem de hiç zaman kaybedilmeden acil olarak yapılması zorunlu hale gelmiştir.

Kanun teklifimiz, bu alanda çağdaş tekniğin en son yöntemlerinden yararlanma imkânını sağlayan, yazım, denetleme ve kayıt hatalarını aşgariye indirmeyi amaçlayan, mükerrer yazım ve mükerrer oy kullanma ihtimallerini bertaraf eden, başkası yerine oy kullanma yollarını kapatan, seçimlerden önce ve sonra; daha etkili bir denetlemeyi mümkün kılan, önemli ve köklü değişiklikler getirmektedir.

Seçim işlerinde ilk defa uygulanmasının kararlaştırılması nedeniyle bilgi işlem tekniklerinden yararlan-

ma ile ilgili düzenlemeler farklı bir önem kazanmıştır. İncelemede kolaylık olur düşüncesiyle bu konuya ait genel gerekçenin seçmen kütüğünün düzenlemesine ilişkin maddelerden önce yazılması uygun görülmüştür.

Yüksek Seçim Kurulu, il ve ilçe seçim kurulları, sandık kurulları ile ilgili hükümler, Anayasadaki ilkelere bağlı kalınmak suretiyle, seçimlerin en iyi ve en dürüst şekilde yönetilmesine imkân verecek tarzda, görüş birliği içinde yeniden düzenlenmiştir.

Siyasi partilerin seçimlere katılmaları ile ilgili hükümlerin düzenlenmesinde, son yapılan milletvekili ve ya Cumhuriyet Senatosu seçimlerinde, «kendi listesinden» yasama meclislerinden birine üye seçtiren ve böylece millet iradesinin bir bölümünü temsil etmeğe layık olduğu hür seçimlerle sabit olmuş partiler ile; hiç seçime katılmamış veya katıldığı halde TBMM 'de temsil edilmeye hak kazanamamış siyasi partiler arasında bir fark gözetilmesi doğal görülmüştür. Hür seçimlerle millet Meclisi veya Cumhuriyet Senatosunda temsil edilmeğe hak kazanmış, millet iradesinin sınırlı da olsa bir bölümünü kendi listesinden üye seçtirmek suretiyle temsil hakkını elde etmiş bir siyasi partinin seçimlere katılması ne kadar doğal ise, hiç seçime katılmamış veya katıldığı halde Cumhuriyet Senatosuna veya Millet Meclisine «kendi listesinden» üye seçtiren partilerin seçimlere katılmaları için, ilk genel kongrelerini yapmış olmak, belli sayıda il ve ilçede teşkilat kurmuş bulunmak gibi şartların aranması da o kadar doğaldır. Bu konuda, mevcut kanundaki 15 il (ve bu illerin ilçelerinde) teşkilat kurmuş olma kaydı yerine, illerin toplam sayısının zamanla değişebileceği de düşünülerek, «illerin üçte birinde, ilçeleri ile birlikte teşkilat kurmuş olma» şartının aranması uygun görülmüştür. Aday gösterilmesi zorunlu olan illerin asgari sayısı da yine üçte bir olarak belirlenmiştir.

Başka bir partinin listesinden seçildikten sonra o partiden istifa ederek yeni bir partiye katılma halleri, Cumhuriyet Senatosunda veya Millet Meclisinde temsil edilme şartının yerine gelmesi bakımından gözönünde tutulmayacaktır. Bu nedenle, «kendi listesinden üye seçtirme» ibaresi teklife dercedilmiştir.

İlçe seçim kurullarının ve sandık kurullarının teşkilinde de, o ilçede daha önce yapılan seçimlerde en çok oy almış siyasi partilerin kurullarda mutlaka temsil edilmesine imkan veren bir usul getirilmiştir. Getirilen bu yeniliğin seçimlerin güven içinde yapılmasına katkıda bulunacağı düşünülmektedir. Kura tesadüfleriyle, o ilçede en büyük önemi taşıyan partilerin kurullarda temsil edilmemesi, hem kurulların teşkilinde güçlüklerle ve gecikmelere yol açmakta hem de adaletsiz sonuçlar doğurmaktadır.

Seçimlerle ilgili haklı ve önemli itirazların etkili şekilde yapılabilmesini sağlayacak ve bu alanda yıllardan beri edinilen tecrübelerin ortaya çıkardığı aksaklıkları düzeltecek düzenlemeler de yapılmış, bazı itirazların millet iradesine ters sonuçlar ortaya çıkarmasını önleyecek değişiklikler getirilmiştir.

Seçim suçları ve cezalarla ilgili bölümlere işlerlik ve müessiriyet kazandırılmış, milli iradenin hür ve dürüst şekilde belirlenmesine engel olabilecek her türlü seçim suçlarını daha etkili şekilde kovuşturup cezalandırmayı mümkün kılan değişiklikler getirilmiştir.

Bu kanun teklifiyle bütün çağdaş medeni ülkelerde olduğu gibi Anayasamızdaki temel ilkelere uygun olarak seçimlerde televizyondan yararlanılması imkan dahiline getirilmiştir.

Ayrıca 25 . 5 . 1961 tarihli 304 sayılı Cumhuriyet Senatosu üyelerinin Seçimi Kanunu ile 306 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununda 298 sayılı Yasada yapılan değişikliklerin tabii bir sonucu olarak ve tecrübelerin gerekli kıldığı bazı değişiklikler yapılmış ve yeni düzenlemeler getirilmiştir.

298 SAYILI KANUNDA DEĞİŞTİRİLEN MADDELERİN DEĞİŞİKLİK GEREKÇELERİ

Madde : T

Bu maddede yapılan değişiklik (Cumhuriyet Meclisi) deyimi yerine (Cumhuriyet Senatosu) deyiminin yazılması ve (belediye başkanları) kelimelerinin ilavesinden ibarettir.

26 . 4 . 1961 tarihli 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkındaki Kanun Kurucu Meclisçe hazırlanan Anayasa taslağındaki deyimlere uygun olarak kaleme alınmış, bu Kanundan sonra yürürlüğe giren 9 . 7 . 1961 günlü 334 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında Cumhuriyet Meclisi ismi Cumhuriyet Senatosu olarak değiştirilmek suretiyle kabul edildiğinden Cumhuriyet Meclisi deyimi yerine Cumhuriyet Senatosu deyiminin kullanılması zorunlu hale gelmiştir.

Diğer taraftan 298 sayılı Yasanın kabul tarihinde yürürlükte bulunan Belediye Seçimlerine ait Yasada belediye başkanları, belediye meclisi üyeleri arasından seçilirken bilahara yapılan değişiklikle belediye başkanlarının belediye meclis üyelerinden ayrı olarak seçilmesi kabul edildiğinden, kanunun uygulanacağı seçimler başlığını taşıyan bu maddeye belediye başkanları seçimi de ithal edilmiştir.

Madde : 5

Bu maddede esas itibariyle bir sandık bölgesinde oy kullanacak seçmen sayıları hakkında herhangi bir değişiklik yapılmamış, ancak, birden çok mahalle veya semt gibi toplu yerleşim birimlerinden oluşan muhtarlıklar (seçim bölgelerinde) seçmenlerin kolayca oy vermelerini sağlamak amacıyla asgari her sandıkta 300 seçmenin varlığı aranmaksızın, mesafe durumu ve ulaşım güçlükleri dikkate alınarak ilçe seçim kurullarına gereken sayıda sandık bölgesine ayırabilme imkânı verilmiştir.

Madde : 9

Maddeye eklenen ikinci fıkra ile seçimlerin düzenli bir şekilde yürütülebilmesi için Anayasanın 75 nci maddesinden kaynaklanan ve 298 sayılı Yasanın çeşitli maddelerinde bulunan seçim kurullarına ait yetkilerin kamu görevlilerine taalluk eden görev ve mecburiyetlerin genel hüküm olarak bu maddede düzenlenmesi uygun görülmüştür.

Madde : 10

10 ncu maddeye 14.7.1965 tarih ve 656 sayılı Kanunla eklenen ek fıkra açıklığa kavuşturulmuş ve madde bütünlüştürülmüştür.

Son nüfus sayımına göre nüfusu 200.000'i aşan ilçelerde kurulması öngörülen birden fazla ilçe seçim kurulunun teşkilinde yer itibariyle ayırım yapılması hususu açıklığa kavuşturulmuş ve birden fazla ilçe seçim kurulu teşkil edilen ilçelerde yapılacak seçimlerin mahiyetine göre birleştirilmesi mümkün olan işlerin ilçenin bütününe veya bir kısmını kapsamak üzere görev itibariyle ayırımının Yüksek Seçim Kurulunun tespit ve ilan edeceği ilke kararları ile yapılmasının hizmetin icabına uygun olacağı düşünülmüştür.

Diğer taraftan yürürlükte bulunan 648 sayılı Siyasi Partiler Kanununa göre siyasi partilerin her ilçede ancak bir ilçe yönetim kurulunun faaliyet göstermesi mümkündür. Nüfusu 200.000'i aşan ve milyonlara varan ilçelerde 5 ila 11 üyeden oluşan siyasi partilerin ilçe yönetim kurullarının diğer ilçelere nazaran yasal amaçlarına uygun ve özellikle seçim çalışmalarına paralel faaliyet göstermelerindeki güçlükler açıktır.

Bu gibi yerlerde ilke olarak teşkil edilen ilçe seçim kurulları sayısına paralel ve ilçe seçim kurullarının yer itibariyle faaliyet alanlarını kapsayan sınır ayırımları içerisinde birden fazla ilçe yönetim kurulunun teşkil imkânının siyasi partilere verilmesi kabul edilmiş, yasalarda yer alan benzer hususlar arasında irtibatın sağlanmasında faydalı olur düşüncesiyle bu madde gerekçesinde, sadece konuya işaret edilerek; ilçe seçim kurullarına paralel olarak siyasi partilere ait olmak üzere ilçe yönetim kurulları teşkili hususundaki düzenlemenin 648 sayılı Siyasi Partiler Kanununda yapılması uygun görülmüştür.

Madde : 11 ve 12

Teklifin 11 ve 12 nci maddesinde yapılan değişikliklerin gerekçeleri müşterektir. Anayasa hükümlerine uygun olarak tatbikatta Yüksek Seçim Kurulu üyelerinin tümünün 4 yılda bir değişmesinin ortaya çıkardığı mahzurları bertaraf etmek, çalışma usullerini açıklığa kavuşturmak amacıyla 11 ve 12 nci maddeler yeniden ayrı ayrı düzenlenmiş ve maddelerin bu yeni tanzim şekline göre Yüksek Seçim Kurulunun kuruluş ve işleyişine intibakı temin için kanuna yeni bir geçici madde ilave edilmiştir.

Madde : 14

Tatbikatta görülen aksaklıkların giderilmesini, tespit edilen eksikliklerin tamamlanmasını ve Anayasamızın 75 nci maddesinde yer alan hükümlerin amacına uygun olarak tatbikini sağlamak, seçimleri yönetmek ve denetlemekle görevli yargı organlarının tatbikattan aldıkları sonuçlara göre konu ile ilgili isteklerini yerine getirmek ve şikâyetlerini bertaraf etmek amacıyla hazırlanan bu Kanun Teklifi ile yürürlükte bulunan yasalarda çeşitli değişiklikler ve yeni düzenlemeler getirilmiştir.

Özetle, 298 sayılı Yasanın 28 ve müteakip maddelerinde esasları yazılı (seçmen kütüğünün daimiliği) ilkesinden vazgeçilerek yürürlükte bulunan bu Yasanın 28 ve müteakip maddelerine göre tanzim edilip denet-

lenen halen geçerli daimi seçmen kütüklerinin giderek tümünün iptal edilmesi, yerine seçmen kütüğünün her dört yılda bir yeniden düzenlenmesi ve iki yılda bir denetlenmesi ve sürekli olarak bilgi toplama yolu ile güncelleştirilmesi ve bu işlemlerin yapılmasında bilgi işlem tekniklerinden yararlanılması suretiyle yeniden merkezi seçmen kütüğü yapımının benimsenmesi ve bu amaçla Yüksek Seçim Kuruluna bağlı olarak Ankara'da bir (Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğü) ve ilçelerde (Seçmen Kütüğü Bürolarının) kurulması, ilçe ve il seçim kurullarının devamlı kurullar haline getirilmesi ve bu sebeple kuruluş ve işleyişlerinin yeniden düzenlenmesi, birleşik oy pusulalarının tanzim şeklinin değiştirilmesi, bağımsız adayların isimlerine birleşik oy pusulalarında yer verilmesi ve birleşik oy pusulaları ile yapılacak seçimlerde zarf usulünün kaldırılması, oy vermede kullanılan seçmen kartlarının kaldırılması ve nüfus kâğıdı ve benzeri resmi belgeler ibraz edilerek oy kullanma usulünün kimlik tespiti açısından değiştirilmesi ve oyunu kullanan seçmenin birden fazla oy kullanmasını önlemek amacıyla belli yerine özel boya ile işaret konulması, siyasi partilerin seçimlere katılma şartlarında değişiklik yapılması gibi başlıca nedenlerle öngörülen değişiklikler ve yeni düzenlemeler Yüksek Seçim Kurulunun görev ve yetkilerini düzenleyen 14 nci maddesinde de değişiklikler yapmak zorunluluğunu ortaya koymuş ve madde bu irtibatlarla göre yeniden düzenlenmiştir.

Madde : 15

Bu maddede yapılan değişikliklerle; seçmen kütüğü tanziminde yapılan sistem değişikliği, il ve ilçe seçim kurullarının devamlı olarak çalışmalarını gerekli kıldığından il ve ilçe seçim kurullarının seçim dönemleri başında kurulup faaliyete geçmeleri esası terkedilerek bu kurulların sürekli çalışması kuralı getirilmiş; kuruluş biçimi aynen muhafaza edilmekle birlikte iki yılda bir yenilenmesi esası öngörülmüştür.

Madde : 17

Bu maddede yapılan değişikliklerle; seçim dönemlerinde ve seçim dönemlerinin dışında il ve ilçe seçim kurullarında hangi partilerin temsilci bulundurabileceği konusu açıklığa kavuşturulmuştur.

Madde : 18

Bu maddede yapılan değişikliklerle; ilçe seçim kurullarının seçim dönemleri başında kurulup faaliyete geçmesi ve seçim sonuçları alındıktan sonra faaliyetlerini tatil etmesi esası terkedilerek, 15 nci madde gerekçesinde izah edilen sebepler nedeniyle bu kurulların sürekli çalışması ve iki yılda bir yenilenmesi kuralı getirilmiştir.

Yapılan değişikliklerle ayrıca, bu kurulda görev yapan asıl üyelerin her birinin yedeği ile birlikte belirlenmesi ve bir asıl üyenin katılmadığı toplantıya öncelikle o üyenin yedeğinin çağırılması öngörülmüştür.

Madde : 19

Bu maddede yapılan değişikliklerle, ilçe seçim kurullarının, hâkim başkanlığında, 4'ü siyasi partilerden 2'si memurlardan alınacak üyelerden oluşan kuruluş biçimi ve sayısı aynen muhafaza edilmekte birlikte siyasi partilerden alınacak üyelikler için, söz konusu ilçede son genel milletvekili seçimlerinde seçmen yurttaşların ortaya koydukları tercihler esas tutularak, objektif kıstaslara dayalı ve uygulamada ciddiyet ve kolaylık sağlayacak yeni bir düzenleme yapılmıştır.

Ayrıca bu kurulların diğer üyelerinin kamu hizmeti sektörlerindeki eşitlik, tarafsızlık, kıdem ve o ilçedeki çalışma süresi esasları dairesinde ilçe merkezinde görev yapan Devlet memurlarından ad çekme yoluyla tespit edilmesi esası getirilmiştir.

Madde : 21

Bu maddede yapılan değişikliklerle halen 5 olan sandık kurulları üye sayısı 7'ye çıkartılmıştır.

Madde : 22

Bu maddede yapılan değişikliklerle sandık kurulu başkanlarının nitelikleri belirtilmiş ve 648 sayılı Siyasi Partiler Kanununa göre bu partilere üye olamayacak kimseler ile köy muhtarlarının görev yaptıkları köylerde sandık başkanı olamayacakları ve sandık başkanlarının tarafsızlığı tartışmalara yol açmayacak kimselerden seçilmesi amacına yönelik kurullar getirilmiştir.

Madde : 23

Bu maddede yapılan değişiklikle sandık kurulu asıl ve yedek üyeliklerinden beşer tanesinin teklifin 19 ncu maddesindeki esaslar dairesinde seçime katılan siyasi partilerden alınması benimsenmiş ve diğer bir asıl bir yedek üyeliği ihtiyar heyeti veya ihtiyar meclisi asıl ve yedek üyelerinden alınmasına ilişkin eski hükümler muhafaza edilmiş ve ihtiyar heyeti ve ihtiyar meclisi üyeleriyle ihtiyacın karşılanamaması halinde sandık kurullarının bu nitelikteki asıl ve yedek üyesinin tespitinde uygulanacak usuller belirtilmiştir.

Madde : 24

Bu maddede yapılan değişiklikle, sandık kurullarının her seçimin yapılış tarihine ve seçim çevresinin yerel özelliklerine göre değişik tarihlerde göreve başlatılması konusunda Yüksek Seçim Kuruluna takdir yetkisi verilmiş ve bu kurulların görevlerinin sayıma ilişkin evrak ve belgeler ilçe seçim kurullarına teslim edilinceye kadar devam etmesi esasları getirilmiştir.

Madde : 26

Bu maddeye eklenen fıkra ile, 648 sayılı Siyasi Partiler Kanununa göre siyasi partilere üye olamayacak kimselerin bu kurullarda üye, müşahit veya temsilci olarak siyasi partiler tarafından getirilemeyeceği esası getirilmiştir.

28 - 47 NCI MADDELERE AİT GENEL GEREKÇE VE DÜŞÜNCELER

Teklif 298 sayılı Yasanın 28 - 47 nci maddelerini tamamen değiştirmekte ve seçmen kütüklerinin düzenlenmesinde, Türkiye'de henüz yaygınlaşmamış bir tekniğin uygulanması kurullarını getirmektedir. İlk uygulamada karar verici organın, böyle bir çalışma için inisiyatif sahibi olması gerekli görüldüğünden, özellikle uygulama tekniğiyle ilgili kararlarda Yüksek Seçim Kuruluna gerekli hareket serbestliği verilmiştir.

Gerekçenin bu kısmında; seçmen kütüğünün düzenlenmesinde bilgi işlem tekniklerinden yararlanma gerekçeleri, bu tekniklerin genel tanımı ile bu tanımlardan ve gereklerden kaynaklanan kurallar ve görüşlere yer verilmektedir. Böylece kanun teklifinin amacı ve seçmen kütüğü kurulması çalışmasının özellikleri de açıklanmış olmaktadır.

I - BİLGİ İŞLEM :

A) Tanımlar :

Dilimize «Bilgi işlem» adıyla girmiş bulunan olgu, henüz açık ve belirgin, genel kabul görmüş Türkçe tanıma sahip bulunmamakta ve sadece bu yönü bile bazı haberleşme ve kavram sorunlarına neden olabilmektedir.

Karar alma işlemi için bilgiye gerek bulunmaktadır. Bu bilginin ister bellekte bulunan eski bir bilgi ister yeni öğrenilmiş bir bilgi olsun, işlenmesi gerekmektedir. Bilgi işlemin tıp ya da her hangi bir mühendislik bilimi gibi ayrı bir bilim dalı olduğu kabul edilmektedir. Bu bilim dalının ilgi alanları; bilgi kuramı, işlenmesi, kullanımı, düzeni, organizasyonu ve sistemidir.

Temel kavram ve yöntemleri hemen her bilim dalında bulunduğundan bilgi işlem (İnfermatics) bilimi, diğer bilim dalları için bir tasarım (Teknik çizim) olarak görülmektedir.

Bilgi ve bilgi işlemin değişik tanımları bulunmaktadır. «Bilgi», kendilerine özgü bir anlamı bulunan ve bir sinyal yardımıyla aktarılabilen bir «Veri» dizisidir. Bir başka tanıma göre «Bilgi», ham verilerin işlenerek aldıkları şekildir. «Veri» kaydedilmiş bir değer, «Bilgi» ise organize edilmiş bir veridir. Bu tanımlara göre, insanların hemen her türlü faaliyetleri, sonuç olarak bir bilgi işlem olayı veya sonucudur.

B) Bilgi İşlemin İmkân, Yetenek ve Sınırları :

Bilgisayar ve bilgi işlem birarada düşünülerek bilgi işlemin genel olarak olanakları, yetenekleri ve sınırlarının topluca hatırlanması, bütünlüğün sağlanması için yararlı görülmüştür.

1. Çok büyük hacımlarda bilgi miktarının; örneğin bir harf ya da sayı bir karakter olarak düşünülürse, milyarlarca karakterin, karakterler arasındaki ilişkileri koruyarak bellekte ve istenilen zaman süresince saklanabilmesi.

2. Bellekte saklanan bilginin istenilen bölümüne, anında sayılabilecek kadar kısa bir sürede ve genellikle saniyenin kesirlerinde hızla erişim. Erişilen bilgilerin hesap işlemleri olarak ya da bir araya getirme, sıralama, ayırma, sayma, düzenleme vb... işlemlerini; çok büyük bir hız, doğruluk ve insan yeteneklerinin hatalı olarak olsa bile yapamayacağı karmaşıklıklarda işlenmesi.

3. İstenilen bilgilerin gözle görülebilecek şekilde ekranda ya da çok yüksek hızlı yazıcılarda kısa sürede kâğıda dökülebilmesi. Bilgilerin mikro büyüklükteki hacimlerde saklanması ve bellekte her an kullanıma hazır tutulan bilgilere ait birim maliyetlerin bilgi hacmi a tarken azalması.

4. Bilgisayarda kullanılacak bilgilerin hiç bir bilim dalı için sınırlanmamış olması ve ancak yaratıcı güç ile, kullanıcının sınırlı olmasıdır. İnsanların kavramsallaştırma yeteneklerinin gelişmesine, yukardaki olanakları sayesinde yardımcı olması, kullanılan kavramların amaca göre imal edilmesi, eski ve yeni kavramları bir araya getirerek bütünleştirirken yeni kullanım şekillerinin ortaya çıkması ve bu işlemin fiziki makine ve ekipmanda bir mühendislik değişikliğine gerek bırakmayacak türde olması. Teknoloji yardımıyla bilgisayara insan unsurunun bilgi vermesi ya da insan aracılığının ortadan kalkması ve makineden makineye bilgi aktarılabilmesi.

Diğer bilim dallarının geliştirdiği teknoloji ile gerek kavramların gerekse teknolojik araçların bağlantı sağlanmasında hiç bir engel bulunmaması.

5. Yetenekleri ileri bir düzeyde bulunmasına karşın, bilgi işlemin bazı sınırlamaları bulunmaktadır. Bilindiği gibi bilgisayar makine olarak hata yapmaz olmasına ve sınırlı bir öğrenme yeteneği bulunmasına karşın, kendi başına karar alamaz. Bilgi işlem ancak kararların doğruluğu kadar, doğru işler yapar ve karar alma yapısı bulunmayan bir ortamda sadece mekanik faaliyetlerinden yararlanılabılır.

6. Bilgi işlem kullanımı, sonuçta kullanıcıya ait olan analiz, düşünce, tasarım ve karar meselesidir. Bu konuda teknik bilgi (Know - How) satışı ya da yardımı bulunmamaktadır.

II - SEÇMEN KÜTÜKLERİ İLE BİLGİ İŞLEM ARASINDAKİ İLİŞKİ :

Teklifin kanunlaşması halinde, seçmen kütüklerinin bilgi işlem tekniklerinden yararlanılarak düzenlenmesi bir teknik merkezde gerçekleştirilecektir. Böylece bütün seçmenlere ait bilgi ve kayıtların; tamamen aynı standart bilgi unsurları ve standart yöntemlerle elden geçmesi ve alınacak sonucun da standart olması sağlanacaktır. Bu yöntemle, ayrıca mekanik hataları tarama, otomatik olarak düzeltebilme ya da kontrolü için seçmen hakkındaki orijinal anket formuna inebilmek kolaylaşacak ve bütün bu düzen bir seçmen için gelecek yeni güncel bilgilerin o seçmene ait kayda eklenmesine olanak verecek şekilde gerçekleşecektir.

Şir önceki bölümde sıralanan olanaklar sayesinde yirmi - yirmibeş milyon mertebesinde bir seçmen kitlesine ait tam sayının bulunması; iller, ilçeler ve muhtarlıklar itibariyle gerçek durumun öğrenilmesi; bütün ülkeyi kapsayan veya her hangi bir düzeyde alfabetik fihrist elde edilmesi vb... gibi el ile hatalı bile olsa, yapılması mümkün olamayan işlemler saatle tarif edilebilecek sürelerde ve istenildiği kadar tekrarlanabilir şekilde yapılabilecektir. Sistemin kurulmasından sonra seçmen sayısının çok ya da az artması, bu işlemlerin yapılmasını hiç bir şekilde engellemeyecektir.

Bütün çalışma süresince kullanılacak form ve yöntemlerin yaygın olarak yerleşmesi, geliştirilmesi ve bir kez elde edildikten sonra bilgi kapsamlarının kaybolmaz bir niteliğe sahip olması mümkün olacaktır.

Elde edilecek olan sonuç; seçmen listelerinin standart, herkese ve belki bir kaç yerde asılacak şekilde açık, düzeltme ve değişikliklerin işlenmesine uygun yok edilmez nitelikte, güvenilir ve gerekirse orijinal belgeye inmeyi sağlayabilecek imkânı veren bir şekilde olmasıdır.

III - GEREKÇELER :

Seçmen kütüklerinden yakınmalar, önemi ve düzeltme arayışları bakımından genel ve tartışmasızdır. Daha çok uygulama tekniğinin doğal sonucu olan hatalar, eksiklikler, özellikle mükerrer yazım, mükerrer oy kullanma, seçmenlerin toplu olarak yazılmamış olması veya olmayan kişilerin kütüğe yazılmış olması... yolumdaki iddialar, son seçimlerden sonra, seçim sonuçlarının tartışılması düzeyine varmıştır. Bu bölümde; seçmen kütüklerinin el ile (Manuel) yazım ve düzenlenmesinin mahzurlarıyla bilgi işlem tekniklerinin kullanılmasının yararları tekrarlanacaktır.

A) Kütüğün Elle Düzenlenmesinin Sınırları ve Neden Olduğu Hatalar, Eksiklikler :

Bu kısımda, seçmen kütüğünün el ile yazım ve düzenlenmesinin neden olduğu zararlar, hatalar; bu sistemin uygulanması sonucu doğan eksiklikler kısaca belirtilecektir. Böylece yukarda işaret edilen genel şikâyetlerin asıl kaynakları hatırlatılmış olacaktır.

1. Mükerrer kayıtların sistematik bir şekilde taranması, bulunması, mükerrer olduğunun doğrulanması ve kayıttan düşülmesi işlemleri elle yapılamaz.
2. Mükerrer oy kullanma halinde, aynı seçmenin birden fazla oy kullanıp kullanmadığının araştırılması ve sonuca ulaşılması, gerekli olduğu sürede ve miktarda yapılamaz.
3. Bir seçmen hakkında daha sonra gelebilecek düzeltme, değişiklik, itiraz gibi bilgilerin kısa sürede kütüğe işlenmesine imkân verebilecek bir yöntemle sahip olmaması.
4. Çoğaltma sırasında daktilo yazan elemanların yapacağı, fark edilebilen veya fark edilemeyen hataların taranması ve düzeltilmesi işleminin kolaylıkla yapılamaması.
5. Elde edilecek listelerin sınırlı sayıda çoğaltılabilmesi ve listeyi bozacak hatalar bulunması halinde tüm listeyi yeniden ve elle yazma zorunluğu.
6. Yapılan hatalara bir tepki geldiği zaman ilk kayda inebilmenin hemen hemen olanaksız oluşu ve düzeltme yapılırsa bunun her belgeye işlenmeme ihtimalinin bulunuşu,
7. Kayıtların hızlı erişim sağlayabilecek bir arşiv ve arama - bulmayı kolaylaştıracak kodlama sisteminden mahrum bulunması.
8. İstatistiki bilgi elde edilemeyiş.
9. Sistemin standartlığı, güncelliği, güvenilirliği, tekrarlanabilirliği ve başvuruda bulunulduğu zaman kısa sürede mutlaka bir cevap alınacağı konusunda bulunan tereddütler.

B) Bilgi İşlemin Getireceği Yararlar :

Seçmen kütüğünün bilgisayar yardımıyla düzenlenmesi halinde elle düzenleme yöntemlerine karşı sağlayacağı bazı temel ve pratik avantajlar aşağıda sıralanmıştır.

1. Yukarda (A) kısmında belirtilen bütün sınır ve hataların ortadan kalkması.
2. Kâğıt üzerinden bilgisayar ortamına aktarılan bilgilerin daha kayıt sırasında önkontrolü ve yazım memurunun yapacağı bazı hataların düzeltilmesi.
3. Her türlü sayım, istenilen özelliklere göre dizme, sıra numarası ve diğer bir numara veya alfabetik düzene göre sıralama. Tasnif işlemlerinin kısa sürede yapılabilmesi.
4. İstenilen bölgedeki ya da istenilen özellikteki seçmenlerin çok kısa sürede alınabilmesi.
5. Bütün seçmenlerin belirli bazı özelliklerinin insan unsuru araya girmeden otomatik olarak taranabilmesi.
6. Bilgilerin yok olmazlığı ve seçmenlerin muhtelif özelliklerine göre bellekte tutabilme, daha sonra gelebilecek güncelleştirme bilgileriyle seçmen hakkındaki değişikliklerin arşivini tutabilme.
7. Yukardaki işlemlerin bir kısmının aynı anda birlikte bir grup seçmen için yapılabilmesi, hataların çok kısa sürede tespit edilmesi yerinin bulunabilmesi ve gerekirse tekrarlanması.
8. Hataların düzeltilmesi, başvuruların yanıtlanması, itiraz işlemlerinin hızlanması, seçmene hizmet götürme faaliyetlerinde kullanılacak yararlı liste ve benzeri belgeleri kısa sürelerde hazırlayabilmek.
9. Kişi hakkında alınan ilk bilgi kaydının çok düzenli bir arşivini yapabileme ve bu arşivdeki bilgiye, dakika mertebesinde zaman biriminde kolaylıkla erişme.
10. Bilgileri kayıt ve güncelleştirme işleminin bir çok kez ayrı dökümanlara kaydı yerine bir tek kez ve kontrollü olarak kaydetme ve diğer yerlerde kaydın otomatik olarak sağlanabilmesi.
11. Kâğıt üzerine dökülen tüm bilgilerin idari kullanımda kolaylık sağlayıcı büyüklük, biçim, renk, kopya sayısı ve istenilen yerde elde edilebilmesi.
12. Yasa değişiklikleri gibi tüm seçmen kitlesinde değişiklik yapılması gereken işlemlerin, daha önceki düzenlemeleri bozmadan ve kişi hakkındaki kayıtları değiştirmeden yeniden ve otomatik olarak düzenleme.
13. Bilgilerin tam bir gizlilik ve mahremiyetinin sağlanması, hangi bilgilerin kimlerin alabileceğini tespit etme, hangi kişi ve kuruluşlara hangi bilgilerin verildiğini derhal bulabilme.
14. Diğer seçimlerde ve sonraki seçimlerde insan gücü gereken faaliyetlerin giderek standartlaşması ve azaltılmasını sağlamak, geliştirme imkânına sahip olabilmek.

15. Yangın, sabotaj ve tabii afet gibi olaylara karşı seçmen kütüklerinin yüzde yüz güvenliğini sağlamak.

IV - SİSTEMİN GEREKTİRDİĞİ İLKELER :

Seçmen kütüğünün kurulması ve güncelleştirilmesi ile ilgili maddeler düzenlenirken sistemin gerektirdiği bazı çalışma ilkelerinin geçerliği ve bunların çalışmalarda gözönünde tutulacağı varsayılmıştır. Bu düşüncelerin; doğrudan doğruya bir gerekçe mahiyetinde olmamakla birlikte, gerekçeye eklenmesi, maddelerin yazılmasında yaklaşım ve kaynak olmaları bakımından gerekli görülmüştür.

A) Değişkenler :

Çalışma ilkelerini ve çalışma ilkeleri düşünülerek tasarlanan örgütü etkileyebilecek bazı değişkenlerin bulunması normaldir. Bu değişkenlerin tespiti ve niteliklerinin araştırılması, teklif kanunlaştıktan sonra ve bütün çalışma süresince devam edecek bir araştırma konusudur.

Seçmen kütüğünün düzenlenmesi çalışmalarını olumlu ya da olumsuz etkileyecek, kontrol edilebilir veya edilemez değişkenlerin, çalışmaları ne şekilde ve ne oranda etkileyeceğinin, başlangıçtan itibaren analizi ve izlenmesi her halde gereklidir.

B) Genel Çalışma İlkeleri :

Çalışma ilkelerinin tespit edilmesi, gerekçenin bu bölümündeki pek çok konu gibi kendi içinde bir araştırma konusu olabilecek kadar geniş, önemli ve ayrıntılıdır. Bu kısımda sadece birinci sırayı alabilecek genel ilkelere işaret etmekle yetinilmiştir.

1. Çalışmaların bir koruyucu kurumun genel yönetimi ve denetimi altında yapılması ve bu koruyuculuğun devam etmesi ilkesi. (Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğünün, sadece bir Anayasa emri olarak değil, çalışmanın uyması gerekli bir ilkenin sonucu olarak Yüksek Seçim Kuruluna bağlılığı öngörülmüştür.)

2. Amaçlara göre yönetim felsefesinin benimsenmesi ve uygulanması, bu felsefenin gereği olarak öz kontrol ve öz disiplin ilkesinin uygulanması.

3. Modern yönetim tekniklerinin kullanılacakları en son mertebeye kadar kullanılması ilkesi.

4. Bu çalışmanın kendi türünde ülkemizde ilk olması özelliği sonucu büyük psikolojik önemi olan tanıtma konusunun projenin kaderini tayin eden faaliyetleri olarak ele alınması.

C) Konuya Özel Çalışma İlkeleri :

Genel ve konuya özel ilkelerin bu kısımdan sonraki örgütlenme kısmı içinde değerlendirilmesi daha da yararlı ve anlamlı olabilecektir.

1. Özel çalışma ilkelerinin belki de en önemlisi, yönetimde meslek ve işe bağlılık (profesyonellik) ilkesinin benimsenmesidir. Bu ilke içinde önemle yer alan öznel değer, eski alışkanlıkları bulunan personel ile yeni işler yapmanın güçlüğü, devlet kesiminde tecrübe kazanmış personelin amaçlara göre yönetim ve karar alma serbestliğini benimsemede karşılaşılabilecek güçlüklerdir.

2. Bu çalışmaların niteliği ve tekniklerinin özelliği; ülke alışkanlıklarına göre mükemmel (Perfeksiyon) sayılabilecek sonuçlara ulaşılması ilkesini dikte etmektedir.

3. Bir diğer çalışma ilkesi örgütün basit fakat mutlaka bir yönetim rapor sistemine sahip olması zorunludur.

V — ÖRGÜTLENME :

Çalışmaları yönetecek olan, Yüksek Seçim Kuruluna bağlı olarak kurulacak Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğü ve iller örgütünün elde edeceği fiziki sonucu tarif etmek, bu sonuca bakarak üretim sistemini tasarlamak üretim sisteminin özelliklerini dikkate alarak daorganizasyon modelini değiştirmek doğru olacaktır.

Çalışmalarda elde edilebilecek sonuç, iller, ilçeler ve muhtarlıklar itibariyle tüm seçmenlerin adı, soyadı, baba adı vb... Gibi bilgilerin bulunduğu alfabetik düzende sıralı listeleri elde etmektir. Bu listeler ilçeden ilçeye sayıca değişmekle birlikte kapsadıkları bilgi, bu bilginin tür ve niteliği bakımından tamamen aynıdır. Ayrıca, tüm listeler aynı yöntemler ve işlemlerle elde edilecek ve çoğaltılacaktır. Bütün Türkiye'de önümüzdeki yıllarda yüzüne yaklaşan sandık bulunacağından aynı sayıda liste elde edilmesi gerekecektir.

Bu işlemler, «Kitle üretim» sisteminin bütün özelliklerini taşımaktadır. Bu tür üretimde, bilindiği gibi, standart alet ve önceden hazırlanmış standart parçalar belirli bir düzende bir araya getirilerek sonuçta ortaya tek tip ürün çıkmaktadır. Sistemin özelliği, çok büyük sayılarda ekonomik üretim yapabilme, üretim hacminin art-

masıyla birim üretim maliyetinin düşmesidir. Böyle bir sistemin kurulmasında kritik konular; üretim hattı ve tasarımın doğru ve aksamadan çalışır şekilde kurulması; arızalar tüm sistemi durduracağı için etkili bir bakım onarım sistemi çalıştırılması ve standart parçaların değiştirilmemesidir. Üretim hattında çalışan insanlar her an karar almamakta ve yargıda bulunmamakta, herkes önceden iyi tarif edilmiş bir tek tür iş yapmaktadır. Sistemin son özelliği ise yüksek hacimdeki üretimin dağılımı sorunu ve dağıtım sisteminde en önemli parça olan dağıtım kanallarının kurulmasıdır.

Seçmen kütüklerinin düzenlenmesinde bütün seçmenlere ait bilgiler, aynı tür bilgiler, aynı formlarda ve aynı düzende yazılıp önce bir araya getirilecek; ilçeler, muhtarlıklar ve sandık bölgeleri itibariyle ayrılacak, sayılacak, numaralanacak, sıraya sokulacak, dosyalanacak ve veri kayıt makineleri adı verilen araçların yardımıyla gözle okunup algılanabilir bilgiler halinden makinenin anlayacağı bir semboller dizisine çevrilecektir. Daha sonra bilgisayar yüksek hız, hassaslık ve hızlı erişim gücü ile milyonlarca seçmene ait bilgileri istenilen şekilde sıralayacak, sayacak, belirli hataları tarayacak ve sonuçta da istenilen bilgileri içeren listeleri istenilen kompozisyonla ve büyük bir hızla kâğıt üzerine dökülecektir.

Yukarıda yazılı teknik işlerin yapılması için gerekli görevler ve bu görevlerin gereğince yapılabilmesi için ortam ve imkân sağlayan diğer görevler (tasarım, veri kayıt, bilgi işlem, tanıtma, destek hizmet, idari hizmet yönetim gibi) gruplar oluşturacaktır.

Yapılacak hizmetin bir üretim tekniği olarak tespit edilmesi ve bu tekniğin dikte ettiği örgütün temel görev gruplarının belirlenmesinden sonra grupların bir araya gelerek alacakları biçim de önemlidir. Bu biçim ya da daha yakın bir deyimle konfigürasyonu saptamak için gruplar arası ilişkilerin incelenmesi gerekecektir.

Örgütün vazgeçemeyeceği değerler, seçmen hakkındaki bilgilerin güvenilirliği ve güncelliği, bu bilgilerin işlenmesindeki «proses» in emniyetidir. Bir diğer değer, seçmen kütüğündeki hizmetin tüm seçmenlere sade, yalın fakat doğru bir şekilde anlatılmasıdır. Bu değerlerden sorumlu birimler, tasarım ve tanıtma gruplarıdır.

VI — SORUNLAR :

A) Çalışma Programı ve Özellikleri :

Teklifin yasalaşmasından sonra yapılması gereken geçici çalışmalar dışındaki, esas kütüğün düzenlenmesi çalışmalarını aşağıdaki şekilde saymak mümkündür.

1. Proje çalışmaları, görev birimlerinin çekirdek kadrolarının kurulması, yönetim ilkelerinin belirlenmesi.
2. Tasarım ve sistem analizi çalışmalarının başlaması, ilk modellerin elde edilmesi, bunlara göre malzeme hazırlanması,
3. Yazım gününün belirlenmesi, buna göre örgütlenme, personel eğitimi.
4. Tanıtma amaç ve hedeflerinin, programın hazırlanması ve uygulamaya başlanması.
5. Yazımın yapılması, bilgilerin toplanması, veri kayıtlarının yapılması, bilgi işleme işlerlik ve devamlılık kazandırılması.
6. Güncelleştirme ve denetim, ilke ve kurallarının belirlenmesi, yaygınlaştırılması, uygulanması.
7. Muhtarlık askı listelerinin, sandık askı listelerinin hazırlanma, itiraz ve elde etme ilkelerinin ve kurallarının belirlenmesi uygulamaya başlanması.
8. Sandık seçmen listesi çıkarılmaya hazır seçmen kütüğünün kurulması, sistemin her an istenilen liste çıkarabilir ve dağıtılabılır hale getirilmesi.

Bu çalışmalar her biri birbiriyle ilgili ve iç içedir. Özellikle başlangıçta, üçte bir yenileme seçimlerinin ihtiyacı olan sandık listelerinin elde edilmesi, ilk yazım gibi hususlar, Yüksek Seçim Kurulunun kanun çıkmasından sonra yapacağı inceleme ve çalışmalarıyla vereceği karara bırakılmıştır.

Bu gerekçede çok kez değiniler. yönetim biliminin olanaklarından yararlanma ve uyma zorunluğuna özellikle bu noktada bir kez daha işaret etmeyi gerekli bulmaktayız. Ancak yönetim biliminin olanaklarından yararlanarak, şu anda kullanılmayan çağdaş teknolojinin olanaklarının; devlet kontrolündeki geniş makine ekipman ve bir diğer kaynak olan zamanın harekete geçirilmesi, kullanılabilmesi ve yararlanılabilmesi mümkün olacaktır. Türkiye dışında gelişmekte olan yeni kavram, yöntem ve teknoloji ürünlerinin tanınması, öğrenilmesi, mümkün olanların derhal kullanılmaya başlanması, iç ve dış dünya arasında yararlı bağ kurulması sağlanabilecektir.

B) Engel Güçlük ve Sorunlar :

Seçmen kütüğünün merkezileştirilmesinin ve çalışmada bilgi işlem tekniklerinden yararlanılmasının bazı sorunları olması doğaldır. Bazıları bugünkü sistemde de mevcut olan bu sorunları tekrar etmek yararlı görül- müştür.

1. Mevzuat gereği bazı formaliteler, bürokrasi gereği uzayan işlemler, görevlilerin konuya gerekli ilgiyi esirgemeleri, motivasyon eksiklikleri, çalışmaların sonuç alıcı niteliğine olumsuz etki yapacak sorunlardır.

2. İlk kez uygulanacak yeni bir sisteme karşı oluşabilecek kamuoyu, yıpratıcı olabilecek haberler, yorum- lar, anonim eleştiriler, kampanyalar, çalışmaların esenliği açısından kritik öneme sahiptir. Vatandaşların, ya- zılı başvurulara ve özellikle form kullanmaya alışık olmaması, çalışmaların verimini azaltacak sorunlardan bi- ridir.

3. Bu tür bir çalışmanın, bu büyüklükte henüz yapılmamış oluşu dolayısıyla, bilgi birikiminin bulunma- ması, kamusal uygulamalarda tanıtmanın öneminin bilinmemesi ve denenmemiş olması, kamu yönetiminde, program, rapor tekniklerinin gelişmemiş olması da başlangıçta gözönüne alınması gereken sorunlardır.

4. Veri toplanacak 70 bin civarında yerleşim biriminin coğrafi mekan içinde dağınık bulunması, aynı isimde çok sayıda vatandaş bulunması, nüfus cüzdanlarının ve numaralarının tek düze olmaması, kırsal bölge- lerde özellikle kadınlardan yüz yüze bilgi almanın zorluğu, verilerin genel niteliği ile ilgili sorunlardır.

5. Yerleşme birimlerinde standart bir tanıma ve tanıma, isimlendirme sistemine sahip bulunulmaması; ida- ri bölümün, PTT hizmetleri, nüfus hizmetleri ve yerel alışkanlıklara göre isimlerinin farklı oluşu; veri top- layacak personelin eğitimi, veri toplama yöntemlerinin yaygın olmaması, vatandaşların ve kamu yöneticileri- nin göstereceği ilginin düzeyi veri toplama yöntemlerinin uygulama sorunları olacaktır.

6. Bilgilerin standartlaştırılması, numara, itiraz, düzeltme işlemlerinin bütün vatandaşlara yaygınlaştırılması; veri kayıplarının ve eksikliklerinin tamamlanması; meydana gelecek mekanik hataların bulunması ve düzeltil- mesi, arşiv yöntemleri, kütüğün her zaman yeni ve kullanılabilir tutulması, bilgi işlem ve tasarım ile ilgili baş- lıca sorun kaynaklarıdır.

Yukarda genel çizgiler içinde belirlenen sorunların ortak özelliği; çözüm bulunmaması halinde, toplanma- sı çok zor ve pahalı olan bilgilerin telâfi edilmesi güç ya da olanaksız şekilde bozulması, kaybolması ve bazı vatandaşların haklarını kullanmakta karşılaştıkları zorluklara neden olmalarıdır.

C) Başarı ve Başarısızlık :

Teklifi hazırlayanların temel kanısı ve inancı; Yüksek Seçim Kurulu yönetiminde, bütün vatandaşların ve kamu kuruluşlarının yardımı ile, gelişmiş yönetim ve bilgi işlem teknikleri uygulanarak, merkezi seçmen kü- tüğünün süratle kurulacağı ve kullanıma başlanacağıdır. Bu teklif bu inancın ifadesi olarak hızlandırılmıştır.

Böyle bir sistemin kurulması, bütün kamu oyu, siyaset adamları ve seçmenler için, aktif bir değer olacağı gibi; bu uygulamadan alınacak cesaret ve kazanılan tecrübe ile daha geniş kapsamlı çalışmalara başlanabilmesi- ne imkân verecektir.

Elde edilecek en tehlikeli sonuç, teklifin kanunlaşmasından, ve mevcut sisteme güvenle dönüş olanakla- rının yitirilmesinden sonra görülecek başarısızlıktır.

Bu teklif ve gerekçede önerilen ilke, kural ve yöntemler, her ne kadar böyle ihtimalleri kaldırmaya yönelik ise de, her yeni girişim gibi, seçmen kütüklerinin yeni sistemle düzenlenmesinde de başarısızlık risk ve ihtimalini gözden uzak tutmamak ve tedbirli olmak gerekecektir. Bu ihtimalin varlığı kütüklerin düzenlenmesinde strate- jiyi çizecek karar alma makamını, alternatifleri düşünmeye itecektir.

Yukardan beri belirtilmeye çalışılan, düşünce ve görüşler ile, başarı inancından kaynaklanan madde gerek- çeleri aşağıda sıralanmaktadır.

Madde : 28

Seçmen kütüklerinin yazımında bilgi işlem tekniklerinden yararlanılmasına karar verildiğinden, bir sistem ve uzmanlık işi olması nedeniyle Yüksek Seçim Kuruluna bağlı olarak Ankara'da bir Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğü kurulması gerekli görülmüştür.

Bu maddede bu yeni kuruluş ile ilçelerdeki kuruluşlarla ilgili seçmen kütüğü bürolarının kuruluşu ele alın- mış, ve kanun uygulamasında kavram karışıklığına meydan verilmemesi için, teklifte ilk defa yer alan deyimle- rin tanımı yapılmıştır.

Bu tanıma göre seçmen kütüğü; sandık seçmen listelerinin bilgisayar yazıcıları (araçları) ile elde edilerek, her seçmeni tek olarak tanımlayan bilgiler ile sistemin gerektireceği diğer bilgileri kapsayan, manyetik band, disk veya gelişmelere göre başka bir bilgi saklayıcı malzeme olmaktadır.

Bu malzeme günümüzde kullanılan deyrini ile madde metninde (bilgisayar ortamı) olarak isimlendirilmiştir.

Madde : 29

Bu maddede Yüksek Seçim Kuruluna bağlı olarak kurulması öngörülen Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğünün kuruluş ve çalışma amacı açıkça belirtilmiş ve yapılacak çalışmalardan elde edilmesi gerekli sonuçlar gösterilmiştir.

Ayrıca; Yüksek Seçim Kuruluna tespit edilen çalışma amacına ulaşılması için gerekli görülen karar ve tedbirleri alma yetkisi verilmiş, ve bu hizmetin ifasında tanıtma işi çok önemli bir konu haline geldiğinden bütün ülke ve vatandaşları kapsayan tanıtma programlarının sürekli uygulanması görevinin Yüksek Seçim Kurulunca yerine getirilmesi hususu öngörülmüştür.

Madde : 30

Bu maddenin düzenlenmesinde; Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğünün ve ilçelerdeki seçmen-kütük bürolarının ilk kuruluşlarının; sistemin hatasız, süratli ve başarılı sonuçlar alması bakımından çok önemli olduğu gözönünde tutularak; kuruluş, işleyiş ve çalışma ilkeleri açıkça belirlenmiştir.

Bu kuruluşlarda çalışacakların hizmete uygun nitelikleri taşımaları ve devam ettirmeleri gerekmektedir.

Organizasyonun yönetimi, tamamen Yüksek Seçim Kurulunun hazırlayacağı ve gerektiğe değiştirebileceği «genelgelere» bırakılmıştır.

Bu genelgeler, çok kullanılan deyrimiyle teşkilâtın el kitabı mahiyetindedir. Kadroların alınması, kadroların kullanılması için gerekli kolaylık bu madde ile sağlanmıştır. Genel Müdürlük ve ilçe seçmen kütüğü bürolarındaki personel genelgede yer alan esaslara göre yönetileceklerdir.

İlçelerdeki personel, doğrudan doğruya ilçe seçim kurulu başkanlığına bağlı olacak ve bu bağlılık Yüksek Seçim Kurulunun yayınlayacağı genelgeye uygun bir çalışma düzeniyle çalışmeyecek, Anayasa hükümlerine uygun olarak, bütün seçim işleri gibi seçmen kütüğü yapımı çalışmaları da seçimlerin yargı organlarının genel yönetim ve denetim altında yapılır ilkesine uygun olarak seçim kurullarının yönetim ve denetiminde gerçekleştirilecektir.

Madde : 31

Bu maddede Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğünün yapacağı hizmetlerin mahiyeti, ve ihtisas kadrolarına ihtiyaç duyulacağı gözönünde tutularak Yüksek Seçim Kuruluna devamlı ve geçici personel alma yetkisi dışında sözleşmeli personel alma yetkisi verilmiş ve tarafsızlığı sağlamak amacıyla bu işlerde çalıştırılacaklarda genel hükümler dışında aranması gereken nitelikler belirlenmiştir.

Madde : 32

Bu maddede Yüksek Seçim Kurulunun Anayasanın 75 nci maddesinde belirtilen şekilde görevlerini ifa edebilmesi için seçim işleriyle ilgili olarak bu kurulca alınacak kararlar ve tedbirlerin bütün kamu kuruluşlarını ve görevlilerini bağlayacağı hükmü getirilmiştir.

Madde : 33

Bu madde ile yapılan düzenleme ile seçmen kütüğünün kurulması, denetlenmesi ve güncelleştirilmesi tanımlarına açıklık kazandırılmıştır. Seçmen kütüğü her dört yılda bir yeniden düzenlenecek sürekli bilgi toplama ve ve her iki yılda bir genel denetleme ile güncelleştirilecektir.

İlk yazımdan sonra meydana gelen seçmen kütüğü maddede gösterilen esaslar dahilinde günlük vukuat olarak bu kütüğe intikal ettirilmek suretiyle istendiği anda nihai sonuçların elde edilebileceği bir vasata ulaşmaktadır. Yazım ve denetleme ve askı listelerine yapılan itirazlar sonunda verilen kararlar dışında kütükte düzeltme yapılması tadadi olarak belli olaylarla sınırlıdır. Bir başka deyimle seçmen kütüğüne güncelleştirme yolu ile yeniden seçmen ismi eklenemez. Sadece mevcut kütüklerde isimleri yazılan seçmenlere ait kayıtlar üzerinde kanunda gösterilen şekilde düzeltmeler yapılabilir ve vefat edenler seçmen kütüğünden çıkartılabilir.

Madde : 34

Bu maddede kütüğe yazılma esasları düzenlenmiştir. Genel yazım ilkesi benimsenmiş; ve yazımın görülen seçmenin yazılması görülmeyen seçmenin yazılmaması şeklinde yapılması öngörülmüştür. Yazım memurları yazım yerinde bulunan seçmeni gördükten sonra kimliğini ispatlayan resmi belgeye göre yazım işlemini tamamlayacak ve yazım sırasında olmayan kimseleri başkalarının beyanına istinaden de olsa kaydetmeyecektir.

Yazım sırasında; buldukları yerlerden başka yerde oturanların yazımında aynı esas uygulanacak ancak kendi beyanları istikâmetinde adresleri yazım formlarına işlenecektir. Şüphesiz yazım görevlileri beyanın doğruluğunu kontrol edebilme yetkisine sahiptirler.

Yazım formunun düzenlenmesi ve biçimlendirilmesi işi tamamen Yüksek Seçim Kuruluna bırakılmakla birlikte seri numaralı olması ve seçmene imzlatılması hususlarına madde metninde yer verilmiştir.

Madde : 35

Bu maddede yurt dışında oturan vatandaşların yazımına ait esaslar düzenlenmiştir.

Madde : 36

Bu maddede yazım ve denetlemenin bütün Türkiye'de aynı zamanda yapılması ilkesi benimsenmiş, ülkenin çeşitli bölgelerindeki iklim şartları da gözönünde tutularak geçici ikâmetgâh değişikliklerinin nispeten az olduğu ve vatandaşların genellikle daimi ikâmetgâhlarında buldukları en uygun ay olan Nisan ayının ikinci pazar günü yapılması öngörülmüştür. Gerek yazım gerekse denetleme gününde saat 05.00'den itibaren yazımın bittiği alışılmış araçlarla ilan edilinceye kadar ve her halükarda aynı gün saat 19.00'a kadar görevlilerden başka kimselerin buldukları yerlerden ayrılmaları yasaklanmıştır.

Geçici 16 ncı maddeye göre ilk yazım bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra gelen 60 ncı günü takip eden ilk pazar günü olarak tespit edilmiştir. Bu itibarla bu ilk yazımdan sonra yapılacak yazım ve denetlemeler bu maddede belirtildiği şekilde ait oldukları yılların Nisan ayının ikinci Pazar günü yapılacaktır. Diğer taraftan yazım işlerinde görevlendirileceklerin yanlarına bu kanunun 14 ncü maddesinin dördüncü fıkrasına göre Yüksek Seçim Kurulunun ilan edeceği siyasi partilerin birer temsilci vermeleri esası kabul edilmiş ve partiler tarafından görevlendirilecek temsilcilere de yazım memurları gibi ücret ödenmesi öngörülmüştür.

Madde : 37

Bu maddede seçmen kütüğü yazımında formlara yazılacak bilginin tespitinde resmi belgelerin esas alınması kabul edilmiş ve ayrıca seçmenin devamlı oturduğu adresin tespitinde muhtarlıkların ve varsa apartman yöneticilerinin kayıtlarından da faydalanılabileceğine işaret olunmuştur.

Madde : 38

Bu madde 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkındaki bu Kanunun «seçim bölgesi krokisi ve binalar cetveli» başlığını taşıyan 31 ncı maddesiyle 24 . 3 . 1973 tarih ve 1700 sayılı Kanunla yapılan değişiklikten evvelki 32 ncı maddenin ihtiva ettiği hususları birleştirmek suretiyle yeniden 38 ncı madde numarası altında düzenlenmiştir.

Madde : 39

Bu maddede muhtarlık bölgesi askı listesinin tanımı yapılmış ve ihtiva ettiği unsurlar ile dağıtımının yapılacağı yerler belirlenmiştir. Bu liste her yıl sonunda kütükte mevcut kesinleşmiş bilgilerden elde edilecektir. O yıl içinde denetleme yazımı yapılmış ise bu yazımdan elde edilen bilgilerle o yıl seçmen kütüğüne girmiş olanlar ve güncelleştirme işlemleri ile elde edilen bilgiler birleştirilerek muhtarlık bölgesi askı listelerine dahil etmek suretiyle askıya çıkarılacaktır.

Madde : 40

Bu maddede muhtarlık bölgesi askı listelerinin askı zamanı ve süresi ve konu ile ilgili olarak yapılacak işlemlerin nelerden ibaret olduğu belirlenmiştir.

Madde : 41

Bu maddede mükerrer yazımın önlenmesi, denetlenmesi için alınacak tedbirler belirtilmiş, mükerrer yazımın tespit edilmesi halinde resen yapılacak işlemler ile seçmenin mükerrer yazıldığını veya yazılmadığını, daha açık bir deyimle mevcut bilgilerin bir tek seçmeni tanımlayıp tanımlamadığını kontrol için araştırılması lazım gelen unsurların nelerden ibaret olduğunu ve itiraz üzerine seçim kurullarının yapacakları muameleler ile seçim kurullarından verilen kararların seçmen kütüğüne intikalini sağlayacak usul hükümlerine ait düzenlemeler getirilmiştir.

Madde : 42

Bu maddede sandık bölgesi askı listelerinin dayandığı bilgi kaynağı ve tanzim şekli ile dağıtım yerleri gösterilmiştir.

Madde : 43

Bu maddede sandık seçmen listesi tanımı yapılmış, dağıtım yerleri gösterilmiş ve sandık kurullarına verilecek nüshalarda mutlaka oyunu kullanan seçmenin isminin karşısına imzasını atmasına, parmak izinin alınmasına ve icabında meşruhat verilmesine müsait boş bir yer ayrılması zaruretine işaret edilmiştir. Bu maddede ayrıca seçmenlerin hangi sandıkta oy kullanacakları, sandığın yeri hakkında muhtarlardan bilgi almalarını kolaylaştıracak hükümler getirilmiş ve muhtarların seçim işlerindeki görev ve yetkilerine açıklık kazandırılmıştır.

Madde : 44

Teklifte mükerrer oy kullanımına imkân verdiği tespit edilerek seçmen kartı ile oy kullanma usulü kaldırılmıştır. Bu itibarla bu maddede yazılı ve seçmenlerin seçmen kütüğüne kayıtlı olmak kaydı ile hangi seçim bölgesinde, kaç numaralı sandıkta, hangi seçmen sıra numarası tahtında oy kullanacağını belirten ve oyların kolaylıkla kullanılması amacıyla hazırlanmış seçmen bilgi kâğıtları ile karşılaştırılmaması ve aynı değerde tutulmaması gerekmektedir. Maddede bu maksatla seçmen bilgi kâğıdının hiçbir surette kimlik belirlemede belge olarak kullanılmayacağı hükmüne yer verilmiştir.

Teklifin 29 ncu maddesinde yazılı ülke düzeyindeki tanıtma programının bir parçası olarak bu madde düzenlenmiş bulunmaktadır. Ve seçmen bilgi kâğıdı ile oy kullanılması mümkün değildir.

Madde : 45

Bu madde ilçe, il ve bütün Türkiye seviyesinde mükerrer yazım ve mükerrer oy kullanma durumlarının mevcut olup olmadığının kontrolü ve sair işlerin denetlenmesi için konulmuş anahtar niteliğinde bir maddedir. Maddede, listelerin soyadı alfabe sırasına ve seçmen kütüğü sıra numarasına göre düzenlenmesi öngörülmüş ise de bu denetimin ve kontrolün veya sistemin gerektirdiği diğer ihtiyaçlara göre yapılacak denetim ve kontroller için başka verilere veya belli çevrelere göre listeler düzenlemekte şüphesiz Yüksek Seçim Kurulu yetkilidir.

Madde : 46

Bu madde Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğünün çalışma esaslarının ve uygulamalarının siyasi partiler temsilcilerine tanıtılması amacıyla düzenlenmiştir.

Madde : 47

Bu maddede bir tedbir ve denetim esası getirilmiş ve Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğündeki bilgilerden diğer devlet kuruluşlarının yararlanma yöntem ve kuralları yasa ile düzenlenir demek suretiyle yasalarda özel bir hüküm olmadığı sürece toplanan bilgilerin Genel Müdürlük bünyesinde muhafaza edileceğine ve kânda yazılan amaçlar dışında kullanılmayacağına işaret edilmiştir.

Madde : 52 - 53

Bu maddelerde yapılan değişiklikle, seçime katılan siyasi partilere televizyonla da propaganda yapma imkânı sağlanmış, ve televizyon konuşmalarının radyolarla yapılan konuşmaların yapıldığı gün ve saatlerde ve aynı zamanda yapılması, televizyon konuşmaları sırasında Türk Bayrağı, konuşmayı yapan partinin amblemini ihtiva eden bayrağı ve konuşmayı yapan kişi dışında hiçbir görüntüye yer verilmemesi esası getirilmiş ve televizyonda konuşma yapanların Millet Meclisi İçtüzüğü'nün 57 nci maddesinde belirlenen kıyafet içinde

bulunmaları zorunluluğu öngörülmüştür. Ayrıca seçimin başlangıç tarihinden, seçimin yenilenmesi halinde yenileme tarihinin ilanından itibaren oy verme günü saat 21.00'e kadar TRT haber bültenlerinden verilecek siyasi partilerin seçim çalışmaları ile ilgili haberlerde eşitlik esasları dairesinde yayın yapma zorunluğu getirilmiş ve Yüksek Seçim Kurulunca tespit edilecek süre ve kelime sayısı sınırları içinde kalmak kaydıyla siyasi partiler tarafından verilecek metinlerin yayınlanması öngörülmüştür.

Madde : 54

Bu maddede yapılan değişiklikle, siyasi partilerin seçim konuşmaları sırasında televizyon haber bültenlerinin yayımlanmasına imkân verebilmek ve normal yayımların da yapılabilmesini sağlamak amacıyla bu propaganda yayınlarının saat 22.00'ye kadar devam etmesi uygun görülmüştür.

Madde : 55

Bu maddenin yeniden düzenlenmesinde radyo ve televizyondaki propaganda konuşmalarının canlı yayın veya banda alınarak yayın usullerinden biri ile yapılması konusunda siyasi partilerin ileri süreceği isteklere uyulma zorunluluğu getirilmiştir. Maddenin bu düzenlenmesine göre siyasi partiler adına konuşma yapmakla görevlendirilenler dilediği takdirde konuşmasının banda alınarak yayınlanmasını isteyebileceği gibi her zaman bu isteğinden vazgeçerek canlı yayın usulüyle konuşmasının yayınlanmasını isteyebilir.

Madde : 56

Bu maddeye yapılan ilâve ile, başka bir parti veya bağımsız aday adına açık veya kapalı yer toplantısı yapılan saatlerde, bu toplantıların yapıldığı, açık yer, meydan ve binalardan işitilecek ve bu toplantıları rahatsız edecek biçimde hoparlörlerle propaganda yapılması yasaklanmak suretiyle seçim dönemlerinde büyük tartışmalara ve siyasi partilerin ve adayların kanuni propaganda yapma haklarından sonucu itibarıyla mahrum bırakan olaylara neden olan bir yasa boşluğunun doldurulması sağlanmıştır.

Madde : 57

Bu maddede 60 ncı maddede yapılan değişikliğe paralel olarak madde başlığında yazılı «duvar ve el ilanları» ile madde metninde yazılı «duvar ilanı asmak» ibareleri kaldırılmak suretiyle değiştirilmiş ve eski hükümler muhafaza edilmiştir.

Madde : 58

Bu maddede yapılan değişiklikle duvar ilanları ibaresi madde metninden çıkartılmış, el ilanları ve diğer her türlü matbualar üzerinde resim bulunmasını yasaklayan hüküm kaldırılmıştır.

Resim yasağının kaldırılması sebebiyle gereksiz duruma gelen «parti alametleri resim sayılmaz» hükmü de metinden çıkarılmıştır.

Resim ve çizgiden yararlanma siyasi görüşlerin açıklanmasında yazı kadar önemli bir araçtır. Uygulamada farklı anlamalar ve farklı fiili durumlarla karşılaşmış olması sebebiyle el ilanları ile diğer her türlü matbualar için öngörülen resim yasağını kaldırılması uygun görülmüştür. Esasen bu hakkın kötüye kullanılması ve toplum duygularının sömürülmesi halleri ile ilgili yasaklamalar ve müeyyideler 648 sayılı Siyasi Partiler Kanununda ve Türk Ceza Kanununda yer alan hükümlerle sınırlanmış ve belirlenmiştir.

Madde : 59

Bu maddede yapılan değişiklikle «duvar ilanları» ibaresi madde metninden çıkarılmıştır.

Madde : 60

Tatbikatta duvar ilanı ve afiş asma yolu ile yapılan propaganda usulünden siyasi partilerin ve adayların çeşitli nedenlerle bu propaganda usulünün kabul amacına uygun şekilde faydalanamadıkları, siyasi partilerin ve adayların iradelerinin dışında, hâsıl olan fiili durumların siyasi partiler ve adaylar aleyhlerine yarar yerine zarar getirdiği, haklı şikâyetlerin seçim kurullarınca kabulü hallerinde dahi fiilen şikâyet edilen işlemin ve şikâyet konusunun orta yerden kaldırılamadığı ve bu konuda yasa da yer alan şikâyet müessesesinin işlerliği kalmadığı, afişlerin asılmasında yasaklanan yerlere asılan afişlerin seçim kurulları kararı ile dahi olsa kaldırılmasında cezai takibata sebebiyet veren olayların meydana gelmesine sebebiyet verdiği, adayları ve seçime katılan siyasi partileri büyük sorunlar ve sıkıntılarla başbaşa bıraktığı ve nihayet kâğıt, mürekkep ve baskı mas-

raflarının ulaştığı boyutların siyasi partilerin bu propaganda aracından sağlamayı düşündükleri yararlarla oranlanamayacak ölçüde gereksiz harcamalara ve külfetlere maruz bıraktığı görüşüne varıldığından umuma açık veya herkesin görebileceği açık veya kapalı yerlere afiş veya duvar ilanı asmak suretiyle seçim propagandası yapılması yasaklanmış ve madde bu değişikliğe ve ilkeye uygun olarak yeniden düzenlenmiştir.

Madde : 68

Seçmen kütüğü, sandık seçmen listeleri, birleşik oy puslası, oyunu kullanan seçmene uygulanacak özel boya konularına ilişkin diğer maddelerde yapılan değişikliklere paralel olarak yeniden düzenlenmiştir.

Madde : 75

Bu maddede yapılan değişiklikle birleşik oy pusulalarının zarfa konulmaksızın nasıl kullanılacağı konusuna açıklık getiren ibare madde metnine eklenmiştir.

Madde : 77

Yürürlükte bulunan yasalara göre birleşik oy puslası kullanılan veya kullanılmayan seçimler olsun bütün seçimlerde oyların zarfa konularak atılması mecburiyeti vardır.

Bu teklifle birleşik oy puslası kullanılarak yapılan seçimlerde zarf kullanılmaması ve birleşik oy puslalarının katlanarak ve zamlı kenarı yapıştırılarak zarf haline getirilmesi ve o şekilde sandığa atılması esası getirildiğinden hatalı ve ayrı anlayışlara sebebiyet verilmemesini teminen bu kanunun pek çok maddesinde geçen zarf deyiminin bu kanunun uygulanması açısından tarif etme mecburiyeti hâsıl olmuş, madde bu sebeple yeniden düzenlenmiştir.

Ayrıca maddenin son fıkrasında yapılan değişiklikle sandık kurullarınca, birleşik oy puslası kullanılmak suretiyle yapılan seçimlerde, birleşik oy puslalarının, kullanılmayan seçimlerde zarfların sandık kurulu mühürü ile mühürlenmesi lazım geldiğine işaret edilerek konuya açıklık getirilmiştir.

Madde : 78

Bu maddede yapılan değişiklikle, birleşik oy puslası ile ilgili yeni düzenlemeler getirilmiş ve bu cümleden olmak üzere;

Belediye başkanları, belediye ve il genel meclisi üyeleri, genel ve ara seçimlerinde de birleşik oy puslası kullanılması, bu seçimlerde adaylıklarını koyacak bağımsız adayların da birleşik oy puslasında yer almaları, birleşik oy puslasında siyasi parti adaylarının ad ve soyadlarının yer almaması ve ilgili siyasi partinin adının tam yazı halinde ve ayrıca adının baş harfleri ve özel işareti (amblem) yazılıp resmedilmesiyle yetinilmesi, bağımsız adayların ise ad ve soyadları yazılmak ve varsa özel işaretlerin resmedilmek suretiyle birleşik oy pusulasında yer almaları, birleşik oy pusulalarının üstbölümüne de seçime katılan siyasi partilerin, altbölümünde ise bağımsız adayların çekilecek kura sonucuna göre sıralanmaları, bağımsız adayların da kullanabilecek oldukları özel işaretlerin Anayasanın temel ilkelerine aykırı olmamasını birbirine ve siyasi partilere mahsus özel işaretlere benzememesinin Yüksek Seçim Kurulunca denetlenerek sağlanmasını, ve Yüksek Seçim Kurulunca her sandıkta kullanılmak üzere 400'lük paketler halinde birleşik oy puslası hazırlanması ve her paketin içinde bulunan 400 adet birleşik oy puslası ile bu oy puslalarına ait paket ambalajına ayrı bir seri numarası verilip bastırılması, ilçe seçim kurulu başkanlıklarınca her sandık kurulu başkanına diğer seçim araç ve gereçleri ile birlikte bu birleşik oy puslası paketlerinden birinin teslim edilmesi ve her sandıkta; ancak sandık kuruluna teslim edilen birleşik oy puslası paketinin taşıdığı seri numarasını ihtiva eden oy puslalarının kullanılması ve geçerli olması, bir birleşik oy puslası paketinin seçim günü sandık başında sandık kurulu üyeleri huzurunda açılıp paketten çıkan aynı seri numaralı 400 adet birleşik oy puslasının tümünün sandık kurulu mühürü ile mühürlenmesi,

Birleşik oy puslalarının bir kenarının zamlı olarak hazırlanması ve bu puslalarla yapılacak seçimlerde ayrıca zarf kullanılmayıp puslaların katlandıktan sonra zamlı kenarının yapıştırılması ve bu haliyle sandığa atılması, birleşik oy puslalarında satırlar ve sütunlar arasında mühür izinin hangi yere konulduğu konusunda uyanan tereddütleri giderecek ölçüde aralıklar bırakılması,

Bağımsız adaylık için başvuranların belli bir miktar parayı avans olarak yatırması ve yasa da belirlenen oranda oy alamadıkları takdirde bu paranın hazineye irat kaydedilmesi böylece, seçim gücü olmayan kimse-lerin bağımsız olarak adaylıklarını koymalarının bir ölçüde de olsa önlenmesi,

Siyasi parti adaylarının ad ve soyadlarının birleşik oy pusulasında yer almamasından doğabilecek sakınca- ların bertaraf edilmesi amacıyla, bu adayların ad ve soyadlarının liste sırasına göre oy verme yerinde ve san- dık alanında asılması,

Kuralları getirilmiştir.

Madde : 86

Bu maddede yapılan değişiklikle, seçmen kütüğü müessesesinde yapılan yeni düzenlemelere paralel olarak, madde metninde geçen «seçmen kütüğü» sözcükleri, «sandık seçmen listesi» olarak değiştirilmiştir.

Madde : 87

Bu maddede yapılan değişiklikle oy verme sırasında yapılan yolsuzlukların en önemli kaynaklarından biri olan «seçmen kartı ile kimliğin ispat edilmesi» kuralı terkedilmiş; bu işin, nüfus hüviyet cüzdanıyla veya Yüksek Seçim Kurulunca her seçim için belirlenip ilan edilecek resmi kimlik belgeleriyle yapılması kuralı getirilmiştir. Ancak, yeterli araştırmalara dayanmadan düzenlenebilmesi ve kolaylıkla sağlanabilmesi mümkün olan belediyeler ve muhtarlıklarca onaylanan kimlik belgelerinin bu maddenin uygulanmasında geçerli sayıl- maması uygun bulunmuştur.

Az nüfuslu köylerde oturanların birbirini yakından tanıdığı ve bu gibi yerlerdeki seçmenlerin nüfus hü- viyet cüzdanını veya resmi kimlik belgesini hazır bulundurmasının güçlüklerle yol açacağı düşünceleriyle, nüfusu 2 000 den az olan köylerde, seçmen kimliğinin tespiti için nüfus hüviyet cüzdanının veya resmi kimlik belgesinin ibrazı kural olarak muhafaza edilmekle birlikte, bu belgeleri ibraz edemeyenlerin kimliğinin, san- dık, kurulunca tanınan iki seçmenin tanıklığı ile tespit edebilmesi imkânı öngörülmüştür.

Madde : 91 — 92

Bu maddelerde yapılan değişiklikle, zarf kullanılmayarak birleşik oy pusulasıyla yapılacak seçimlerle ilgili yeni hükümler madde metinlerine eklenmiştir.

Madde : 93

Bu maddede yapılan değişiklikle, bir kimse için, aynı seçimde birden fazla oy kullanmasını önlemek ama- cıyla, oyunu kullandıktan sonra, en az 12 saatlik süre boyunca çıkmayan özel boya ile işaretlenmesini sağla- yacak hüküm madde metnine eklenmiştir.

Madde : 94

Bu maddede yapılan değişiklikle, sandık kurullarında başkan ve üye olarak çalışanların oy vermesi yeni esaslara bağlanmış; böylece, bir seçmenin, biri görevli bulunduğu sandıkta, ikincisi seçmen listesinde yazıl- dığı sandıkta olmak üzere iki kez oy kullanması ihtimali önlenmiştir. Öte yandan adaylarla müşahitlerin, seçmen listesinde kayıtlı buldukları sandıklara gidip oy verme imkânları mevcut bulunduğundan bu kim- selerin hazır buldukları sandıkta oy verebilmelerine imkan veren eski hüküm kaldırılmıştır.

Madde : 97

Bu maddede yapılan değişiklikle, birleşik oy pusulası kullanılarak yapılan seçimlere de uygulanabilmesi için madde metnine, «birleşik oy pusulası» ibaresi eklenmiştir.

Madde : 103

Bu maddede yapılan değişiklikle, bu yasa değişikliği ile birleşik oy pusulasına verilen yeni biçim ve özellikler gözümlene alınarak, madde hükmünün birleşik oy pusulası kullanılmak suretiyle yapılacak seçim- lere de uygulanabilmesini mümkün kılan ibareler, madde metnine eklenmiştir.

Madde : 112

Bu maddede yapılan değişiklikle, seçim kurullarına yapılacak itirazlarla ilgili usul hükümleri yeniden dü- zenlenmiş; bu cümleden olmak üzere, seçim kurulu başkanının bulunmadığı zamanlarda itiraz dilekçesinin nöbetçi savcıya verilebilmesi kuralı getirilerek, süre geçmesi nedeniyle itiraz hakkının ortadan kalkması

ihтимali bertaraf edilmiş; siyasi partiler adına yapılan itirazlar için imza ve kimlik kanıtlama usulleri basitleştirilmiş; elde bulunmayan fakat nerede olduğu bilinen ve bildirilen delillerin, seçim kurullarınca celp ve tetkik edilmesini zorunlu kılan hüküm getirilerek mağduriyetlerin önlenmesi amaçlanmıştır.

Madde : 117

Bu maddede yapılan değişiklikle, şikayet üzerine seçim kurullarınca verilecek kararlara karşı itiraz süresi 24 saatten 48 saate çıkarılmıştır.

Madde : 122 — 123 — 124

Bu maddelerde yapılan değişikliklerle, bu yasayla yeniden düzenlenen seçmen kütüğü ve sandık seçmen listeleri hakkındaki hükümler gözönünde tutularak bunlara karşı itirazlar yeniden düzenlenmiştir.

Madde : 125

Bu maddede yapılan değişiklikle, maddeye yeni bir fıkra eklenmiştir. Bu fıkra hükmüyle, herhangi bir siyasi partinin listesinde yer alan adayların tespiti sırasında o partinin tüzük ve yönetmeliklerinde yazılı hükümlere aykırı davranıldığından bahisle itiraz yapma yetkisi, münhasıran o partinin üyelerine tanınmıştır. Aday tespiti ve tüzük ve yönetmelik hükümlerinin uygulanması, bir siyasi partinin üç işi olarak kabul edilmiş ve buna o partinin üyesi olmayan kimselerin itiraz dememesi kuralı getirilmiştir.

Madde : 128

Bu maddede yapılan değişiklikle, itiraz süresi maddede yazılı ölçüler içinde uzatılmış, böylece bu itirazlara işlerlik kazandırılmak amaçlanmıştır.

Madde : 130

Bu maddede yapılan değişiklikle, Anayasanın 68 nci maddesinde öngörülen seçilme yeterliği ile ilgili iddialar dışındaki nedenlerle adaylara yapılacak itirazların, adaylığın kesinleşmesine kadar yapılabilmesi, kesinleşmeden sonra bu tür itirazların kabul edilmemesi kuralı getirilmiştir.

Madde : 133, 134, 136, 137, 140, 141, 142, 143, 144, 146, 147, 148, 149, 151, 154, 155, 157, 158, 159, 160, 161, 163, 164, 165, 166, 170, 171 :

Bu maddelerde yapılan değişikliklerle, seçim suçları için öngörülen ceza yaptırımlarına işlerlik kazandırmak ve bu ceza hükümlerinin caydırıcı olma niteliğini artırmak amacıyla, para cezaları 10 misli artırılmış, hapis cezaları ilgili maddelerin hizalarında yazılı ölçüler içinde fazlalaştırılmıştır.

Madde : 180

Bu maddede yapılan değişiklikle seçim suçlarından doğan kamu davasının açılması için öngörülen üç aylık süre bir yıla çıkarılmak suretiyle çok sayıda seçim suçunun dava zaman aşımı nedeni ile takipsiz bırakılmasının önlenmesi düşünülmüştür.

Madde : 181, 182, 183

Bu maddeler, seçmen kütüğü ve seçmen listeleri hakkında yapılan yeni düzenlemelere paralel duruma getirilmiştir.

298 SAYILI KANUNA EKLENEN GEÇİCİ MADDELERİN GEREKÇELERİ :

26 . 4 . 1961 tarihli ve 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunla çeşitli kanunlarla 10 Geçici Madde eklendikten ve bunlara 1'den 10'a kadar sırayla geçici madde numarası verildikten sonra, bu kanuna 24 . 3 . 1973 tarihli ve 1700 sayılı Kanunla ve 20 . 2 . 1979 tarihli ve 2181 sayılı Kanunla eklenen birer geçici maddeye madde numarası konulmamıştır.

Bu defa hazırlanan teklifte, bu eksiklik giderilmiş ve yukarıda gösterilen iki geçici maddeye sırasıyla (geçici madde 11) ve (geçici madde 12) numaraları verildikten sonra yeni eklenen 5 geçici maddeye bu sıra gözetilerek madde numarası konulmuştur.

Geçici Madde 13, Geçici Madde 14

298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunla eklenen bu iki geçici madde ile, Yüksek Seçim Kurulunun, il ve ilçe seçim kurullarının yeni düzenlenen kuruluş biçimlerine uygun duruma getirilmesi amacıyla intikal hükümleri yürürlüğe konmuştur.

Geçici Madde : 15

Bu geçici madde hükmüyle, önceki yasalar gereğince Adalet Bakanlığına bağlı olarak daimi seçmen kütüğü bürolarında çalışan personelle ilgili intikal hükümleri yürürlüğe konmuştur.

Geçici Madde : 16

Bu kanunun 36 ncı maddesi gereğince yapılacak ilk genel yazımın tarihinin belirlenmesi için bu geçici madde düzenlenmiştir.

Geçici Madde : 17

Bu geçici madde ile, bu kanun hükümleri gereğince düzenlenecek seçmen kütüğünün ve sandık seçmen listelerinin tamamlanmasına kadar yapılacak Cumhuriyet Senatosu üçte bir yenileme, Cumhuriyet Senatosu üyeliği ve milletvekili ara seçimlerinde ve yerel idare seçimlerinde kullanılacak seçmen kütüğü ve sandık seçmen listelerine ilişkin intikal hükümleri düzenlenmiştir.

CUMHURİYET SENATOSU ÜYELERİNİN SEÇİMİ KANUNUNDA YAPILAN DEĞİŞİKLİKLERİN GEREKÇESİ :

Madde : 1

Bu maddede yapılan değişiklikle, Cumhuriyet Senatosu üyeleri seçimlerinde de uygulanacak 306 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun maddeleri yeniden düzenlenmiştir.

Madde : 11 - 13

Bu maddelerde yapılan değişiklikle madde metinleri, Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkındaki Kanunda birleşik oy puslaları için yapılan yeni düzenlemelere paralel duruma getirilmiştir.

MİLLETVEKİLİ SEÇİMİ KANUNUNDA YAPILAN DEĞİŞİKLİKLERİN GEREKÇESİ

Madde : 10, 11, 12

Bu maddelerde yapılan değişikliklerle, madde hükümleri, seçimlerin temel hükümleri ve seçmen kütükleri hakkında kanunun 14 ncü maddesinin 11 ncı fıkrasında yeniden düzenlenen seçimlere katılabilecek partilerle ilgili tanıma paralel duruma getirilmiştir.

Madde : 17

Anayasanın 68 ncü maddesinin 3 ncü fıkrasında yer alan, «seçim güvenliği bakımından hangi memurların ne gibi şartlarla aday olabilecekleri kanunla düzenlenir» hükmü ile, yapılacak yasa düzenlemeleri sırasında, «seçim güvenliği» unsurunun dikkate alınması emredilmiştir.

Oysa, 25 . 5 . 1961 tarihli ve 306 sayılı Kanunun 17 ncü maddesinin yürürlükteki biçimi ve bunun uygulanmasından çıkan örnekler, bu madde hükmünün, Anayasada öngörülen amacı gerçekleştirme konusunda yeterli olmadığı, aksine, Anyasa koyucusunun amacına tamamen ters sonuçlar veren bir nitelik taşıdığı gerçeğini ortaya koymuştur.

«Memurların tarafsızlığı», «kamu yetkililerinin siyasal partilere ve farklı siyasal görüş taşıyanlara eşit işlem yapması» ilkeleri, «seçim güvenliği» kavramı içinde düşünülmesi gereken Anayasa ilkeleridir. Bu ilkeleri dikkate alan Anayasa koyucusu, memurların «seçim güvenliğini» ihlal edecek tutum ve davranışlarda bulunmamalarını amaçlamıştır.

Bu amaç gözetilerek yapılacak yasa düzenlemesi sırasında seçim sonuçlarını etkileyebilecek görev yerlerinde çalışmakta olan memurların, ama yalnız bunların, seçimden belli bir süre önce istifa etmeleri kuralının getirilmesi bir Anayasa emri olarak ortaya çıkmaktadır.

Maddeye, bu Anayasa ilkelerinin amaçladığı biçimde yeni bir içerik ve kamu görevlilerinin görevli sayılması gereken seçim çevrelerine açıklık kazandırılmıştır.

Madde : 23

Bu maddede yapılan değişiklikle, aday listelerinin kesinleşmesinden oy verme günü saat 17.00'ye kadar ölüm veya istifa nedeniyle aday listelerinde vukua gelecek eksilmeler üzerine, ilgili siyasi partinin genel merkezindeki yetkili organlarınca, bu eksikliklerin iki gün içinde tamamlanmasını öngören yeni hüküm getirilmiştir.

Böylece, milli iradeye ters sonuçlar veren, kazanması muhtemel adaylara karşı rakiplerinin yasa dışı girişimlerde bulunması olasılıklarını açık tutan eski hüküm kaldırılmış ve seçmen eğiliminin seçim sonucuna yansması ilkesi gerçekleştirilmiştir. Maddenin 2 nci fıkrası uyarınca, ilgili parti teşkilatı aday listelerinin eksilme vuku bulan yeri ve sırası için belli süre içinde yeni aday bildirerek listeyi tamamlamış olacaktır.

Madde : 24

Bu maddede yapılan değişiklikle seçimlerin temel hükümleri ve seçmen kütükleri hakkında kanuna getirilen, bağımsız adayların da birleşik oy pusulalarında yer almalarına ilişkin kural bu maddeye yansıtılmıştır.

Madde : 27

Bu maddede yapılan değişiklikle, madde metni, Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunda yapılan yeni düzenlemelere paralel duruma getirilmiştir.

Madde : 29, 30, 31, 33

Bu maddelerde yapılan değişiklikle, kaldırılan «tercih oyu» ile ilgili ibareler madde metninden çıkarılmış ve maddelerin bunun dışındaki eski hükümleri aynen muhafaza edilmiştir.

Madde : 41

Bu maddede yapılan değişiklikle, madde metni bu kanunla yapılan düzenlemelere uygun bir içeriğe kavuşturulmuştur.

KALDIRILAN HÜKÜMLERİN GEREKÇELERİ

(Çerçeve Madde — 5)

Madde 5. — Teklifin 5 nci çerçeve maddesi ile, 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun ile 306 sayılı Milletvekili seçimi Kanununun gereksiz duruma gelen maddelerin kaldırılması amaçlanmıştır.

Madde 6 - 7 — Yürürlük ve yürütme maddeleridir.

Millet Meclisi Başkanlığına

İlişkikte sunulan kanun teklifimizin 2/707 esasta kayıtlı ve halen Millet Meclisi Adalet Komisyonunda bulunan Kanun Teklifi ile birleştirilmek üzere kabulünü ve gereğinin süratle yapılmasını saygıyla arz ve rica ederim.

22 . 3 . 1979

İstanbul Milletvekili
İsmail Hakkı Tekinel

NOT : 2/707 esas no. lu teklif, Millet Meclisi Anayasa Komisyonunda görüşülerek Adalet Komisyonuna intikal etmiş bulunduğundan, bu teklif, Adalet Komisyonuna havale edilmiştir. 22 . 3 . 1979.

GEREKÇE

Cumhuriyet Senatosu Artvin Üyesi Recai Kocaman, İstanbul Milletvekilleri İsmail Hakkı Tekinel, Fehmi Cumalhoğlu, Turan Koçal ve Kayseri Milletvekili Turhan Feyzioğlu ve 6 arkadaşının, 2/707 esasta kayıtlı kanun teklifinin incelenmesinden 298 sayılı 26 . 4 . 1961 günlü Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkındaki Kanunun «dava süresi» başlığını taşıyan 180 nci maddesinde yazılı üç aylık sürenin bir yıl olarak belirlenmek suretiyle değiştirilmesinin istenildiği anlaşılmış ve yapılan tespitten Anayasa Komisyonunca bu değişiklik teklifinin aynen kabul edildiği görülmüştür.

Yapılan bu değişikliğin tatbikatta tam olarak uygulanmasını sağlamak amacıyla bu madde ile ilgili 306 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun «Seçim Delillerinin Saklanması» başlığını taşıyan 37 nci maddesinde de değişiklik yapılması zorunluluğunu ortaya koymuştur.

2/707 esasta kayıtlı teklifte 37 nci maddenin değiştirilmesi hakkında bir talep bulunmamaktadır.

Gerçekten dava zaman aşımı süresi üç aydan bir yıla çıkarılmasına rağmen 37 nci maddede Seçim Delillerinin altı ay süre ile saklanması gibi bir durumla karşı karşıya kalınacaktır. Bu itibarla bu değişikliğe mütenazır olarak seçim delillerinin dava sonuna kadar muhafazasını temin etmek amacıyla 37 nci maddede yazılan altı aylık sürenin iki yıla çıkarılması lazım geldiği ve 1 nci değişikliğin zaruri bir sonucu olduğunu kabul etmek gerekmektedir.

İlk teklif Anayasa Komisyonunda görüşülmüştür. Bu komisyon 180 nci maddede yapılan değişikliği kabul etmiştir. Madde mevzu itibarıyla tamamen Adalet Komisyonunun ihtisasına taalluk etmektedir. Birinci teklifin bütünlüğünün muhafazasını teminen bu teklifimizin münhasıran Adalet Komisyonuna havale edilmesini ve 2/707 esasta kayıtlı kanun teklifi ile birleştirilmesini istemek mecburiyeti hâsıl olmuştur.

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ İSMAİL HAKKI TEKİNEL'İN TEKLİFİ

25 . 5 . 1961 Tarihli ve 306 Numaralı Milletvekili Seçimi Kanununun 37 nci Maddesinin Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi

MADDE 1. — 25 . 5 . 1961 tarihli ve 306 numaralı Milletvekili Seçimi Kanununun 37 nci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Seçim Delillerinin Saklanması :

Madde 37. — Hesaba katılan ve katılmayan ve itiraza uğramış olan oy puslaları, sayım ve döküm cetvelleri ve milletvekilliğine seçilme tutanakları ve seçimle ilgili diğer her türlü evrak, iki yıl süreyle, ilçelerde ilçe seçim kurulu başkanı, illerde il seçim kurulu başkanı tarafından saklanır ve Yüksek Seçim Kurulunun talebi olmadıkça hiç bir yere gönderilmez.

MADDE 2. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 3. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

Anayasa Komisyonu Raporu

Millet Meclisi
Anayasa Komisyonu
Esas No. : 2/707
Karar No. : 11

21 . 3 . 1979

Millet Meclisi Başkanlığına

Cumhuriyet Senatosu Artvin Üyesi Recai Kocaman, İstanbul Milletvekilleri İsmail Hakkı Tekinel, Fehmi Cumalıoğlu, Turan Koçal ve Kayseri Milletvekili Turhan Feyzioğlu ve 6 arkadaşının, 26 . 4 . 1961 tarihli ve 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi, Bazı Maddelerinin Kaldırılması ve Buna 5 Geçici Madde Eklenmesi; 24 . 5 . 1961 tarihli ve 304 sayılı Cumhuriyet Senatosu Üyelerinin Seçimi Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi; 25 . 5 . 1961 tarihli ve 306 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bazı Maddelerinin Kaldırılması Hakkında Kanun Teklifi, Adalet Bakanlığı ve Yüksek Seçim Kurulu temsilcilerinin de katıldığı 21 . 3 . 1979 tarihli toplantıda Komisyonumuzca görüşülmüş ve kabul edilmiştir.

Teklifin tümünün ve maddelerinin Anayasaya aykırı olmadığı sonucuna ulaşılmış, sadece 52 nci maddede yer alan bir çözümün Anayasanın ruhuyla bağdaşmayacağı konusunda bir muhalefet şerhi sözkonusu olmuştur.

Teklifin çerçeve 1 nci maddesi içinde yer alan 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun 1, 5, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 17, 18, 19, 21, 22, 23, 24, 26, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 68, 75, 77, 78, 86, 91, 92, 93, 94, 97, 103, 112, 117, 122, 123, 124, 125, 128, 130, 133, 134, 136, 137, 140, 141, 142, 143, 144, 146, 147, 148, 149, 151, 154, 155, 157, 158, 159, 160, 161, 163, 164, 165, 166, 170, 171, 180, 181, 182 ve 183 ncü maddeleri teklifte olduğu biçimde aynen kabul edilmiştir.

Teklifin 1 nci maddesindeki 14 ncü maddeye ait değişiklik teklifinin 11 nci fıkrasında Çanakkale Milletvekili Altan Tuna ve İstanbul Milletvekili Muammer Aksoy tarafından verilen önergeler ve teklifin 52 nci maddesine ait değişikliğin değiştirilmesine ilişkin İstanbul Milletvekili Muammer Aksoy'un önergesi reddedilmiştir.

Geçici madde eklenmesine dair hükümler ve geçici madde metinlerini içeren 2 nci çerçeve madde;

304 sayılı Cumhuriyet Senatosu Üyelerinin Seçimi Kanununun 1, 11 ve 13 ncü maddelerinde değişikliği öngören çerçeve 3 ncü madde;

306 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 10, 11, 12, 17, 23, 24, 27, 29, 30, 31, 33 ve 41 nci maddelerine ilişkin değişiklikleri öngören çerçeve 4 ncü madde;

Ve 5, 6 ve 7 nci maddeler teklifteki biçimde aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz Adalet Komisyonuna gönderilmek üzere saygıyla sunulur.

Anayasa Komisyonu Başkanı
İstanbul
52 nci ve 14 ncü maddelere
muhalifim.
Muammer Aksoy

Başkanvekili
Konya
Şener Battal

Kâtip
Urfa
Ahmet Melik
İmzada bulunamadı.

Bu Rapor Sözcüsü
Adana
Cevdet Akçalı

Afyonkarahisar
Ali İhsan Ulubahşi

Bolu
Ahmet Çakmak

Burdur
Cemal Aktaş

Çanakkale
298 sayılı Kanunun 14 ncü maddesi-
nin 11 nci fıkrasında yapılan değişik-
liğe karşıyım. Karşı oy yazım eklidir.
Altan Tuna

Çorum
Mehmet İrmak
İmzada bulunamadı.

Diyarbakır
Bahattin Karakoç

Elazığ
Rasim Küçükkel

Erzurum
Çetin Bozkurt

Isparta
Yusuf Uysal

İstanbul
Ferit Gündoğan

İzmir
Talât Asal
İmzada bulunamadı.

Kayseri
Mehmet Gümüşçü
İmzada bulunamadı.

Kütahya
Hüseyin Cavit Erdemir

Ordu
Kemal Şensoy

KARŞI OY YAZISI

1. Seçimlere katılan siyasal partilerin radyo ve televizyondan yararlanma sürelerinin ilke olarak o partilerin Parlamentodaki güçleri oranında (yada son seçimlerde aldıkları oylar oranında) olmasının, Anayasamızın ruhuna ve adalet kurallarına uygun düşeceği kanısındayım. Ancak, «Seçime katılan her partiye, Parlamentoda temsilcisi olan her partiye ve Parlamentoda grubu olan her partiye radyo ve televizyondan yararlanma konusunda asgari bazı süreler tanınmalıdır. Bu nedenle 52 nci maddede öngörülen her partinin radyo ve televizyondan aynı sürede yararlanmasını benimseyen çözüme karşıyım.

2. Seçime katılma bakımından bugüne kadar aranan yasal koşulların zorlaştırılmasını çeşitli bakımlardan sakıncalı bulduğumdan ötürü 14 nci maddenin onbirinci fıkrasındaki üçte bir oranının dörtte bir olarak değiştirilmesinin uygun olacağı kanısındayım.

3. 17 nci maddeye ilişkin «Savcılar da nerede seçime katılırlarsa katılırlar mesleklerinden çekilmelerinin şart olduğunu öngören» değişikliğe karşıyım.

21.3.1979

İstanbul Milletvekili
Muammer Aksoy

KARŞI OY YAZISI

Siyasal partiler toplumda var olan sınıf ve tabakaların iktidarı ele geçirmeleri için örgütlenerek oluşturdukları araçlardır. Siyasal partilerin, iktidarı ele geçirme uğraşına verecekleri alana, seçim alanına girmelerini zorlaştırmak değil kolaylaştırmak gerekir. Maddenin bu şekli, Anayasamızın «vazgeçilmez» saydığı siyasal partilerin bazılarını seçim alanının dışına itiyor, vazgeçiyor.

Değişen bu fıkra ile siyasal partilere, ilerimizin bu günkü sayısına göre, tüm ilçeleriyle birlikte en az 23 ilde ve oy verme gününden en az 6 ay önceden örgütlenme zorunluluğu getiriyor. Bu değişiklik, yeni düşüncelerin Parlamenteoya yansımaya ek zorluklar getirilirken, şu anda toplumda tabanı olmayan, yansıması olmayan bazı düşüncelerin, çok büyük üye sayılarından tek üyelikle temsile düşmüş düşüncelerin seçimlere katılabilmeleri bir ayrıcalık olarak geliyor.

Maddedeki «Meclislere kendi listesinden seçilmiş olma» koşulu da olayların gelişmesi sonucunda, seçtikleri partilerden istifâ yoluyla Meclislerin en büyük grubu oluşturulsa da seçimlere katılmalarını önüyor. Listesinden seçilmiş tek üyesi olan partinin örgütünün durumuna bakılmazken, istifalar yoluyla bir araya gelecek olanlar kaç kişi olurlarsa olsunlar 23 ilde örgüt kurmak zorunda bırakılıyorlar.

Bu nedenlerle Parlamentomuzun bugünkü partilerine tek üyeli olsalar dahi seçimlere katılmaları ayrıcalığı getirilirken, şu anda kendi listelerinden seçilmiş üyesi olmayan partilerle, kurulabilecek partilerin, seçimlere katılmalarında var olan engelleri daha da artıran bu maddeye Anayasamızın «eşitlik» ve «Siyasal partilerin demokratik siyasal hayatın vazgeçilmez unsurları oldukları» ilkelere aykırı olduğu düşüncesiyle karşıyım.

Saygılarımla.

21.3.1979

Çanakıkkale Milletvekili
Aktan Tuna

Adalet Komisyonu Raporu

Millet Meclisi
Adalet Komisyonu
Esas No. : 2/707, 2/717
Karar No. : 90

23.3.1979

Millet Meclisi Başkanlığına

Cumhuriyet Senatosu Artvin Üyesi Recai Kocaman, İstanbul Milletvekilleri İsmail Hakkı Tekinel, Fehmi Cumalıoğlu, Turan Koçal ve Klayseri Milletvekili Turan Feyzioğlu ve 6 arkadaşının, 26.4.1961 tarihli ve 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi, Bazı Maddelerinin Kaldırılması ve Buna 5 Geçici Madde Eklenmesi; 24.5.1961 Tarihli ve 304 Sayılı Cumhuriyet Senatosu Üyelerinin Seçimi Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi; 25.5.1961 tarihli ve 306 Sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bazı Maddelerinin Kaldırılması Hakkında Kanun Teklifi ile İstanbul Milletvekili İsmail Hakkı Tekinel'in, 25.5.1961 tarihli ve 306 numaralı Milletvekili Seçimi Kanununun 37 nci Maddesinin Değiştirilmesine Dair Kanun Teklifi, Adalet Bakanlığı ve Yüksek Seçim Kurulu temsilcilerinin de katılımıyla Komisyonumuzda incelenip görüşüldü.

Komisyonumuz aynı mahiyette olan her iki teklifin birleştirilmesini ve görüşmelere esas olarak daha geniş kapsamlı olan 2/707 esas kayıt no. lu birinci teklifin alınmasını kararlaştırmıştır.

Bilindiği gibi hür, dürüst ve eşit seçim demokrasinin temel taşıdır. Teklif, ülkemizde uygulanagelen seçim kanunlarının günün koşullarına göre düzelterek, seçimlerde eşitliği, güvenliği ve dürüstlüğü daha da teminat altına almakta, böylece demokratik sistemin güçlendirilmesini sağlamaya çalışmaktadır.

Komisyonumuz bu nedenle teklifin tümünü uygun bularak maddelerin incelenmesine geçmiştir.

Çerçeve 1 nci madde ile 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun Bazı Maddeleri Değiştirilmektedir. Bu maddelerden 1, 5, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 17, 18, 19, 21, 22, 23, 24, 28, 29, 31, 32, 33, 34, 35, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 53, 54, 56, 57, 59, 60, 68, 75, 77, 78, 86, 87, 91, 92, 93, 94, 97, 103, 112, 117, 122, 123, 124, 125, 130, 133, 134, 136, 137, 140, 141, 142, 143, 144, 146, 147, 148, 149, 154, 155, 157, 158, 159, 160, 163, 164, 165, 166, 170, 171, 180, 181, 183 nci maddeler Komisyonumuzca uygun görülerek aynen kabul edilmiştir.

Kurullarda görev alamayacak olanları belirleyen 26 nci maddedeki «milletvekilleri» kelimesi Cumhuriyet Senatosu Üyelerinin de bu kurullarda görev alamamalarını sağlamak amacıyla «Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri» şeklinde değiştirilmiştir.

Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğüne atanacak şahın kalifiye eleman olması gerekeceğinden, genel hükümlere göre verilecek ücretle bu nitelikte bir uzman bulunamaması ihtimali gözönüne alınmış ve 30 ncu maddede yapılan değişiklikle, Yüksek Seçim Kuruluna sözleşmeli veya devamlılık esasına göre bu göreve atama yetkisi tanınmıştır.

36 nci maddeye yeni bir fıkra eklenerek, isimleri bildirilen siyasi parti temsilcilerinin ilçe seçim kurulu başkanlığından aldıkları belge ile temsilcilik görevi yapabilmeleri sağlanmıştır. Böylece maddenin uygulanmasına açıklık getirilmiştir.

Radyo ve televizyonla propagandayı düzenleyen 52 nci maddenin altıncı fıkrasında, Yüksek Seçim Kurulunun yetkilerini genişleten bir ibare değişikliği yapılmıştır.

55 nci maddenin son fıkrasındaki «yarısından bir misline» ibaresi, «bir mislinden iki misline kadar» şeklinde değiştirilerek, radyo ve televizyonda suç teşkil eden konuşmaları yapanların cezaları bu suçların ağırlığına göre artırılmıştır.

58 nci maddeye «radyo ve televizyonda yapılacak propaganda yayınlarıyla, diğer seçim propagandalarında, Türkçeden başka dil ve yazı kullanılması yasaktır.» hükmü eklenerek, siyasi propagandanın yalnızca Devletin resmi diliyle yapılacağı açıklığa kavuşturulmuştur. Yapılan ekleme sonucu ilk cümlede yer alan «Arap harfleriyle yazılır» ibaresi gereksiz kaldığından metinden çıkarılmıştır.

128 nci madde sandık kurulu kararlarına ve tutağa itirazı düzenlemektedir. Bugünkü uygulamada, ekseriyetle ilçe seçim kurulları kendilerine yapılan itirazları inceleyip bir karar vermeden, birleştirme tuta-

nağı düzenlemekte ve birleştirme tutanağını düzenledikten sonra da itirazları karara bağlayamamaktadırlar. Gerçekte yasanın 129 ncü maddesine göre, ilçe seçim kurullarının itirazları incelemeyen önce, birleştirme tutanağı düzenlememesi gerektiği halde uygulamada pek çok aksaklık doğmaktadır. İlçe seçim kurullarının teklifteki gibi oy verme gününden sonraki Salı günü saat 14,00'e kadar beklemeleri halinde ise seçim sonuçlarının alınması çok gecikecektir. Bu nedenle sandık kurulu kararlarına itiraz süresi değiştirilmeden, «İlçe seçim kurulları, yukarıda gösterilen itiraz süreleri sona ermeden veya süresinde yapılan itirazları inceleyip bir karara bağlamadan önce birleştirme tutanağı düzenleyemez.» hükmü maddeye son fıkra olarak eklenerek açıklık getirilmiştir.

151 nci maddenin matlabı, maddenin kapsamı gözönüne alınarak «Yasak propaganda» şeklinde değiştirilmiş ve maddeye «Bu Kanununun 58 ve 60 ncü maddelerinde yazılan yasaklara aykırı hareket edenler hakkında, diğer kanun hükümleri mahfuz kalmak şartıyla bir yıldan iki yıla kadar hapis ve bin liradan onbin liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.» hükmü ikinci fıkra olarak eklenerek, 58 ve 60 ncü maddelerde yazılı yasaklara uymayanların ne şekilde cezalandırılacağı düzenlenmiştir.

161 nci maddenin son fıkrasındaki «Zammolunur» kelimesi «Artırılarak hükmolunur» şeklinde değiştirilerek, madde dil yönünden sadeleştirilmiştir.

Seçim kurulları başkan ve üeleriyle sair görevlilere ödenecek ücretlileri düzenleyen 182 nci maddenin ilk fıkrasına «Siyasi parti temsilcileri» de eklenmiştir. Son fıkradaki görevlilere verilen ücretlerin vergilendirilmelerine ilişkin hüküm, Sayıştayın İçtihadı Birleştirme Kararına paralel olarak «Bakanlar Kurulunca belirlenecek esas ve miktarlara göre ödenecek ücretler vergilendirilmeksizin ödenir» şeklinde yeniden düzenlenmiştir.

Çerçeve 2 nci madde ile geçici maddeler düzenlenmektedir.

Geçici 13 ncü maddenin ilk fıkrasına yapılan ek ile Yüksek Seçim Kurulundan ayrılan üelerin ad çekmesine başkan ve başkanvekilinin giremeyeceği karara bağlanmıştır.

Geçici 14, 15, 16 ve 17 nci maddeler uygun bulunarak aynen kabul edilmiştir.

Çerçeve 3 ncü madde ile 304 sayılı Cumhuriyet Senatosu Üyelerinin Seçimi Kanununun 1, 11 ve 13 ncü maddelerinde yapılan değişiklikler yerinde mütalaa edilerek aynen kabul edilmiştir.

Çerçeve 4 ncü madde ile 306 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun bazı maddelerinde değişiklikler yapılmaktadır. Komisyonumuz bu maddelerde yapılan değişiklikleri aynen kabul etmiş, diğer teklifle aynı Kanunun 37 ncü maddesinde yapılan değişikliği de bu madde kapsamına almıştır.

Teklifin 5 nci maddesi ile 298 ve 306 sayılı kanunların bazı maddeleri yürürlükten kaldırılmaktadır. Maddenin birinci fıkrasının (c) bendi ile yürürlükten kaldırılmak istenen 298 sayılı Kanuna 656 sayılı Kanunla eklenen ek 2 ve ek 3 ncü maddeler halen fonksiyon ifa ettiğinden bu bent metinden çıkarılmış ve madde bu değişiklikle kabul edilmiştir.

Teklifin yürürlük ve yürütme maddeleri olan 6 ve 7 nci maddeleri aynen kabul edilmiştir.

Raporumuz, Genel Kurulun onayına arz edilmek üzere saygıyla sunulur.

Adalet Komisyonu Başkanı
ve Bu Rapor Sözcüsü
Ankara
Ismail Hakkı Köylüoğlu

Çorum
M. Kemal Biberöğlu
Oylamada bulunmadı

İçel
Ramazan Çalıskan

Kastamonu
İ. Hilmi Dura

Kırşehir
Doğan Güneşli

Nevşehir
İbrahim Etem Boz

Sivas
Tevfik Koraltan

Trabzon
Lütfi Göktaş

Uşak
M. Selâhattin Yüksel

Zonguldak
Köksal Toptan

C. SENATOSU ARTVİN ÜYESİ RECAİ KOCAMAN, İSTANBUL MİLLETVEKİLLERİ İSMAİL HAKKI TEKİNEL, FEHMİ CUMALIOĞLU, TURAN KOÇAL, KAYSERİ MİLLETVEKİLİ TURHAN FEYZİOĞLU VE 6 ARKADAŞININ TEKLİFİ

26. 4. 1961 Tarihli ve 298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi, Bazı Maddelerinin Kaldırılması ve Buna 5 Geçici Madde Eklenmesi; 24. 5. 1961 Tarihli ve 304 Sayılı Cumhuriyet Senatosu Üyelerinin Seçimi Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi; 25. 5. 1961 Tarihli ve 306 Sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bazı Maddelerinin Kaldırılması Hakkında Kanun Teklifi

MADDE 1. — 26. 4. 1961 Tarihli ve 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun, 1, 5, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 17, 18, 19, 21, 22, 23, 24, 26, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 68, 75, 77, 78, 86, 87, 91, 92, 93, 94, 97, 103, 112, 117, 122, 123, 124, 125, 128, 130, 133, 134, 136, 137, 140, 141, 142, 143, 144, 146, 147, 148, 149, 151, 154, 155, 157, 158, 159, 160, 161, 163, 164, 165, 166, 170, 171, 180, 181, 182 ve 183 ncü maddeleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Kanunun Uygulanacağı Seçimler :

Madde 1. — Özel kanunlarına göre yapılacak Millet Meclisi, Cumhuriyet Senatosu, il genel meclisleri, belediye başkanları, belediye meclisleri, muhtarlar, ihtiyar meclisleri ve ihtiyar heyetleri seçimlerinde bu Kanun hükümleri uygulanır.

Sandık Bölgesi :

Madde 5. — Seçimlerde, her seçim bölgesi gerektiği kadar sandık bölgesine ayrılır.

Bir sandık bölgesi, esas itibarıyla (300) seçmeni kapsar. Birden çok mahalle veya semt gibi toplu yerleşim birimlerinden oluşan muhtarlıklar, her birinde (300) seçmenin varlığı aranmaksızın, mesafe durumu ve ulaşım güçlükleri dikkate alınarak, gereken sayıda sandık bölgesine ayrılabilir.

Seçmen sayısı (400)'ü aşmayan seçim bölgelerinde seçmenler oylarını bir sandıkta verebilirler.

Seçim İşlerinin Yürütülmesi :

Madde 9. — Seçim işleri, seçim kurullarınca yürütülür.

Valiler, kaymakamlar, belediye başkanları, muhtarlar ve bütün kamu görevlileri her türlü seçim işleri ve seçmen kütükleri yazımında, seçim kurullarının istediği bilgileri ve belgeleri, gecikmeden, süresinde ve doğru olarak göndermeye mecburdur.

ANAYASA KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

26.4.1961 Tarihli ve 298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi, Bazı Maddelerinin Kaldırılması ve Buna 5 Geçici Madde Eklenmesi; 24 . 5 . 1961 Tarihli ve 304 Sayılı Cumhuriyet Senatosu Üyelerinin Seçimi Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi; 25 . 5 . 1961 Tarihli ve 306 Sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bazı Maddelerinin Kaldırılması Hakkında Kanun Teklifi

MADDE 1. — 26 . 4 . 1961 Tarihli ve 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun, 1, 5, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 17, 18, 19, 21, 22, 23, 24, 26, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 68, 75, 77, 78, 86, 87, 91, 92, 93, 94, 97, 103, 112, 117, 122, 123, 124, 125, 128, 130, 133, 134, 136, 137, 140, 141, 142, 143, 144, 146, 147, 148, 149, 151, 154, 155, 157, 158, 159, 160, 161, 163, 164, 165, 166, 170, 171, 180, 181, 182 ve 183 ncü maddeleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Kanunun Uygulanacağı Seçimler :

Madde 1. — 1 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Sandık Bölgesi :

Madde 5. — 5 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Seçim İşlerinin Yürütülmesi :

Madde 9. — 9 ncu madde aynen kabul edilmiştir.

ADALET KOMİSYONUNUN
KABUL ETTİĞİ METİN

26 . 4 . 1961 Tarihli ve 298 Sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi, Bazı Maddelerinin Kaldırılması ve Buna 5 Geçici Madde Eklenmesi; 24.5.1961 Tarihli ve 304 Sayılı Cumhuriyet Senatosu Üyelerinin Seçimi Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi; 25 . 5 . 1961 tarihli ve 306 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi ve Bazı Maddelerinin Kaldırılması Hakkında Kanun Teklifi

MADDE 1. — 26 . 4 . 1961 tarihli ve 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun 1, 5, 9, 10, 11, 12, 14, 15, 17, 18, 19, 21, 22, 23, 24, 26, 28, 29, 30, 31, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 40, 41, 42, 43, 44, 45, 46, 47, 52, 53, 54, 55, 56, 57, 58, 59, 60, 68, 75, 77, 78, 86, 87, 91, 92, 93, 94, 97, 103, 112, 117, 122, 123, 124, 125, 128, 130, 133, 134, 136, 137, 140, 141, 142, 143, 144, 146, 147, 148, 149, 151, 154, 155, 157, 158, 159, 160, 161, 163, 164, 165, 166, 170, 171, 180, 181, 182 ve 183 ncü maddeleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Kanunun Uygulanacağı Seçimler :

Madde 1. — 1 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Sandık Bölgesi :

Madde 5. — 5 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Seçim İşlerinin Yürütülmesi :

Madde 9. — 9 ncu madde aynen kabul edilmiştir.

(Teklif)

Seçim Kurulları :

Madde 10. — Ankara'da bir Yüksek Seçim Kurulu, her seçim çevresinde bir il seçim kurulu, her ilçede bir ilçe seçim kurulu ve seçim bölgelerine konulacak her sandık için bir sandık kurulu bulunur.

İl merkezlerinde, ayrıca bir merkez ilçe seçim kurulu teşkil olunur.

Son nüfus sayımına göre nüfusu 200.000'i aşan ilçelerde, köy ve mahalle sınırları (seçim bölgeleri) esas alınarak ve mümkün olduğu nispette nüfus sayısında eşitlik gözetilerek; birden fazla ilçe seçim kurulu teşkil edilir.

İl belediyeleri ile ilçe belediyeleri dışında; ilçe dahilindeki (merkez ilçe dahil) diğer belediyeler; bölünme yapılmaksızın, mahalleleri ile birlikte bir bütün olarak ilçe seçim kurullarından birine bağlanır.

Yüksek Seçim Kurulu :

Madde 11. — Yüksek Seçim Kurulu, bu Kanun hükümleri gereğince seçilen yedi asıl ve dört yedek üyeden kurulur.

Yüksek Seçim Kurulu üyelerinin görev süresi dört yıldır. Süresi biten üyeler yeniden seçilebilir.

Asıl ve yedek yeni üyelerin tamamının seçilmelerine kadar eski üyeler görevlerine devam ederler.

Altısı Yargıtay, beşi Danıştay Genel Kurullarınca, kendi üyeleri arasından olmak üzere gizli oyla onbir kişi seçilir. Bunlar, gizli oy ve salt çoğunlukla aralarından bir başkan ve bir başkanvekili seçerler. Başkan ve başkanvekilinin görev süresi dört yıldır.

Başkanvekili, başkanlık görevlerinin yapılmasında başkana yardım ve bulunmadığı zaman ona vekillik yapar. Başkanvekilinin de engeli halinde, asıl üyelerin en yaşlısı başkanlık görevini yerine getirir.

Her yenileme seçiminden sonra, Yargıtay ve Danıştay üyeleri arasından ad çekme ile ikişer yedek üye ayrılır. Başkan ve başkanvekili ad çekmeye girmezler.

Üye Seçimi Zamanı :

Madde 12. — Süresi biten Yüksek Seçim Kurulu üyeleri yerine yenilerinin seçimi için, her iki yılda bir ocak ayının ilk haftasında seçim yapılır.

Bu süre içinde üye sayısında azalma olursa, yukarıdaki madde gereğince tamamlanır. Bu yoldan seçilen kimse, yerine seçildiği üyenin süresini tamamlar.

Görev ve Yetkileri :

Madde 14. — Yüksek Seçim Kurulunun görev ve yetkileri şunlardır :

1. Seçimlerde, içine oy pusulası konulacak olan zarfların, icabında her seçim için başka başka renk ve ölçüde olmak ve gerek piyasada, gerek Devlet Malzeme Ofisince imal edilen veya ettirilen veya depolarında bulunan zarfların renklerinden ve ölçülerinden farklı ve kâğıdında «Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu» filigranı bulunmak üzere, yeteri kadar özel zarf imal ettirmek ve bu imalatı, kâğıt hamurundan başlayarak zarfın imaline ve teslim alınmasına kadar olan safhalarını; üyeleri arasından seçeceği üç yargıcın devamlı gözetim ve denetimi altında yaptırmak ve bu zarfları, il seçim kurullarına, her ilin ihtiyacına yetecek sayıda, alındı belgeleri karşılığında göndermek,

2. Özel zarfların imali için gerekli «Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu» filigran kalıpları ile zarf ölçü kalıplarını yaptırap gerekli miktarda kâğıt ve zarf imalinden sonra saklamak,

Katlanıp bir kenarı yapıştırıldıktan sonra zarf haline gelebilen «Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu» filigranını taşıyan birleşik oy pusulalarını, her (400)'ü ve her (400)'lük paketi, aynı numarayı taşımak üzere bastırmak ve her sandık için bir paket, ilçe seçim kurullarına zamanında ulaştırmak,

Oyunu kullanan seçmenin parmağının işaretleneceği özel boyayı ithal veya imal ettirmek, sandık kurullarında zamanında bulundurmamak, saklamak,

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Seçim Kurulları :

Madde 10. — 10 ncu madde aynen kabul edilmiştir.

Yüksek Seçim Kurulu :

Madde 11. — 11 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Üye Seçimi Zamanı :

Madde 12. — 12 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Görev ve Yetkileri :

Madde 14. — 14 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Seçim Kurulları :

Madde 10. — 10 ncu madde aynen kabul edilmiştir.

Yüksek Seçim Kurulu :

Madde 11. — 11 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Üye Seçimi Zamanı :

Madde 12. — 12 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Görev ve Yetkileri :

Madde 14. — 14 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

(Teklif)

3. Bu Kanunda söz konusu edilen bütün işlemlerin gerektirdiği form, evrak, liste gibi her türlü basılı kâğıdın tasarım ve baskısını yaptırmak, il ve ilçe seçim kurullarına zamanında ve ihtiyacı kadar ulaşımını sağlamak,

4. Tüzüklerine göre ilk genel kongrelerini yapmış olup mevcut illerin en az üçte birinde, en az altı ay evvel il ve ilçe teşkilatını kurmuş bulunan siyasi partilerin adlarını, il ve ilçe seçim kurullarının yeniden kurulması için öngörülen ayların ikinci haftasında tespit ve ilan etmek,

5. İl ve ilçe seçim kurullarının teşekkülünü sağlamak, il seçim kurullarının teşekkülüne, işlemlerine ve kararlarına karşı yapılacak itirazları, oy verme gününden önce ve itiraz konusunun gerektirdiği süratle, kesin karara bağlamak,

6. Adaylığa ait itirazlar hakkında bu Kanun ve özel kanunları gereğince kesin karar vermek,

7. İl seçim kurullarınca, oy verme günü işlemleri hakkında verilmiş olan kararlara karşı yapılan itirazları derhal inceleyip kesin karara bağlamak,

8. İl seçim kurullarınca düzenlenen tutanaklara karşı yapılan itirazları inceleyip kesin karara bağlamak,

9. Seçimlerden sonra, kendisine süresi içinde yapılan, seçimin sonucuna müessir olacak ve o çevre seçiminin veya seçilenlerden bir veya birkaçının tutanağının iptalini gerektirecek mahiyette itirazları, altkurullara yapılan itirazların silsilesine ve sürelerine uygunluğunu araştırmaksızın inceleyip kesin karara bağlamak,

10. İl seçim kurulları başkanlıklarınca seçim işlerinin yürütülmesi hakkında sorulacak hususları derhal cevaplandırmak ve seçimin bütün yurtta düzenle yapılmasını sağlayacak tedbirleri almak ve bu hususta gereken genelgeleri zamanında yapmak,

11. Siyasi partilerin, yasama meclisleri genel ve ara seçimlerine ve belediye başkanlığı ile belediye ve il genel meclisi üyelikleri genel seçimlerine katılabilmeleri için, son Milletvekili ve Cumhuriyet Senatosu genel ve ara seçimlerinde kendi listelerinden yasama meclislerinden birine seçilmiş en az bir üyeye sahip olmaları veya tüzüklerine göre ilk genel kongrelerini yapmış olup mevcut illerin en az üçte birinde oy verme gününden en az altı ay evvel il ve ilçe teşkilatlarını kurmuş bulunmaları gerektiğinden; bu esaslar dairesinde seçime katılabilecek siyasi partileri tespit ve seçimin başlangıç tarihinden on gün, seçimin yenilenmesi halinde yenileme kararının ilanından sonraki beş gün içinde ilan etmek,

12. Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğü kuruluş ve işleyişi ve diğer çalışma konuları ile ilgili ilkeleri belirlemek, yönetmelikleri yayınlamak, programlarını yapmak ve denetlemek,

13. Kanunla kendisine verilen başlıca görevleri yapmak.

İl Seçim Kurulu :

Madde 15. — İl Seçim Kurulu, iki yılda bir ocak ayının son haftasında, il merkezinde görev yapan en yüksek dereceli üç yargıçtan kurulur. Bunlardan derecesi en yüksek olanı kurulun başkanıdır. Kurulun yargıçlardan iki de yedek üyesi vardır. Bu suretle kurulan il seçim kurulu iki yıl süre ile görev yapar.

Kurul başkanlığı ile asıl ve yedek üyelikleri için, aynı derecedeki yargıçlar arasında en kıdemlisi ve kıdemde eşitlik halinde en yaşlısı görevlendirilir.

İl seçim kurulu başkanlığı ile, asıl ve yedek üyeliklerini ve ilçe seçim kurulu başkanlığını yapacak olan yargıçlardan biri herhangi bir sebeple bu görevi yapamaz ve o yerde bu görevi yapabilecek başka bir yargıç da bulunmazsa, o yerin bağlı olduğu ağır ceza mahkemesinin yargı çevresi içinde bulunan ve görevinden ayrılmasında sakınca görülmeyen bir yargıca, merciince bu yetki verilir.

Eksiklerin, ağır ceza çevresi içindeki yargıçlardan tamamlanmasına imkân bulunmayan hallerde, bu ağır ceza merkezine en yakın ağır ceza mahkemelerinin yargı çevresi içindeki yargıçlardan biri, yukarıdaki usule göre yetki verilerek gönderilir.

Bu suretle kendisine yetki verilen yargıcın gelip görevine başlamasına kadar, seçim kurulu başkanlığını, kurulun kendi arasından gizli oyla seçeceği bir üye yapar.

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

İl Seçim Kurulu :

Madde 15. — 15 nci madde aynen kabul edilmiştir.

İl Seçim Kurulu :

Madde 15. — 15 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Siyasi Parti Temsilcileri :

Madde 17. — Son Milletvekili ve Cumhuriyet Senatosu genel ve ara seçimlerinde kendi listesinden yasama meclislerinden birine seçilmiş en az bir üyeye sahip olan veya 14 ncü maddenin dördüncü bendi gereğince Yüksek Seçim Kurulunca tespit ve ilan edilen siyasi partilerden o il ve ilçede teşkilatı bulunanlar, il ve ilçe seçim kurullarında birer temsilci bulundurulur. Bu temsilciler kurulun bütün çalışmalarına ve görüşmelerine katılırlar, oy kullanamazlar. Ancak, Yüksek Seçim Kurulunca 14 ncü maddenin onbirinci bendi gereğince yapılan ilandan seçime katılamayacağı anlaşılan veya o seçim çevresinde seçime katılmayan partilerin bu kurullarda temsilci bulundurma hakları sona erer.

Görüşülen iş hakkında siyasi partiler temsilcileri görüşlerini bildirirlerse, kurul, bunları da dinledikten sonra, kendi arasında işi görüşerek karar verir ve kararı temsilcilere bildirir.

Siyasi parti temsilcilerinin toplantılara katılmamaları, işlerin görüşülmesini durdurmaz.

İlçe Seçim Kurulu :

Madde 18. — İlçe seçim kurulu, iki yılda bir ocak ayının son haftasında, bir başkan ile altı asıl ve altı yedek üyeden kurulur ve iki yıl süre ile görev yapar. İlçedeki en yüksek dereceli yargıç kurulun başkanıdır. Bu kurul asıl üyeleriyle toplanır. Bir asıl üyenin katılmadığı toplantıya, öncelikle o üyenin yedeği çağırılır.

İlçede aynı derecede birkaç yargıç bulunduğu takdirde en kıdemlisi, kıdemde de eşitlik halinde en yaşlısı seçim kuruluna başkanlık eder.

İl merkezlerinde kurulacak merkez ilçe seçim kurullarına, il seçim kurullarına başkanlık edecek yargıçtan sonra gelen en yüksek dereceli yargıç, kıdem ve yaş sırasına göre başkanlık eder.

İlçe Seçim Kurulu Üyelikleri :

Madde 19. — 1. İlçe seçim kurulunun dört asıl ve dört yedek üyesi siyasi partilerden alınır. Bu üyeler aşağıda yazılı olduğu gibi belli edilir:

İlçe seçim kurulu başkanı, bu kurulun yeniden kurulması için yukarıdaki maddede öngörülen sürenin başında, ilçede teşkilatı bulunan ve son milletvekili genel seçiminde o ilçede en çok oy almış olan dört siyasi partiye birer asıl ve birer yedek üye adını iki gün içinde bildirmelerini tebliğ eder.

Bu işlemle belirlenen veya süresi içinde ad bildiren siyasi parti sayısı dörtten az olduğu takdirde, eksik kalan üyelikler, aynı şartları taşıyan diğer siyasi partilerden, o ilçede aldıkları oyların büyüklük sırasına göre, aynı usulle tamamlanır.

Oylarda eşitlik halinde ad çekilir.

Yukarıdaki hükümlerin uygulanmasına rağmen dört asıl ve dört yedek üyenin tümü belirlenemediği takdirde, 14 ncü maddenin dördüncü bendi gereğince Yüksek Seçim Kurulunun ilan ettiği siyasi partilerden o ilçede teşkilatı bulunanlar tespit edilerek bunlar arasında ad çekilir. Ad çekmedeki sıraya göre, adı çıkan, eksik üyelik sayısı kadar siyasi partinin, yukarıda yazılan usulle bildireceği kimseler ilçe seçim kurulu üyesi olur.

İlçe seçim kurulunun bu bendde gösterilen üyeliklerinden eksik kalanlar, ikinci bent hükümleri gereğince tamamlanır.

2. Diğer iki asıl ve yedek üyelikle yukarıdaki bentte yazılan işlemler sonucunda eksik kalan asıl ve yedek üyelikler, ilçe merkezinde görev yapan ve toplam memuriyet süresi on yıldan fazla olan, yasama meclisleri veya yerel idare seçimlerinden birine siyasi parti adayı veya aday adayı olarak katılmamış ve evvelce hiçbir siyasi partiye kaydolmamış Devlet memurlarını gösteren, o ilçedeki görev süreleri esas alınarak düzenlenecek listenin ilk sekiz sırasında yer alanlar arasından ad çekme ile belli edilir. Ad çekme, birinci bent hükümleri gereğince tespit edilen asıl üyeler huzurunda ilçe seçim kurulu başkanı tarafından yapılır. Ad çekme sırasında, adları önce çıkanlar asıl, sonrakiler sıra ile yedek üye olur. Bu yoldan her asıl üyenin yedeği belirlenir. Ancak, aynı bakanlığa mensup memurlardan birden fazla asıl üye olamaz; zorunlu durumlar saklıdır.

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Siyasi Parti Temsilcileri :

Madde 17. — 17 nci madde aynen kabul edilmiştir.

İlçe Seçim Kurulu :

Madde 18. — 18 nci madde aynen kabul edilmiştir.

İlçe Seçim Kurulu Üyelikleri :

Madde 19. — 19 ncu madde aynen kabul edilmiştir.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Siyasi Parti Temsilcileri :

Madde 17. — 17 nci madde aynen kabul edilmiştir.

İlçe Seçim Kurulu :

Madde 18. — 18 nci madde aynen kabul edilmiştir.

İlçe Seçim Kurulu Üyelikleri :

Madde 19. — 19 ncu madde aynen kabul edilmiştir.

3. İlçe seçim kurulu başkanı, siyasi partiler arasında yapılan ad çekmenin gün ve saatini, ad çekmeye katılan siyasi partilere tebliğ eder.

Görev süresi içinde asıl üyeliklerde vukubulacak boşalmalar, eksilen asıl üyenin yerine kendi yedeği getirilmek suretiyle doldurulur. Yedek üyeliklerdeki eksilmeler, eksilen üyenin niteliğine göre, seçilmesinde uygulanan hükümler gereğince tamamlanır.

14 ncü maddenin onbirinci bendi gereğince yapılan tespit ve ilandan seçime katılamayacağı anlaşılan veya o seçim çevresinde seçime katılmayan partinin ilçe seçim kurulundaki üyelerinin görevi sona erer. Bu yoldan boşalan üyelikler, o seçim çevresinde seçime katılan ve ilçe seçim kurulunda üyesi bulunmayan partiler hakkında birinci bentte yazılan hükümlerin uygulanmasıyla belirlenir.

İlçe seçim kurulunda boşalan göreve getirilen kimse, yerine geldiği üyenin süresini tamamlar.

Sandık Kurulu :

Madde 21. — Sandık kurulu bir başkan ile altı asıl ve altı yedek üyeden kurulur. Bu kurul asıl üyeleriyle toplanır.

Sandık Kurulu Başkanının Seçimi :

Madde 22. — İlçe seçim kurulu başkanı, ilçe seçim kuruluna siyasi partiler dışından getirilen asıl üyelerle görüşerek sandığın kurulacağı seçim bölgesi içindeki veya dışındaki seçmenler arasından iyi ün sahibi olmakla tanınmış, okur - yazar kimselerden, kurula bağlı seçim bölgelerindeki sandıklardan her biri için birer kişi olmak üzere bir liste düzenler.

Kurulun, siyasi partilerden seçilmiş asıl üyelerinden her biri de, ilçe seçim kurulu başkanınca belirlenecek süre içinde, yukarıdaki fıkrada gösterilen nitelikte birer liste düzenleyerek başkanlığa verir. Belirlenen süre içinde liste vermeyen parti temsilcisi, bu hakkından vazgeçmiş sayılır.

Yukarıdaki fıkralar gereğince düzenlenen listelerde her sandık için adı önerilen başkan adayları arasında ad çekilerek sandık kurulu başkanları belirlenir.

Şu kadar ki, 648 sayılı Siyasi Partiler Kanununa göre partilere üye olmayacak kimseler ile köy muhtarları, görev yaptıkları köylerde sandık kurulu başkanı olamazlar.

Sandık kurulu başkanının görevi başına gelmemesi halinde, yerine kurul üyelerinden en yaşlısı başkanlık eder.

Sandık Kurulu Üyelikleri :

Madde 23. — Sandık kurulu üyelikleri aşağıdaki şekilde belli edilir :

İlçe seçim kurulu başkanı, o seçim çevresinde seçime katılan ve ilçede teşkilatı bulunan siyasi partilerden, son milletvekili genel seçiminde o ilçede en çok oy almış olan beş partiye, her sandık için birer asıl ve birer yedek üye adını beş gün içinde bildirmelerini tebliğ eder.

Bu yoldan tespit edilen sandık kurulu üye sayısı beşten az olduğu takdirde, eksik kalan üyelikler, aynı şartları taşıyan diğer siyasi partilerden, aldıkları oyların büyüklük sırasına göre, aynı usulle tamamlanır.

Oylarda eşitlik halinde ad çekilir.

Yukarıdaki hükümlerin uygulanmasına rağmen beş asıl ve beş yedek üyenin tümü belirlenemediği takdirde, o ilçede seçime katılan ve teşkilatı bulunan diğer siyasi partiler arasında ad çekilir. Ad çekmedeki sıraya göre, adı çıkan, eksik üyelik sayısı kadar siyasi partinin yukarıda yazılan usulle bildireceği kimseler, sandık kurulu üyesi olur.

Bundan başka, sandığın bulunduğu köy ve mahalle ihtiyar heyeti ve ihtiyar meclisi asıl ve yedek üyelerinden keza ad çekme ile iki kişi seçilir. Bu ad çekme sırasına göre ilki asıl, diğeri yedek üyedir. Şu kadar ki; bu fıkra gereğince görevlendirilecek sandık kurulu asıl ve yedek üyeliklerine yetecek kadar ihtiyar heyeti ve ihtiyar meclisi asıl ve yedek üyesi bulunmayan köy ve mahallelerde noksan üyelikler, yukarıdaki fıkralarda

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Sandık Kurulu :

Madde 21. — 21 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Sandık Kurulu Başkanının Seçimi :

Madde 22. — 22 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Sandık Kurulu Üyelikleri :

Madde 23. — 23 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

Sandık Kurulu :

Madde 21. — 21 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Sandık Kurulu Başkanının Seçimi :

Madde 22. — 22 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Sandık Kurulu Üyelikleri :

Madde 23. — 23 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

(Teklif)

yazılan hükümlerin sandık kurullarına üye vermemiş partiler hakkında uygulanmasıyla tamamlanır.

Yukarıdaki fıkralar gereğince belirlenen sandık kurulu asıl üyelerinden göreve gelmeyenine yerine, öncelikle, gelmeyen üyenin yedeği alınır.

Sandık kurulu başkan ve üyelikleri için ad çekme işlemleri, ilçe seçim kurulu huzurunda, bu kurulun başkanı tarafından yapılır.

Üyeliklerin bu şekilde doldurulması mümkün olmazsa, eksikler, ilçe seçim kurulu başkanı tarafından, o çevrede bulunan ve sandık kurulunda görev verilmesinde sakınca olmayan kimselerden doldurulur.

Sandık Kurullarının Kurulması ve Görev Süresi :

Madde 24. — Sandık kurulları Yüksek Seçim Kurulunca tespit ve ilan edilen tarihte kurulur.

Bu kurulların asıl ve yedek üyeleri, her seçim çevresinin yerel özellikleri gözönüne alınarak Yüksek Seçim Kurulunca tespit edilecek tarihlerde göreve başlarlar ve sayıma ilişkin evrak ve belgeler ilçe seçim kuruluna teslim edilinceye kadar aralıksız çalışmaya devam ederler.

Kurullarda Görev Alamayacak Olanlar :

Madde 26. — İdare amirleri, zabıta amir ve memurları, Askeri Ceza Kanununun 3 ncü maddesinde yazılı askeri şahıslar, milletvekilleri ve adaylar, bu Kanunda gösterilen kurullara seçilemezler.

648 sayılı Siyasi Partiler Kanununa göre, siyasi partilere üye olamayacak kimseler; bu kurullarda üye, müşahit veya temsilci olarak, siyasi partiler tarafından görevlendirilemezler.

Kuruluş ve Tanımlar :

Madde 28. —

A) Kuruluş :

Yüksek Seçim Kuruluna bağlı olarak Ankara'da bir «Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğü» ile her ilçede «Seçmen Kütükleri Bürosu» kurulmuştur.

B) Tanımlar :

1. Bu Yasaya göre seçmen olan vatandaşları tek olarak tanımlayan ve seçmenin oturduğu yeri belirleyen bilgileri kapsayan bilgisayar ortamına «Seçmen Kütüğü» denilir.

2. Seçmen Kütüğü, Yüksek Seçim Kuruluna bağlı olarak kurulan Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğü tarafından, bu Yasaya uygun olarak tasarlanacak, planlanacak, yönetilecek ve yürütülecek çalışmalarla elde edilir.

3. Bir seçmene ait ve seçmeni tanımlamak için kullanılan; adı, soyadı, doğum yılı ve doğum yeri gibi kayıtların her birine «Veri» denilir.

4. Bir seçmeni tek olarak tanımlayan verilerin bütününe «Seçmene Ait Bilgi» denilir.

5. Seçmenin devamlı oturduğu konutun bulunduğu ilçe, muhtarlık, sokak isimleri ile binanın kapı ve varsa daire numarası «Seçmenin Adresi»'dir.

6. Her seçmen; seçmen kütüğü sıra numarası, adı, soyadı, ana ve babasının adı, doğduğu ilçe, doğum yılı ile belirlenir ve tanımlanır.

7. Seçmen kütüğündeki bilgilerin; bu Kanunda yazıldığı şekilde değiştirilmesi, düzeltilmesi ve tamamlanmasına Seçmen Kütüğünün «Güncelleştirilme»'si denilir.

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Sandık Kurullarının Kurulması ve Görev Süresi :

Madde 24. — 24 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

Kurullarda Görev Alamayacak Olanlar :

Madde 26. — 26 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

Kuruluş ve Tanımlar :

Madde 28. — 28 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Sandık Kurullarının Kurulması ve Görev Süresi :

Madde 24. — 24 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

Kurullarda Görev Alamayacak Olanlar :

Madde 26. — İdare amirleri, zabıta amir ve memurları, Askeri Ceza Kanununun 3 ncü maddesinde yazılı askeri şahıslar, Türkiye Büyük Millet Meclisi üyeleri ve adaylar, bu Kanunda gösterilen kurullara seçilemezler.

648 sayılı Siyasi Partiler Kanununa göre, siyasi partilere üye olamayacak kimseler; bu kurullarda üye, müşahit veya temsilci olarak siyasi partiler tarafından görevlendirilemezler.

Kuruluş ve Tanımlar :

Madde 28. — 28 nci madde aynen kabul edilmiştir.

(Teklif)

Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğü Çalışma Amaç ve İlkeleri :

Madde 29. — Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğü kuruluşunun çalışma amacı; yasalara uygun olarak seçmen vatandaşın eksiksiz belirlenmesini, mükerrer yazımın önlenmesini, seçmenin kolay, hızlı, doğru oy vermesini, seçimin çabuk sonuçlanmasını, mükerrer oy kullanan seçmenlerin tespitini, vatandaşların görev ve sorumluluklarına uygun siyasal haklarını yüksek oranda kullanmalarını sağlayacak bilginin; toplanması, düzenlenmesi, saklanması, işlenmesi, kullanılabilir hale getirilmesi ve gerekli yerlere ulaştırılmasını ve dağıtımını sağlamaktır.

Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğü; çalışmalarını, proje, program, raporlama ve gelişmiş yönetim tekniklerine uygun olarak Yüksek Seçim Kurulunca tespit edilen ilkeler içinde yürütür. Genel Müdür, Yüksek Seçim Kurulunca onaylanan programına uygun, aylık ve haftalık raporlarla çalışmalarını Yüksek Seçim Kuruluna sunar.

Genel Müdürlüğün denetleme ilke ve yöntemi, Yüksek Seçim Kurulunca belirlenir ve uygulanır.

Yüksek Seçim Kurulunca; seçmen kütüğünün önemi, düzenleme yöntemleri, seçmenlerin görevleri, bu çalışmanın vatandaşa ve devlet hayatına katkı ve yararları, bu çalışmada uygulanan teknikler ve gerekli bilgiler; bütün ülke ve vatandaşları kapsayan, sürekli tanıtma programları ile yaygınlaştırılır.

Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğü ile Seçmen Kütük Bürolarının Kuruluşu ve Yönetimi :

Madde 30. — Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğü, Yüksek Seçim Kurulunca atanan ve bu Kurula bağlı bir Genel Müdür; merkez ilçe ve diğer ilçelerdeki seçmen kütük büroları da bağlı buldukları ilçe seçim kurulu başkanı tarafından, bu kanunda yazılı esaslar dairesinde yönetilir.

Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğü ile seçmen kütük bürolarının kuruluş şeması, birimleri, birimler arasındaki ilişkiler, görev tanımlamaları, yetki ve sorumlulukları, mensuplarının nitelikleri, göreve alınmaları, yükseltilmeleri, nakilleri, haklarında disiplin kovuşturması yapılması ve sair özlük işlemlerine dair hükümler, bu Kanunun 31 nci maddesi ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun ilgili hükümleri gözönünde tutularak Genel Müdürlükçe hazırlanıp, Yüksek Seçim Kurulunca kabul edilip onaylanacak bir genelge ile düzenlenir.

Bu genelgede yazılı esaslarla, hizmetin gereği gözönünde tutularak, Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğü ile seçmen kütük bürolarının ihtiyacını karşılayacak her sınıf ve derecedeki kadrolar Genel Müdürlüğün teklifi ve Yüksek Seçim Kurulunun onayı ile tespit edilerek, Adalet Bakanlığına bildirilir.

Talep edilen bu kadrolar Adalet Bakanlığınca, kadro sağlanmasına ilişkin 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda yazılı usul hükümleri uygulanmaksızın, doğrudan Bakanlar Kuruluna sunulmak üzere Başbakanlığa gönderilir.

Bakanlar Kurulunca kabul edilen kadrolar Resmi Gazetede yayınlandığı günde Adalet Bakanlığı kadrolarına eklenmiş olur.

Seçmen kütük bürolarında görevli şef ve memurların sicil amirleri bağlı buldukları ilçe seçim kurulu başkanıdır. Bunlar hakkında uyarma ve kınama cezalarını doğrudan doğruya uygulamaya ilçe seçim kurulu başkanı yetkilidir.

İlçe seçim kurulu başkanı işlerin müsaadesi nispetinde seçmen kütükleri bürosu memurlarının o yerdeki adalet hizmetlerinde geçici olarak çalıştırılmalarına müsaade edebilir.

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

*Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğü Çalışma
Amaç ve İlkeleri :*

Madde 29. — 29 ncu madde aynen kabul edilmiştir.

*Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğü ile Seçmen
Kütük Bürolarının Kuruluş ve Yönetimi :*

Madde 30. — 30 ncu madde aynen kabul edilmiştir.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

*Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğü Çalışma,
Amaç ve İlkeleri :*

Madde 29. — 29 ncu madde aynen kabul edilmiştir.

*Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğü ile Seçmen
Kütük Bürolarının Kuruluşu ve Yönetimi :*

Madde 30. — Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğü, Yüksek Seçim Kurulunca sözleşmeli veya devamlılık esasına göre atanan ve bu kurula bağlı bir genel müdür; merkez ilçe ve diğer ilçelerdeki seçmen kütük büroları da bağlı buldukları ilçe seçim kurulu başkanı tarafından, bu kanunda yazılı esaslar dairesinde yönetilir.

Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğü ile seçmen kütük bürolarının kuruluş şeması, birimleri, birimler arasındaki ilişkiler, görev tanımlamaları, yetki ve sorumlulukları, mensuplarının nitelikleri, göreve alınmaları, yükseltilmeleri, nakilleri, haklarında disiplin kovuşturması yapılması ve sair özlük işlemlerine dair hükümler, bu Kanunun 31 nci maddesi ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun ilgili hükümleri gözönünde tutularak genel müdürlükçe hazırlanıp, Yüksek Seçim Kurulunca kabul edilip onaylanacak bir genelgeyle düzenlenir.

Bu genelgede yazılı esaslarla, hizmetin gereği gözönünde tutularak, Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğü ile seçmen kütük bürolarının ihtiyacını karşılayacak her sınıf ve derecedeki kadrolar Genel Müdürlüğün teklifi ve Yüksek Seçim Kurulunun onayı ile tespit edilerek, Adalet Bakanlığına bildirilir.

Talep edilen bu kadrolar Adalet Bakanlığınca, kadro sağlanmasına ilişkin 657 sayılı Devlet Memurları Kanununda yazılı usul hükümleri uygulanmaksı-

Devamlı veya Geçici Personel ve Görevlendirme Yetkisi :

Madde 31. — Yüksek Seçim Kurulu; 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa göre; Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğünde; devamlı, geçici ve sözleşmeli, diğer seçim işlerinde devamlı ve geçici personel çalıştırabilir.

Genel Müdürlüğün devamlı, geçici ve sözleşmeli personeli, evvelce herhangi bir siyasi partiye üye, herhangi bir seçimde siyasi parti listesinden aday olmamış kişiler arasından seçilir.

Seçim işlerinde ve seçmen kütüğü yazım, düzenleme, denetleme ve güncelleştirilmesinde, il ve ilçe seçim kurulu başkanları; Yüksek Seçim Kurulunun belirleyeceği ilkeler içinde; mahalle ve köy muhtar ve ühtiyar heyet veya meclisleri üyelerini; Devlet, katma bütçeli idare, özel idare, belediye, iktisadi devlet teşekkülleri ve kamu tüzelkişiliklerindeki (hâkimler, cumhuriyet savcılar, vali ve kaymakamlar, nahiye müdürleri, askeri şahıslar, zabıta amir ve memurları hariç) bütün memur, işçi ve hizmetlileri görevlendirebilir, bunlar dışında da gerekli gördüğü kimseleri çalıştırabilir.

Yüksek Seçim Kurulunun Kararlarının Bağlayıcılığı :

Madde 32. — Seçmen kütüğünün kurulması, güncelleştirilmesi ve bundan elde edilecek liste, çizelge ve diğer malzemenin gerekli yerlere ulaştırılması ve dağıtılması için, Yüksek Seçim Kurulunca alınacak kararlar bütün kamu kuruluşlarını ve görevlilerini bağlar.

Yazım ve denetleme işlerinde görevlendirileceklerin ödev ve yetkileriyle yazım hazırlıkları, yazım ve denetimin yapılış ve yazım ve denetim formlarının şekilleri ve bunların ne gibi bilgileri taşıyacağı, ne suretle doldurulacağı, yazımda, denetlemede ve sürekli ara çalışmalarda ne cins evrak kullanılacağı, evrakın teslimi, yazımın denetlenmesi ilke, yöntem ve kuralları Yüksek Seçim Kurulunca belirtilir.

Seçmen Kütüğü Düzenlenmesi :

Madde 33. — Seçmen kütüğü; her dört yılda bir yeniden düzenlenir, sürekli bilgi toplama ve her iki yılda bir genel denetleme ile güncelleştirilir.

Düzenleme, sürekli güncelleştirme ve genel denetleme kural, yöntem ve teknikleriyle Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğünün bilgi işlem; ilke, kural ve yöntemleri Yüksek Seçim Kurulunca düzenlenecek genelge ile belirlenir.

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

zın, doğrudan Bakanlar Kuruluna sunulmak üzere Başbakanlığa gönderilir.

Bakanlar Kurulunca kabul edilen kadrolar Resmi Gazetede yayınlandığı günde Adalet Bakanlığı kadrolarına eklenmiş olur.

Seçmen kütük bürolarında görevli şef ve memurların sicil amirleri bağlı buldukları ilçe seçim kurulu başkanıdır. Bunlar hakkında uyarma ve kınama cezalarını doğrudan doğruya uygulamaya ilçe seçim kurulu başkanı yetkilidir.

İlçe seçim kurulu başkanı işlerin müsaadesi nispetinde seçmen kütükleri bürosu memurlarının o yerdeki adalet hizmetlerinde geçici olarak çalıştırılmalarına müsaade edebilir.

Devamlı veya Geçici Personel ve Görevlendirme Yetkisi :

Madde 31. — 31 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Devamlı veya Geçici Personel ve Görevlendirme Yetkisi :

Madde 31. — 31 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Yüksek Seçim Kurulunun Kararlarının Bağlayıcılığı :

Madde 32. — 32 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Yüksek Seçim Kurulunun Kararlarının Bağlayıcılığı :

Madde 32. — 32 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Seçmen Kütüğü Düzenlenmesi :

Madde 33. — 33 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

Seçmen Kütüğü Düzenlenmesi :

Madde 33. — 33 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

(Teklif)

Yazım ve denetlemede toplanan bilgilere, seçmene ait bilgilerin verilerindeki değişimleri belirleyen ad, soyad, yaş, cinsiyet tashihi, seçme ehliyetini kaybetme, (kısıtlanma, kamu hizmetinden yasaklanma) veya yeniden kazanma gibi yargı kararlarına, vatandaşlıktan iskat veya yeniden vatandaşlık hakkını kazandığını gösteren bilgiler ile vefat ettiğini tespit eden bilgilere seçim bölgesi içinde ve dışında vukubulan ikametgâh değişikliklerine ait verilere, Yüksek Seçim Kurulunun belirleyeceği kural ve yöneme uygun olarak toplanacak diğer belgelere dayanılarak, seçmen kütüğü kurulur ve güncelleştirilir.

Kütüğe Yazılma Esasları :

Madde 34. — Seçmenlik sıfatının tayininde esas, seçmen kütüğüdür.

Seçmen kütüğünde; seçmenin; adı, soyadı, baba adı, ana adı, doğum yılı, doğduğu ilçe adı, oturduğu yer adresi bulunması esastır.

298 sayılı Kanunun uygulanmasında, herkes, nüfus kütüğünde doğduğu ay ve günün yazılmış olup olmadığına bakılmaksızın, nüfus kütüğünde gösterilen doğum yılının son günü doğmuş gibi işleme tabi tutulur.

Seçmene ait bilgi eksik ise; bilgi tamamlanıncaya kadar seçmen, sandık seçmen listesine yazılmaz.

Tamamlama kuralları; Yüksek Seçim Kurulunca belirlenir ve yayınlanır.

Sandık bölgesinde oturan seçmenlere ait bilgileri kapsayan sandık seçmen listeleri seçmen kütüğünden çıkarılır.

Sandık seçmen listesinde yazılı olmayan seçmen oy veremez.

Seçmen kütüğüne seçmen bir kez yazılır ve birden fazla oy kullanamaz.

Yazım, görevlilerin insan oturan yerleri birer birer gezip seçmenleri görmeleri suretiyle yapılır.

Yazım memuru yazım sırasında, yazım yerinde bulunan seçmeni yazar. Seçmenin bildireceği oturduğu yerin adresi yazılır. Seri numaralı yazım formu her seçmene imzalatılır.

Yurt Dışında Oturan Vatandaşların Yazımı :

Madde 35. — Yazım sırasında Türkiye sınırları dışında oturmakta olanların seçmen kütüğüne yazımı aşağıdaki kurala uygun olarak Yüksek Seçim Kurulu Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğünce yapılır.

a) Yurt dışında altı aydan fazla oturanlar, Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğünün belirteceği yerlerden sağlayacakları formu doldururlar.

b) Bu formu bağlı oldukları yer konsolosunun veya belirleyeceği memurun yanında imzalarlar; form, konsoloslukça mühürlenir.

c) Formun birinci nüshası Yüksek Seçim Kurulu Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğüne konsolosluk tarafından gönderilir.

d) Formun ikinci nüshası konsoloslukça sıra numarasına göre saklanır.

e) Formun üçüncü nüshası vatandaşa iade edilir.

f) Yurt dışında oturan vatandaşların Türkiye'deki son ikametgâhları da forma yazılır. Sandık seçmen listesinde bu bildirim gözönüne alınır.

g) Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğü kendine gelen formlarda yazılı kişiyi seçmen kütüğüne kaydeder.

Genel Yazım ve Denetleme :

Madde 36. — Seçmen kütüğünün dört yılda bir yeniden düzenlenmesi ve iki yılda bir denetlenmesi için gerekli bilgileri toplamak amacıyla, bütün Türkiye'de aynı zamanda nisan ayının ikinci pazar günü yazım yapılır.

Yazım günü, saat 05.00'ten itibaren yazımın bittiği alışılmış araçlarla ilan edilinceye kadar görevlilerden başka kimselerin buldukları yerden ayrılmaları yasaktır.

Ancak yazım ve denetim işleminin her halde aynı gün saat 19.00'a kadar bitirilmiş olması gerekir.

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Kütüğe Yazılma Esasları :

Madde 34. — 34 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

Kütüğe Yazılma Esasları :

Madde 34. → 34 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

Yurt Dışında Oturan Vatandaşların Yazımı :

Madde 35. — 35 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Yurt Dışında Oturan Vatandaşların Yazımı :

Madde 35. — 35 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Genel Yazım ve Denetleme :

Madde 36. — 36 ncı madde aynen kabul edilmiştir.

Genel Yazım ve Denetleme :

Madde 36. — Seçmen kütüğünün dört yılda bir yeniden düzenlenmesi ve iki yılda bir denetlenmesi için gerekli bilgileri toplamak amacıyla, bütün Türkiye'de aynı zamanda nisan ayının ikinci pazar günü yazım yapılır.

Yazım günü, saat 05.00'ten itibaren yazımın bittiği alışılmış araçlarla ilan edilinceye kadar görevliler-

(Teklif)

Yüksek Seçim Kurulu, kütüğün düzenlenmesi ve yazım sırasında, bu kanunda öngörülen gereklere göre genelgelerle belirteceği diğer yöntem, teknik ve kuralları uygular.

Yüksek Seçim Kurulunun bu Kanunun 14 ncü maddesinin dördüncü fıkrasına göre ilan edeceği siyasi parti ilçe başkanları, yazım memurunun yanına bir temsilci verebilirler.

Temsilci isimleri, ilçe seçim kurulunun isteği üzerine bildirilen sürede liste halinde teslim edilir. Bu listedeki isimler ve görev yerleri sonradan değiştirilmez.

Yazımda Esas Bilgi Kaynakları :

Madde 37. — Seçmen kütüğü yazımı sırasında, formlara yazılacak bilginin tespitinde resmi belgeler esas tutulur.

Yazım sırasında 38 nci maddeye göre düzenlenmiş kroki ve cetvelden yararlanılır.

Seçmenin devamlı oturduğu adresin tespitinde, muhtarlıkların, varsa apartman yöneticilerinin kayıtlarından faydalanılır.

Muhtarlık Krokisi ve Binalar Cetveli :

Madde 38. — Şehir ve kasabalarda, ilçe seçim kurulu başkanının denetlemesi altında belediyeler, her muhtarlık için, iki yılda bir «Muhtarlık Krokisi» düzenlemek zorundadırlar.

A) Krokide :

1. Muhtarlık sınırları ile, bu sınırlar içindeki sokakların adları ve her sokağın baş ve sonundaki binaların numaraları,

2. Muhtarlık, sokaklara ayrılmamış dağınık yapılardan ibaret ise, bu dağınık yapılar numaraları ile birlikte, okunaklı şekilde gösterilir.

B) Köylerde ve kroki yapılmasına teknik imkân bulunmayan şehir ve kasabalarda kroki yerini tutmak üzere, her muhtarlık için (Binalar Cetveli) düzenlenir.

(Binalar Cetveli) ilçe seçim kurulu başkanının denetimi altında, şehir ve kasabalarda belediyelerce, köylerde muhtarlıklarca yapılır.

C) Muhtarlıkta, numarası olmayan ve içinde insan oturan yerler bulunduğu takdirde, bu yerler numaralanır.

Yukarıda (B) bendinde yazılı (Binalar Cetveli), (C) bendinde numarasız yerlerin numaralanması işlemi, İstatistik Genel Müdürlüğünün (Numaralama Yönetmeliği) esaslarına göre yapılır.

Muhtarlık krokisi ve binalar cetveli, yıl sonu durumunu gösterecek şekilde düzenlenir.

Yukarıdaki madde gereğince, her muhtarlık için düzenlenen kroki veya binalar cetvelinin onaylı birer örneği, ilçe seçim kurulu başkanı tarafından, 14 ncü maddenin dördüncü fıkrasına göre ilan edilen siyasi parti-

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

den başka kimselerin buldukları yerden ayrılmaları yasaktır.

Ancak yazım ve denetim işleminin her halde aynı gün saat 19.00'a kadar bitirilmiş olması gerekir.

Yüksek Seçim Kurulu, kütüğün düzenlenmesi ve yazım sırasında, bu Kanunda öngörülen gereklere göre genelgelerle belirteceği diğer yöntem, teknik ve kuralları uygular.

Yüksek Seçim Kurulunun bu Kanunun 14 ncü maddesinin dördüncü fıkrasına göre ilan edeceği siyasi parti ilçe başkanları, yazım memurunun yanına bir temsilci verebilirler.

Temsilci isimleri, ilçe seçim kurulunun isteği üzerine bildirilen sürede liste halinde teslim edilir. İsimleri bildirilen siyasi parti temsilcileri ilçe seçim kurulu başkanlığından aldıkları belge ile temsilcilik görevini yaparlar. Bu listedeki isimler ve görev yerleri sonradan değiştirilmez.

Yazımda Esas Bilgi Kaynakları :

Madde 37. — 37 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Yazımda Esas Bilgi Kaynakları :

Madde 37. — 37 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Muhtarlık Krokisi ve Binalar Cetveli :

Madde 38. — 38 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Muhtarlık Krokisi ve Binalar Cetveli :

Madde 38. — 38 nci madde aynen kabul edilmiştir.

lerin ilçe başkanlıklarına, her iki yılda bir, Yüksek Seçim Kurulunun belirleyeceği ayda alındı belgesi karşılığı verilir.

Muhtarlık Bölgesi Askı Listesi :

Madde 39. — Seçmen kütüğündeki yanlışların düzeltilmesi ve eksiklerin tamamlanması amacıyla;

Seçmen kütüğünde yazılı adreslere göre aynı muhtarlıkta oturan ve seçmen kütüğünde yazılı seçmenlerin; seçmen kütüğü numarası, adı ve soyadı, ana ve baba adı, doğum yılı, doğum yeri, adresi yazılı olduğu ve seçmen soyadı alfabe sırasına göre sıralanmış listeye «Muhtarlık Bölgesi Askı Listesi» denir.

Muhtarlık bölgesi askı listesi her yıl sonundaki kesinleşmiş mevcut bilgilere dayanılarak seçmen kütüğünden elde edilir.

Muhtarlık bölgesi askı listesi; her yıl mart ayında;

1. a) Ait olduğu muhtarlığa iki nüsha,
  - b) 14 ncü maddenin dördüncü fıkrasına göre ilan edilen siyasi partilerin o ilçedeki ilçe başkanlarına bir nüsha,
  - c) İlçe seçim kurulu işlerinde kullanılmak üzere iki nüsha, ilçe seçim kurulu başkanlıklarına,
  2. İşlemlerde kullanılmak üzere bir nüsha il seçim kurulu başkanlıklarına,
- Gönderilir.

Askı Zamanı ve Süresi :

Madde 40. — Muhtarlık bölgesi askı listesi, her yıl, nisan ayının ilk pazartesi günü muhtarlıklarda asıya çıkarılır ve iki hafta süre ile askıda kalır.

Muhtarlık bölgesi askı listeleri, ait oldukları mahalle veya köylerde, halkın kolaylıkla görüp okuyabileceği yerlere asılır. Bunların asıldıkları tarih ve yerler, seçim bölgelerinin ayrıldığı sandık bölgelerini gösteren cetvel ile birlikte, mahalli gazetelerle ve ayrıca alışılmış araç ve usullerle ilan edilir.

Listelerin hangi tarihlerde ve nerelere asıldığı, ilanın ne suretle yapıldığı, ilçe seçim kurulu başkanı tarafından görevlendirilen kimselerce bir tutanakla tespit olunur. Listelerin askıdan indirildiği tarih de ayrı bir tutanakla tespit edilir. Bu tutanaklar, ilçe seçim kurulu başkanı tarafından ayrı bir dosyada saklanır.

İlçe seçim kurulu başkanı, askı listelerinin asıldıkları tarih ve yerleri bir yazı ile mahallin mülki amirine derhal bildirir.

Asılı kaldıkları sürece, muhtarlık bölgesi askı listelerinin korunmasından, idare amirleriyle zabıta amir ve memurları sorumludur.

İlçe seçim kurulu başkanı, askı devam ettiği sürece muhtarlık bölgesi seçmen sayısını da gözönünde tutarak seçmenlerin adlarını aramalarını ve incelemelerini kolaylaştırmak üzere gerekli tedbirleri alır. Muhtar veya ihtiyar heyeti üyelerinden veya bu iş için görevlendirilmiş kimselerden birinin, müracaatlar için uygun düşen belli saatlerde askı yerinde devamlı olarak hazır bulunmasını sağlar ve durumu askı yerinde ilan eder,

Mükerrer Yazım :

Madde 41. — Seçmen kütüğünde; adı ve soyadı, ana ve baba adı, doğum yeri ve doğduğu yılı belirten verileri aynı olan seçmene ait iki bilgi bir tek seçmeni tanımlar.

Bu takdirde Yüksek Seçim Kurulu Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğü, seçmen sıra numarası büyük olan bilgiyi seçmen kütüğünde bırakır, diğerini mükerrer listesine alır.

Mükerrer listesinde bilgi iki yıl saklanır.

Askı listesinde; seçmene ait bilgilerde;

- a) Adı ve soyadı aynı olup da, baba adı, ana adı, doğum yılı, doğduğu ilçeye ait verilerden biri veya ikisi farklı,
- b) Adı ve soyadında bir veya iki harf ve (a) fıkrasında yazılı diğer verilerden biri farklı,

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Muhtarlık Bölgesi Askı Listesi :

Muhtarlık Bölgesi Askı Listesi :

Madde 39. — 39 ncu madde aynen kabul edilmiştir.

Madde 39. — 39 ncu madde aynen kabul edilmiştir.

Askı Zamanı ve Süresi :

Askı Zamanı ve Süresi :

Madde 40. — 40 ncı madde aynen kabul edilmiştir.

Madde 40. — 40 ncı madde aynen kabul edilmiştir.

Mükerrer Yazım :

Mükerrer Yazım :

Madde 41. — 41 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Madde 41. — 41 nci madde aynen kabul edilmiştir.

(Teklif)

- c) Adı ve soyadı aynı, diğesinde bir isim fazla, (a)'da yazılı diğere veriler aynı veya biri farklı,
- d) Adresi farklı, (a)'da yazılı diğere verilerden biri veya ikisi farklı,
- e) Ayrıca Yüksek Seçim Kurulunun belirleyeceği,

Durumlar bulunduğunda; itiraz üzerine veya re'sen; ilçe seçim kurulu başkanı; bilginin tek veya birden fazla seçmeni tanımlamış olup olmadığına karar verir. Karar işlenmek üzere Yüksek Seçim Kurulu Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğüne gönderilir.

Sandık Bölgesi Askı Listesi :

Madde 42. — Bu Kanunun 122 nci maddesine göre seçmen kütüğüne işlenmesi gereken kararların, seçmen kütüğüne işlenmesinden sonra elde edilen kütükten, sandık bölgesi askı listesi çıkarılır.

Sandık bölgesi askı listelerinde, 43 ncü maddede yazılı, sandık seçmen listesindeki bilgiler aynı sıra ile bulunur.

Bu liste il ve ilçe seçim kurulu başkanlıklarına gönderilir. İlçe seçim kurulu başkanları 14 ncü maddenin dördüncü fıkrasına göre ilan edilen siyasi partilerin o ilçedeki başkanlarına bu listenin bir suretini teslim eder.

Sandık Seçmen Listesi :

Madde 43. — Seçmen kütüğünde yazılı adreslerine göre, aynı sandık bölgesinde oturan, seçmen kütüğünde yazılı seçmenleri; seçmen kütüğü numarası, adı soyadı, ana ve baba adı, doğum yılı, doğum yeri, adresinin yazılı olduğu ve soyadı alfabe sırasına göre sıralanmış listeye «Sandık Seçmen Listesi» denilir. Sandık seçmen listesinin her sayfasında ait olduğu, il, ilçe, muhtarlık isimleri ve sandık numarası ile geçerlik süresi belirtilir. Sandık kuruluna verilecek nüshalarda ayrıca sandık başı işlemleri için gerekli sütunlar bulunur.

Sandık seçmen listeleri; oy verme gününden 120 gün önce seçmen kütüğünde kesinleşmiş mevcut bilgilere dayanılarak çıkarılır.

Sandık seçmen listesi oy verme gününden 30 gün önce,

1. a) Her sandık için iki nüsha sandık kurulu başkanına,
  - b) Birer nüsha seçime katılan siyasi partilerin ilçe başkanlıklarına, oy verme gününden 20 gün önce,
  - c) Bir nüsha ilgili muhtarlığa, oy verme gününden 20 gün önce,
- Teslim edilmek üzere ilgili ilçe seçim kurulu başkanlıklarına.
2. İlçe seçim kurulu işlemlerinde kullanılmak üzere iki nüsha ilgili ilçe seçim kurulu başkanlıklarına,
  3. İşlemlerde kullanılmak üzere bir nüsha ilgili il seçim kurulu başkanlıklarına,
- Gönderilir.

Muhtarlıklardaki sandık seçmen listelerini vatandaşlar her zaman inceleyebilir.

Muhtarlar, oy verme gününden 10 gün önceden oy verme günü saat 17.00'ye kadar; çalışma saatleri içinde seçmenlerin sandık numarası, sandık yeri ve oy verme hakkındaki suallerini cevaplandırmak; seçim kurullarının yayınlarını dağıtmak; seçim kurullarının vatandaşın kolay ve doğru oy vermesi için hazırlayacağı afiş, işaret, levha ve benzerlerini asmak ve dağıtmak, bu işlem için seçim kurulu ayrıca personel görevlendirirse, bu personele yardımcı olmak zorundadırlar.

Seçmen Bilgi Kâğıdı :

Madde 44. — Seçmen kütüğünde kayıtlı her seçmen için, seçmene hangi seçim bölgesinde, kaç numaralı sandıkta oy vereceğini, seçmen sıra numarası ve diğere bilgileri bildirmek amacıyla bir seçmen bilgi kâğıdı hazırlanır ve seçim çevrelerinin özelliklerine göre Yüksek Seçim Kurulunca tespit edilen esaslar dairesinde gönderilir veya dağıtılır.

Seçmen bilgi kâğıdı hiçbir surette kimlik belirlemede belge olarak kullanılmaz; bu husus kâğıdın üzerine yazılır.

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Sandık Bölgesi Askı Listesi :

Madde 42. — 42 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Sandık Bölgesi Askı Listesi :

Madde 42. — 42 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Sandık Seçmen Listesi :

Madde 43. — 43 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

Sandık Seçmen Listesi :

Madde 43. — 43 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

Seçmen Bilgi Kâğıdı :

Madde 44. — 44 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

Seçmen Bilgi Kâğıdı :

Madde 44. — 44 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

Seçmen Kütüğü İl ve İlçe Listesi :

Madde 45. — Seçmen kütüğünde yazılı seçmenlere ait bilgiler; her yıl seçmenlerin oturdukları il ve ilçeye göre ayrılmış listeler halinde, il ve ilçe seçim kurulu başkanlıklarına birer nüsha gönderilir.

Bu listelerin son iki yıllık olanı kurul üyelerinin incelemelerine açık tutulur.

Bu listelerin çıkarılma, gönderilme ve saklanma kural ve yöntemleri Yüksek Seçim Kurulunca belirlenir.

Yüksek Seçim Kurulu Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğü; ülke, il ve ilçe düzeyinde seçmen soyadı alfabe ve seçmen kütüğü sıra numarasına göre düzenlenmiş listelerin; düzenleme, siyasi partilerin inceleme kural ve sürelerini belirler.

Çalışmaların Görüşülmesi :

Madde 46. — Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğünün program, tasarım, alınan sonuçlar, hazırlanan genelgeler ve tüm uygulamalarını tanıtan raporu, 14 nci maddenin dördüncü fıkrasına göre ilan edilen siyasi partilerin gönderecekleri birer temsilcinin, Yüksek Seçim Kurulu üyelerinin, Seçmen Kütüğü Genel Müdürü ve gerekli gördüğü üç personelinin katılacağı ve Yüksek Seçim Kurulu Başkanı başkanlığında yapılacak toplantıda görüşülür.

Toplantı günü üç ayda bir olmak üzere, Yüksek Seçim Kurulu Başkanı tarafından saptanır. Toplantı, belirlenen gün ve saatte gelenlerle yetinilerek açılır. Bu toplantılarda, katılanların, çalışmalar hakkında bilgi alması amaçlanır, karar alınmaz.

Toplantı, bu maddede yazılı olanlar dışındakilere kapalıdır. Görüşme özeti Yüksek Seçim Kurulunca katılanlara toplantıdan sonraki bir ay içinde gönderilir.

Toplantının toplanma ve görüşme kuralları, Yüksek Seçim Kurulu tarafından belirlenir ve katılacaklara bildirilir.

Seçmen Kütüğünün Saklanması :

Madde 47. — Yüksek Seçim Kurulu Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğü; her yıl sonuna göre seçmen kütüğünü ve bu kütükten elde edilmiş listenin bir suretini Yüksek Seçim Kurulu Başkanına teslim eder.

Seçmen kütüğünün suretleri Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğünde kalır.

Yüksek Seçim Kurulu Başkanına teslim edilen seçmen kütüğünü saklama ve inceleme kuralları Yüksek Seçim Kurulu tarafından belirlenir ve yayınlanır.

Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğündeki bilgilerden, diğer devlet kuruluşlarının yararlanma yöntem ve kuralları, yasa ile düzenlenir.

Radyo ve Televizyonla Propaganda :

Madde 52. — Özel kanunlarındaki hükümler saklı kalmak üzere, seçime katılan siyasi partiler, oy verme gününden önceki 12 nci gündün itibaren oy verme gününden önceki gün saat 18.00'e kadar radyo ve televizyonla propaganda yapabilirler.

Bu konuşmaların ilki 20 dakikayı ve bundan sonrakileri 10 dakikayı aşamaz.

Siyasi partiler radyo ve televizyonla ilk konuşmalarında seçim beyannamelerini izah ederler.

Radyo ve televizyon konuşmaları Türkiye'deki bütün radyo ve televizyon postaları ile aynı zamanda yayınlanır.

Radyo ve televizyonda, yayınlanacak propaganda konuşmalarının her gün hangi saatte, hangi parti adına yapılacağı, Türkiye Radyo ve Televizyonları tarafından haber yayınları sırasında, önceden duyurulur.

Radyo ve televizyonda yapılacak propaganda yayımlarının, Anayasa ilkelerine uygun tam bir tarafsızlıkta eşitlik içinde yapılması, Yüksek Seçim Kurulu ile Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu tarafından sağlanır.

Televizyonda, seçime katılan siyasi partiler adına yukarıdaki fıkralar gereğince yayınlanacak propaganda konuşmalarında, Türk Bayrağı ile Yüksek Seçim Kurulunun tespit edeceği yere asılacak olan bu kurulun belir-

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Seçmen Kütüğü İl ve İlçe Listesi :

Madde 45. — 45 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Çalışmaların Görüşülmesi :

Madde 46. — 46 ncı madde aynen kabul edilmiştir.

Seçmen Kütüğünün Saklanması :

Madde 47. — 47 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Radyo ve Televizyonla Propaganda :

Madde 52. — 52 nci madde aynen kabul edilmiştir.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Seçmen Kütüğü İl ve İlçe Listesi :

Madde 45. — 45 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Çalışmaların Görüşülmesi :

Madde 46. — 46 ncı madde aynen kabul edilmiştir.

Seçmen Kütüğünün Saklanması :

Madde 47. — 47 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Radyo ve Televizyonla Propaganda :

Madde 52. — Özel kanunlarındaki hükümler saklı kalmak üzere, seçime katılan siyasi partiler, oy verme gününden önceki 12 nci günden itibaren oy verme gününden önceki gün saat 18.00'e kadar radyo ve televizyonla propaganda yapabilirler.

Bu konuşmaların ilki 20 dakikayı ve bundan sonrakileri 10 dakikayı aşamaz.

Siyasi partiler radyo ve televizyonla ilk konuşmalarında seçim beyannamelerini izah ederler.

Radyo ve televizyon konuşmaları Türkiye'deki bütün radyo ve televizyon postaları ile aynı zamanda yayınlanır.

(Teklif)

lediği büyüklükteki parti bayrağı ve konuşmayı yapan kişi dışında hiçbir görüntüye yer verilmez. Konuşmacılar, ceket giyme ve kravat takmak zorundadırlar; bayanlar tayyör giyerler.

Seçimin başlangıç tarihinden, seçimin yenilenmesi halinde yenileme tarihinin ilanından itibaren oy verme günü saat 21.00'e kadar, TRT haber bültenlerinde verilecek siyasi partilerin seçim çalışmaları ile ilgili haberlerde, eşitlik esasları dairesinde Yüksek Seçim Kurulunca tespit edilecek süre ve kelime sayısı sınırları içinde kalmak kaydıyla siyasi partiler tarafından verilecek metinler yayınlanır.

Müracaat :

Madde 53. — Seçimlere katılan siyasi partilerin genel merkezleri radyo ve televizyonda propaganda yapmak istediklerini oy verme gününden önceki yirmi birinci gün akşamına kadar Yüksek Seçim Kuruluna yazılı olarak bildirirler.

Yayın Zamanının Tespiti :

Madde 54. — Yüksek Seçim Kurulu, radyo ve televizyonda yayım için başvuran partiler arasında, bunların birer temsilcisiyle Türkiye Radyo - Televizyon Kurumu temsilcilerinin önünde ad çekerek yayım zaman ve sıralarını tayin eder. Bu ad çekme, oy verme gününden en az yirmi gün önce yapılır. Radyo ve televizyon yayınlarının başlangıç saati, partilerin sayısı ve en uygun dinleme imkanları göz önüne alınarak Yüksek Seçim Kurulunca kararlaştırılır. Radyo ve televizyon yayınları en geç saat 22.00'ye kadar devam eder.

Radyo ve Televizyon Konuşmalarının Tespiti :

Madde 55. — Siyasi partiler adına radyo ve televizyon ile yapılacak konuşmalar, Yüksek Seçim Kurulunun görevlendireceği bir kurul üyesi huzurunda adına konuşma yapılacak siyasi partinin isteğine uygun olarak yayımdan önce veya yayım sırasında ses ve görüntü alma cihazı ile tespit edilir. Konuşmanın hangi parti adına ve kimin tarafından yapıldığına dair görevli kurul üyesiyle radyo ve televizyon idaresinde görevli en az iki kişi tarafından tutanak düzenlenir. Konuşmaları tespit eden bant ve sair tespit araçları Yüksek Seçim Kurulu tarafından saklanır.

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Radyo ve televizyonda, yayınlanacak propaganda konuşmalarının her gün hangi saatte, hangi parti adına yapılacağı, Türkiye Radyo ve Televizyonları tarafından haber yayınları sırasında, önceden duyurulur.

Radyo ve televizyonda yapılacak propaganda yayınlarının, tam bir tarafsızlık ve eşitlik içinde ve Anayasa ilkelerine uygun biçimde yapılması, Yüksek Seçim Kurulu ile Türkiye Radyo ve Televizyon Kurumu tarafından sağlanır.

Televizyonda, seçime katılan siyasi partiler adına yukarıdaki fıkralar gereğince yayınlanacak propaganda konuşmalarında, Türk Bayrağı ile Yüksek Seçim Kurulunun tespit edeceği yere asılacak olan bu Kurulun belirlediği büyüklükteki parti bayrağı ve konuşmayı yapan kişi dışında hiç bir görüntüye yer verilmez. Konuşmacılar, çeket giyme ve kravat takmak zorundadırlar; bayanlar tayyör giyerler.

Seçimin başlangıç tarihinden, seçimin yenilenmesi halinde yenileme tarihinin ilanından itibaren oy verme günü saat 21.00'e kadar, TRT haber bültenlerinde verilecek siyasi partilerin seçim çalışmaları ile ilgili haberlerde, eşitlik esasları dairesinde Yüksek Seçim Kurulunca tespit edilecek süre ve kelime sayısı sınırları içinde kalmak kaydıyla siyasi partiler tarafından verilecek metinler yayınlanır.

Müracaat :

Madde 53. — 53 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

Müracaat :

Madde 53. — 53 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

Yayın Zamanının Tespiti :

Madde 54. — 54 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

Yayın Zamanının Tespiti :

Madde 54. — 54 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

Radyo ve Televizyon Konuşmalarının Tespiti :

Madde 55. — 55 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Radyo ve Televizyon Konuşmalarının Tespiti :

Madde 55. — Siyasi partiler adına radyo ve televizyon ile yapılacak konuşmalar, Yüksek Seçim Kurulunun görevlendireceği bir kurul üyesi huzurunda adına konuşma yapılacak siyasi partinin isteğine uygun olarak yayınlan önce veya yayın sırasında ses ve görüntü alma cihazı ile tespit edilir. Konuşmanın hangi parti adına ve kimin tarafından yapıldığına

(Teklif)

Konuşmalar bir dava konusu yapıldığı ve istenildiği takdirde merciine verilir.

Suç teşkil eden konuşmaları yapanlar hakkında kanunen belli olan cezalar yarısından bir misline kadar artırılarak hükmolunur.

Hoparlörle Propaganda :

Madde 56. — Hoparlörle propaganda, halkın huzur ve rahatını bozmamak ve 50 nci maddenin son fıkrası hükümlerine uymak şartıyla serbesttir. Şu kadar ki, başka bir parti veya bağımsız aday adına açık veya kapalı yer toplantısı yapılan saatlerde, bu toplantıların yapıldığı yer veya binalardan işitilecek ve bu toplantıları rahatsız edecek biçimde hoparlörle propaganda yapılamaz.

İlçe seçim kurulları, kendiliğinden veya siyasi partilerin istekleri üzerine mahallin özelliklerini gözönünde tutarak hoparlörle yayının yerini, zamanını, süresini ve diğer şartlarını tespiti yetkilidir.

Siyasi partiler isterlerse ilçe seçim kurulunun düzenleyeceği programa göre varsa belediye hoparlörlerinden bedeli karşılığında eşit surette faydalanabilirler.

El İlanları :

Madde 57. — Seçimlere katılan siyasi partiler, bağımsız adaylar, el ilanı ve her türlü matbuca dağıtmakta serbesttir. Ancak, oy verme gününden önceki günün saat 18.00'den sonra ilan, beyanname, genelge, açık mektup ve her çeşit propaganda mahiyeti taşıyan matbuanın dağıtılması, yapıştırılması, asılması ve satılması yasaktır. Oy pusulası her zaman dağıtılabılır.

Propaganda Yayınlarına İlişkin Yasaklar :

Madde 58. — Propaganda için kullanılan el ilanları ve diğer her türlü matbualar üzerinde, Türk Bayrağı, dini ibareler, arap harfleriyle yazılabı bulundurulması yasaktır.

Muafiyet :

Madde 59. — Propaganda için kullanılan el ilanı mahiyetindeki matbualar, seçimin başlangıcından propaganda süresinin sonuna kadar her türlü harç ve resimlerden muafıdır.

Duvar İlanı ve Afişle Propaganda Yapmak Yasağı :

Madde 60. — Umuma açık veya herkesin görebileceği açık veya kapalı yerlere afiş veya duvar ilanı asmak suretiyle seçim propagandası yapılamaz.

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Hoparlörle Propaganda :

Madde 56. — 56 ncı madde aynen kabul edilmiştir.

El İlanları :

Madde 57. — 57 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Propaganda Yayınlarına İlişkin Yasaklar :

Madde 58. — 58 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Muafiyet :

Madde 59. — 59 ncu madde aynen kabul edilmiştir.

Duvar İlanı ve Afişle Propaganda Yapmak Yasası :

Madde 60. — 60 ncı madde aynen kabul edilmiştir.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

dair görevli kurul üyesiyle radyo ve televizyon idaresinde görevli en az iki kişi tarafından tutanak düzenlenir. Konuşmaları tespit eden bant ve sair tespit araçları Yüksek Seçim Kurulu tarafından saklanır.

Konuşmalar bir dava konusu yapıldığı ve istenildiği takdirde merciine verilir.

Suç teşkil eden konuşmaları yapanlar hakkında kanunen belli olan cezalar bir mislinden iki misline kadar artırılarak hükmolunur.

Hoparlörle Propaganda :

Madde 56. — 56 ncı madde aynen kabul edilmiştir.

El İlanları :

Madde 57. — 57 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Propaganda Yayınlarına İlişkin Yasaklar :

Madde 58. — Propaganda için kullanılan el ilanları ve diğer her türlü matbualar üzerinde, Türk Bayrağı, dini ibareler, bulundurulması yasaktır. Radyo ve televizyonda yapılacak propaganda yayınlarıyla, diğer seçim propagandalarında, Türkçeden başka dil ve yazı kullanılması yasaktır.

Muafiyet :

Madde 59. — 59 ncu madde aynen kabul edilmiştir.

Duvar İlanı ve Afişle Propaganda Yapmak Yasası :

Madde 60. — 60 ncı madde aynen kabul edilmiştir.

(Teklif)

Oy Verme Araçları ve Teslimi :

Madde 68. — Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığı; il, ilçe seçim kurulları ile sandık kurulları mühürlerini, seçmen işaret boyası ve istampasını ve seçim işleri için mahallerinde sağlanamayan gerekli her çeşit kırtasiye ve gereçleri zamanında il ve ilçe seçim kurulları başkanlıklarına gönderir ve o seçimde hangi malzemenin sandık kurulu başkanlarına teslim edileceğini belirler.

İl seçim kurulu başkanları, oy verme gününden en az on gün önce, ilçe seçim kurulları başkanlıklarına, ilçe seçim kurulu başkanları da oy verme gününden en az kırksekiz saat önce, aşağıda yazılı eşyadan o seçim için gerekli olanlarını sandık kurulları başkanlarına teslimini sağlarlar.

1. Seçim bölgesinde her sandık için ağzı mühürlü bir kese içine konulmuş numaralı bir mühür (Hangi sandığa, hangi numaralı mühürün verildiği bir tutanağa geçirilir.),

2. Her seçim bölgesinde bulunacak kapalı oy verme yerleri sayısı toplamına eşit miktarda çevre adaylarının onaylı listesi ile 76 ncı maddede yazılı levha,

3. İlçe seçim kurulu mühürü ile mühürlenmiş ve oy puslalarının konulmasına mahsus zarfları havi bir paket,

4. Oy sandıkları,

5. Sandık sayısınca ıstampa ve mürekkebi,

6. Sandık sayısınca örneğine uygun onaylı tutanak defteri,

7. Örneğine uygun basılı sayım cetvelleri,

8. Örneğine uygun basılı tutanak kâğıtları,

9. Sandık sayısınca boş torba,

10. Uygun sayıda kopya kalemi,

11. Gerekli takdirde oy verme yeri inşası için malzeme,

12. O seçim çevresinde, seçimin özelliğine göre yeteri kadar beyaz boş kâğıt ve gerekli başka eşya,

13. Her yaprağı ilçe seçim kurulu tarafından mühürlü ve sonu onaylı, iki nüsha sandık seçmen listesi,

14. Siyasi partiler tarafından kapalı oy verme yerlerine konulmak üzere ilçe seçim kurulu başkanına teslim edilmiş bulunan basılı oy puslaları,

15. Her bağımsız adayın, yalnız kendi ad ve soyadını taşıyan, ilçe seçim kurulu başkanına teslim edilmiş bulunan oy puslaları,

16. Üstü ilçe seçim kurulunca mühürlü ve numaralı birleşik oy puslası paketi,

17. Her sandık için «Evet» yazılı mühür,

18. Oyunu kullanan seçmen için özel işaret boyası ve istampası.

Kapalı Oy Verme Yeri :

Madde 75. — Sandık kurulları, oy serbestliğini ve gizliliğini sağlayacak şekilde, yeteri kadar kapalı oy verme yeri hazırlar.

Seçmen, oy puslasını kapalı oy verme yerinde, kendi eliyle katlayıp, zamkılı kenarını yapıştırmak, veya zarf kullanılan seçimlerde zarfa koyup kapatmak zorundadır.

Sandığın, Birleşik Oy Puslalarının ve Zarfların Kurulca Mühürlenmesi :

Madde 77. — Sandık kurulu başkanı, oy verme işlerine başlamadan önce, sandığın boş olduğunu hazır bulunan sandık kurulu üyeleri ile müşahitler önünde tespit ederek sandığı kapatır, mühür bozulmadan açılmayacak şekilde sandık mühürü ile mühürler.

Birleşik oy puslası kullanılan seçimlerde, (Katlanıp zamkılı kenarı yapıştırılarak kapatılmak suretiyle zarf haline getirilen birleşik oy puslaları) bu kanunda (zarf) deyimini geçen hallerde zarf olarak kabul edilir.

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Oy Verme Araçları ve Teslimi :

Madde 68. — 68 nci madde aynen kabul edilmiştir.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Oy Verme Araçları ve Teslimi :

Madde 68. — 68 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Kapalı Oy Verme Yeri :

Madde 75. — 75 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Sandığın Birleşik Oy Puslalarının ve Zarfların Kurulca Mühürlenmesi :

Madde 77. — 77 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Kapalı Oy Verme Yeri :

Madde 75. — 75 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Sandığın, Birleşik Oy Puslalarının ve Zarfların Kurulca Mühürlenmesi :

Madde 77. — 77 nci madde aynen kabul edilmiştir.

(Teklif)

Şu kadar ki, zarflar için öngörülen çift mühür bulunmasına ilişkin hükümler birleşik oy puslalarına uygulanmaz.

Sandık kurulu, and içme, sandığı yerleştirme, kapalı oy verme yerini düzenleme işlerini bitirdikten sonra, hazır bulunanlar önünde, birleşik oy puslalarını sayar, her birinin üzerine, sandık kurulu mühürünü basar, böylece üzerinde sandık kurulunun mühürü bulunan birleşik oy puslalarının sayısını tespit eder. Birleşik oy puslası kullanılmayan seçimlerde, ilçe seçim kurulu başkanından teslim alınan ve ilçe seçim kurulu başkanlığı mühürünü taşıyan özel zarfları sayar, her birinin üzerine sandık kurulu mühürünü basar, böylece üzerinde biri ilçe seçim kurulunun, diğeri sandık kurulunun mühürleri bulunan çift mühürlü özel zarfların sayısını tespit eder.

Sandık kurulu, bu madde gereğince yaptığı işlemleri tutanak defterine geçirip imzalar.

Birleşik Oy Puslası :

Madde 78. — Bağımsız adayların birleşik oy puslasında kullanacakları özel işaretlerin, seçimin başlangıç tarihinden en çok onbeş gün içinde, Yüksek Seçim Kuruluna bildirilmesi gerekir.

Bu süre içinde bildirilmeyen veya Anayasanın temel ilkelerine aykırı olarak bildirilen özel işaretler kullanılmaz.

Özel işaretler birbirine benzerse, önce bildirilen kabul ve diğeri reddolunur. Ret iki gün içinde bağımsız adaya bildirilir. Bunlar üç gün içinde yenisini vermezler veya verdikleri özel işaret yine kendisinden önce verilmiş diğere veya seçime katılan siyasi partilerin özel işaretlerine benzerse, artık o bağımsız aday işaret kullanamaz.

Bir siyasi partinin, 2596 sayılı Kanun hükümlerine uygun olarak, kendisince kabul edilmiş bulunan özel işaret ve benzerleri, diğere siyasi partiler ve bağımsız adaylar tarafından kullanılamaz.

Siyasi partilerin özel işaretleri hakkında, bağımsız adayların kullanacakları özel işaretler hakkındaki yukarıdaki hükümler uygulanır.

Cumhuriyet Senatosu üyeleri, milletvekili, belediye başkanları, belediye ve il genel meclisi üyeleri seçimlerinde siyasi partilerin ve bağımsız adayların birleşik oy puslaları, aşağıdaki esaslar dahilinde hazırlanır ve kullanılır.

1. Oy puslaları, 14 ncü maddenin bir numaralı fıkrasındaki esaslara uygun olarak, kâğıdında «Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu» filigranı bulunan, içindeki yazı ve mühür izi arka tarafından fark edilmeyen ve zarf haline getirilip ucu yapıştırılabilen özel surette imal edilmiş kâğıtlara, Yüksek Seçim Kurulu tarafından bastırılır.

2. Birleşik oy puslasının en üstüne «Siyasi Partiler» ibaresi yazılır. Bu ibarenin altına, seçime katılan siyasi parti temsilcileri huzurunda Yüksek Seçim Kurulu tarafından çekilen kura sırasına göre, en başta ve ortada partinin özel işareti, özel işaretin altında adının baş harfleri, baş harflerinin altında tam yazı halinde adı, belirli bir aralık veya çizgiden sonra çapı 2 santimetre olan bir daire basılır.

Siyasi parti alanları arasında evet mühürünün yarıçapı kadar ve iki çizgi ile ayrılmış boş bir saha bırakılır.

Siyasi partilere ait sahanın hemen altına «Bağımsız Adaylar» ibaresi yazılır. Bu ibarenin altında yapılacak düzenleme, siyasi partiler için yukarıda belirtilen usullere göre yapılır.

3. Siyasi partilere mensup adayların ad ve soyadları birleşik oy puslalarına yazılmaz. Bağımsız adayların ad ve soyadları, birleşik oy puslasında siyasi partilerin baş harflerinin yazıldığı yerin kendi sahalılarında tekabül ettiği yere yazılır.

4. Her sandığın birleşik oy puslaları 400'lük paketler haline getirilir. Her pakete ayrı bir sıra numarası, paketler içindeki oy puslalarına da o paketin numarası bastırılır.

Bu paketler Yüksek Seçim Kurulunca mühürlenerek seçim çevrelerine gönderilir.

Paketleri alan ilçe seçim kurulları hangi numaralı paketin hangi sandık kuruluna verildiğini bir zabıtla tespit eder.

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Birleşik Oy Puslası :

Madde 78. — 78 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Birleşik Oy Puslası :

Madde 78. — 78 nci madde aynen kabul edilmiştir.

(Teklif)

Paketi alan sandık kurulu oy verme günü, oy vermeye başlamadan evvel paketi açar ve birleşik oy puslalarının tamamını sandık kurulu mühürü ile mühürler, Sandık kuruluna gelen seçmene bu oy puslalarından bir adet verilerek hiçbir tarafında her hangi bir işaret bulunmadığı ve sandık kurulu mühürünü taşıdığı, kurul üyelerine, müşahitlere ve seçmene gösterilir.

5. Oyunu, siyasi partilerden veya bağımsız adaylardan biri lehine kullanmak isteyen seçmen kapalı oy verme yerinde, birleşik oy puslası üzerinde, dilediği siyasi partiye veya bağımsız adaya ayrılan alanın her hangi bir yerine Yüksek Seçim Kurulunca imal edilip sandık kurullarına kadar ulaştırılmış ve sandık kurulu başkanında oy verme süresince bulundurulması mecburi olan ve birleşik oy puslası ile birlikte kendisine verilen «Evet» yazılı mühürü basar, birleşik oy puslasını usulüne uygun olarak katlar ve yapıştırır. Oyunu kullanan seçmen «Evet» yazılı mühürü sandık kurulu başkanına hemen geri verir.

6. Kullanılmayan birleşik oy puslalarının her biri, karşılıklı köşeleri arasında çaprazlama iki çizgi çekilmek suretiyle birer büyük çarpı işaretiyle iptal edildikten sonra, kullanılmamış birleşik oy puslaları sayılır, bu sayı oylarını veren seçmen sayısına eklenir ve böylece kurula teslim edilen birleşik oy puslası toplamına uygun olup olmadığı tespit edilir. Kullanılmayan birleşik oy puslaları bir paket halinde mühürlenir ve üzeri ne sayısı yazılır. Bundan sonra sandıktan çıkacak oy puslalarının konmasına mahsus torbanın boş olduğu tespit edilir. Bütün bu işlemler tutanağa geçirilir.

7. Bağımsız adaylar, aday olmak istedikleri seçim çevresinin il seçim kurulu başkanlığına başvururlar. Bağımsız adaylık için başvurular gerekli belgeler ile birlikte, en yüksek derecedeki devlet memurunun birer iki aylığı kadar parayı ilgili mal sandığına emaneten yatırıp makbuzunu başvurma belgelerine eklerler. Seçim neticesinde, bağımsız adayın aldığı oy miktarı, o seçim çevresinin geçerli oy sayısının seçilecek adede bölünmesinden çıkan rakamın üçte birinden az olursa, emanete yatırılan para hazineye gelir kaydedilir.

Ölen veya yasal süre içinde adaylıktan vazgeçen veya adaylıkları reddedilen veya yukarıdaki fıkrada gösterilen sayıdan çok oy alan bağımsız adaylara veya bunların kanuni mirasçılara miracaatları halinde emanetteki para geri verilir.

8. Siyasi partilerin kesin adaylarının ad ve soyadları liste sırasına göre il seçim kurullarınca basılı listeler halinde oy verme yerinde ve sandık alanında görülebilen yerlere asılır.

9. Özel kanunlara göre; oy vermede, zarf ve ayrı oy puslaları kullanılması gerekiyorsa, zarf ve oy puslalarının sandık kurulunca nasıl sayılacağı, bastırılacağı ve diğer hususlar Yüksek Seçim Kurulunca tespit ve ilan edilir.

Oy Verme Yetkisi :

Madde 86. — Sandık seçmen listesinde kayıtlı her seçmen oy verme yetkisini haizdir. Bir seçmen, birden fazla oy kullanamaz.

Sandık seçmen listesinde kaydı olmayanların, oy kullanmalarına izin verilemez.

Oy verme gününe kadar, haklarında seçme yeterliğini kaybettiğine dair yetkili mercilerden, resmi belge gelmiş bulunanlara, seçmen kütüğünde kayıtlı olsalar bile oy verdirilmez.

Kimliğin Tespiti :

Madde 87. — Sandık seçmen listesinde yazılı seçmenin kimliği, nüfus hüviyet cüzdanı veya kimlik tepiti amacıyla düzenlenmiş resmi belgelerle belirlenir. Hangi resmi belgelerin kimlik belirlenmesinde kabul edileceği, Yüksek Seçim Kurulunca, seçimlerin başlangıcında tespit ve ilan edilir. Şu kadar ki, belediyeler ile köy ve mahalle muhtarlıklarınca tanzim ve tasdik edilen kimlik belgeleri bu maddenin uygulanmasında geçerli değildir.

Nüfusu 2 000'i geçmeyen köylerde birinci fıkraya göre kimlik belgesi istenmesine rağmen bu nitelikte bir belge ibraz edemeyen sandık seçmen listesinde adı yazılı seçmenin kimliği, sandık kurulunca tanınan iki seçmenin tanıklığı ile tespit ettirilebilir. Bu suretle oy veren seçmenin imzası yanına tanıklık yapanların adları ve kimlikleri yazılır ve kendilerine imzalatılır.

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Oy Verme Yetkisi :

Madde 86. — 86 ncı madde aynen kabul edilmiştir.

Kimliğin Tespiti :

Madde 87. — 87 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Oy Verme Yetkisi :

Madde 86. — 86 ncı madde aynen kabul edilmiştir.

Kimliğin Tespiti :

Madde 87. — 87 nci madde aynen kabul edilmiştir.

(Teklif)

Oy Vermeden Önceki İşler :

Madde 91. — Sandık kurulu önüne alınan kimse, kimlik belgesini başkana verir ve kimliğini ispat eder.

Başkan, seçmenin adını seçmen listesinde bulur ve masa üzerinde duran birleşik oy pusulasından bir tane vererek, sandık yerinde birden fazla oy verme yeri varsa hangi kapalı oy verme yerine gireceğini söyler ve birleşik oy pusulasını veya seçimin gereğine göre zarfları usulüne göre katlayıp yapıştırdıktan sonra çıkmasını anlatır.

Birleşik oy pusulasını veya zarfı alan seçmen doğruca kapalı oy verme yerine gider ve oyunu kullanmadan başka yere gidemez.

Kapalı oy verme yerine girmeyen veya birleşik oy pusulasını alıp oy vermeyen seçmenden birleşik oy pusulası geri alınır.

Kapalı Oy Verme Yerinde Kalma :

Madde 92. — Bir seçmen kapalı oy verme yerinden dışarı çıkmadıkça hiç kimse oraya giremez. Şu kadar ki, oy pusulasını veya zarfı hazırlamak için gerekli normal süreden fazla kapalı oy verme yerinde kalan seçmen, başkan tarafından uyarılır; çıkmamakta devam ederse çıkarılır.

Birleşik Oy Pusulasının Atılması ve İşaretleme :

Madde 93. — Kapalı oy verme yerinde birleşik oy pusulasını katlayıp yapıştırdıktan sonra, seçmen burasını terkeder ve birleşik oy pusulasını sandığa bizzat atar.

Körler, felçliler veya bu gibi bedeni sakatlıkları açıkça belli olanlar, bu seçim çevresi seçmeni olan akrabalarından birinin, akrabası yoksa diğer herhangi bir seçmenin yardımı ile oylarını kullanabilirler. Bir seçmen birden fazla malule refakat edemez.

Kurul başkanı, oyunu kullanan seçmene, kimlik kartını verirken, seçmen listesindeki adı hizasına imzasını attırdıktan sonra ayrıca sol elinin işaret parmağını çıkarmayan özel boya ile boyayarak bastırır. İmza atanmayanların parmak izinin alınmasıyla yetinilir. Bu parmağı olmayan seçmenin hangi parmağını bastığını yazma yazar. Hiç parmağı olmayan seçmenin boyun nahiyesini bu boya ile işaretler.

Kurul Görevlilerinin Oy Vermesi :

Madde 94. — İlçe seçim kurulu başkanı, seçimin yapıldığı çevrede oy verme hakkına sahip olduğu halde, görev yaptığı sandığa ait seçmen listesinde kayıtlı bulunmayan sandık kurulu başkan ve üyelerinin her birine seçmen olduğunu ve hangi seçimde oy kullanabileceğini belirleyen ve sandık seçmen listesindeki bilgileri kapsayan bir belge verir; ayrıca, esas kayıtlı olduğu sandık seçmen listesine meşruhat verilmek üzere kayıtlı bulunduğu sandık kurulu başkanlığına durumu yazı ile bildirir.

Başkan ve üyeler; bu belgeyi sandık kuruluna teslim ederek görevli oldukları sandıkta oy verirler.

Bunların adları ve hüviyetleri o sandık seçmen listesinin sonuna yazılarak adları hizasına imzaları alınır.

Bu maddeye göre yapılan işlemler tutanağa geçirilir.

Kullanılmayan Birleşik Oy Pusulaları ve Zarflar :

Madde 97. — Oy zarflarından veya birleşik oy pusulalarından kullanılmayanlar sayılır, oylarını veren seçmen sayısına eklenir ve böylece kurula teslim edilen zarf veya birleşik oy pusulaları toplamına uygun olup olmadığı tespit edilir. Kullanılmayan zarflar veya birleşik oy pusulaları bir paket halinde mühürlenir ve üzerine sayısı yazılır.

Bundan sonra, sandıktan çıkacak oy pusularının konmasına mahsus torbanın boş olduğu tespit edilir. Bütün bu işlemler tutanağa geçirilir.

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Oy Vermeden Önceki İşler :

Madde 91. — 91 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Kapalı Oy Verme Yerinde Kalma :

Madde 92. — 92 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Birleşik Oy Puslasının Atılması ve İşaretleme :

Madde 93. — 93 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

Kurul Görevlilerinin Oy Vermesi :

Madde 94. — 94 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

Kullanılmayan Birleşik Oy Puslaları ve Zarflar :

Madde 97. — 97 nci madde aynen kabul edilmiştir.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Oy Vermeden Önceki İşler :

Madde 91. — 91 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Kapalı Oy Verme Yerinde Kalma :

Madde 92. — 92 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Birleşik Oy Puslasının Atılması ve İşaretlenmesi :

Madde 93. — 93 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

Kurul Görevlilerinin Oy Vermesi :

Madde 94. — 94 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

Kullanılmayan Birleşik Oy Puslaları ve Zarflar :

Madde 97. — 97 nci madde aynen kabul edilmiştir.

(Teklif)

Muteber Olmayan Zarf ve Birleşik Oy Pustaları :

Madde 103. — Aşağıda yazılı oy pustaları muteber değildir,

1. Sandık kurulunca verilen tek biçim ve renkteki çift mühürlü bir zarftan başka zarfa konulmuş bulunan oy pustaları.
2. Hangi seçmen tarafından atıldığı belli olacak şekilde imza, mühür veya işaret taşıyan zarfa konulmuş oy pustaları.
3. Sandık kurulunca verilen kağıdında (Türkiye Cumhuriyeti Yüksek Seçim Kurulu) fişigranı bulunan özel surette imal edilmiş kağıttan başka bir kâğıda basılı oy pustaları.
4. Yüksek Seçim Kurulunca konulmuş aynı matbu seri numarasını taşımayan ve arkasında sandık kurulu başkanlığının mühürü bulunmayan birleşik oy pustaları.
5. Siyasi partilere veya bağımsız adaylara ayrılan alanlardan birden fazlasına «Evet» mühürü basılmış oy pustaları.
6. Hiçbir yerine «Evet» mühürü basılmamış birleşik oy pustalarıyla birden fazla siyasi partiye veya bağımsız adaya ayrılan alana sirayet etmiş «Evet» mühürlü oy pustaları.
7. Zarfı içinde el ilanı veya herhangi bir kâğıt bulunan oy pustaları.
8. Birleşik oy pusulası kullanılmayan seçimlerde, sandık kurulunca verilen tek biçim ve renkteki çift mühürlü bir zarftan başka zarfa konulmuş bulunan oy pustaları.
9. Bu madde dışında kalan ve özel kanunlarda yazılı hükümler gereğince muteber sayılmayan oy pustaları.

Bir zarftan, partilere veya bağımsız adaylara ait birden fazla muhtelif oy pustaları çıktığı takdirde, bu oy pustalarından hiçbiri muteber olmaz.

İtirazın Şekli.

Madde 112. — İtiraz yazı ile veya sözle yapılır. Sözle yapılacak itirazlar gerekçesiyle birlikte tutanağa yazılır. İtiraz edenin adı, soyadı, açık adresi yazılarak imza ettirilir. İmza bilmeyenlere parmak bastırılır.

Kimliğini ispat edemeyenlerin, delil ve gerekçe gösteremeyenlerin itirazları incelenmez, bu sebeple incelenmediği tutanağa yazılır.

Yazılı itirazlarda da yukarıdaki şartlar aranır ve deliller itiraz dilekçesine eklenir. Gerekçesi ve delili olmayan yazılı itirazlar da incelenmez. Her iki halde de itirazın alındığına ve hangi tarihte yapıldığına dair, itiraz yapana alındı belgesi verilir. İtirazlar seçim kurulu başkanına yapılır. Seçim kurulu başkanı bulunamazsa, yazılı itiraz nöbetçi savcıya alındı belgesi ile yapılır. Savcı yapılan itirazın kaydını işleyerek hemen seçim kurulu başkanına gönderir.

Siyasi partiler, seçim başlangıcında partileri adına kimlerin itiraz edebileceklerini mühür ve imzalı bir yazı ile seçim kurullarına bildirirler. İtiraz edebileceklerin imza sirküleri parti başkanınca onaylanarak bildirilir. Parti adına itiraz edeceklerden kimlik aranmaz.

İtirazlarda, delillerin hangi resmi makamlarda bulunduğu bildirilmesi delil yerine geçer ve bu delili seçim kurulu temin eder.

Yüksek Seçim Kuruluna yapılacak itirazların yazılı olması lazımdır.

Şikâyetin İncelenmesi :

Madde 117. — Şikâyet kabul edildiği takdirde, şikâyete konu olan işlem veya tedbirler düzeltilir ve kanuna aykırı hareketler önlenir.

Şikâyet kabul edilmediği takdirde, derhal tutanağa geçirilerek karara bağlanır. Bu kararın bir sureti şikâyetçiye verilir. Bu kararlara karşı kanunda ayrıca bir müddet tayin edilmemiş ise, onsekiz saat içinde itiraz olunabilir.

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Muteber Olmayan Zarf ve Birleşik Oy Pustaları :

Madde 103. — 103 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

İtirazın Şekli :

Madde 112. — 112 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Şikâyetin İncelenmesi :

Madde 117. — 117 nci madde aynen kabul edilmiştir.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Muteber Olmayan Zarf ve Birleşik Oy Pustaları :

Madde 103. — 103 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

İtirazın Şekli :

Madde 112. — 112 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Şikâyetin İncelenmesi :

Madde 117. — 117 nci madde aynen kabul edilmiştir.

(Teklif)

Muhtarlık Bölgesi Askı Listelerine İtiraz :

Madde 122. — Muhtarlık bölgesi askı listelerine, siyasi partilerin 112 nci maddede belirtilen ilçe yetkilileri, o ilçede oturan seçmenlerle ilgili olarak ilçe seçim kurulları başkanlıklarına; genel merkez yetkilileri tüm seçmen kütüğü ile ilgili olarak Yüksek Seçim Kurulu Başkanlığına; seçmen niteliğini haiz vatandaşlar kendileri ile ilgili olarak ilçe seçim kurulu başkanlarına şikâyet ve itirazda bulunabilirler.

Muhtarlık bölgesi askı listesine yapılan itirazlar; itirazın yapıldığı kurul başkanınca kesin karara bağlanır.

Karar sureti; Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğüne gönderilir ve kütüğe işlenir.

Sandık Bölgesi Askı Listelerine İtiraz :

Madde 123. — Sandık bölgesi askı listesine; 14 ncü maddenin dördüncü fıkrasına göre ilan edilen siyasi parti il ve ilçe başkanları, ilçe seçim kurulu üyeleri, sandık askı listesindeki bilgilerin askı listesine ve itiraz sonucu verilen kararlara, sandık ayırımının yasa ve genelgelere uygun olmadığı yolunda, ilçe seçim kuruluna askı süresince itiraz edebilirler.

Bu itiraz, ilçe seçim kurulu tarafından incelenir ve alınan karar itiraz edene ve il seçim kurulu başkanlığına bildirilir.

Bu karara karşı, il seçim kuruluna muteriz itiraz edebilir.

İl seçim kurulunun kesin kararı, itiraz edilmeyen ilçe seçim kurulu başkanının kararları ile birlikte Yüksek Seçim Kurulu Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğüne gönderilir.

Listelere İtirazların Yöntemi :

Madde 124. — Siyasi partilerin genel merkez yetkilileri ile Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğü, 122 ve 123 ncü maddelerle bu maddede yazılı şikâyet ve itirazlar üzerine verilen kesin kararların bir kez de Yüksek Seçim Kurulunda tetkik edilip karara bağlanmasını isteyebilirler.

122 ve 123 ncü maddelerle bu maddede yazılı şikâyet ve itirazlara zaman, süre, inceleme ve sonuçlandırılma kuralları Yüksek Seçim Kurulunca, ilk askıdan en az bir ay önce yayımlanır.

İtiraz üzerine verilecek kararların, seçmen kütüğünde değiştirdiği, çıkardığı veya eklediği bilgiler ayrı bir «güncelleştirme kütüğünde» saklanır.

Adaylığa İtiraz :

Madde 125. — Özel kanunlarında aykırı bir hüküm bulunmadığı takdirde, adaylıklarını koyanlara, özel kanunları gereğince yapılacak ilandan itibaren iki gün içinde 110 ncü maddede gösterilenler tarafından adaylık şart veya vasıflarını haiz olmamaları sebebine dayanılarak itiraz edilebilir.

Şu kadar ki, bir siyasi partinin listesinde yer alan adayların tespiti sırasında o partinin tüzük ve yönetmeliklerinde yazılı hükümlere aykırı davranıldığından bahisle, ilgili siyasi partinin üyesi olmayan kimseler tarafından itiraz edilemez. Bu tür itirazlarda, itiraz edenin aynı siyasi partiye kayıtlı olduğunu kanıtlayan belge eklenmemiş itiraz dilekçeleri işleme konulmaz.

Bu itirazlar, seçimin özelliğine göre kanunen seçimi idare ile görevli seçim kurullarına yapılır ve bu kurulun kararına karşı kesin karar vermek yetkisini haiz üst seçim kuruluna da itiraz olunabilir.

İtirazın yazıyla yapılması ve itiraz dilekçesine itiraza sebep gösterilen belgelerin bağlanması şarttır.

Sandık Kurulu Kararlarına ve Tutanağa İtiraz :

Madde 128. — Sandık kurullarının kararları ve tutanakların düzenlenmesi işleri aleyhine ilçe seçim kuruluna itiraz olunabilir.

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Muhtarlık Bölgesi Askı Listelerine İtiraz :

Madde 122. — 122 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Sandık Bölgesi Askı Listelerine İtiraz :

Madde 123. — 123 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

Listelere İtirazların Yöntemi :

Madde 124. — 124 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

Adaylığa İtiraz :

Madde 125. — 125 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Sandık Kurulu Kararlarına ve Tutanağa İtiraz :

Madde 128. — 128 nci madde aynen kabul edilmiştir.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Muhtarlık Bölgesi Askı Listelerine İtiraz :

Madde 122. — 122 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Sandık Bölgesi Askı Listelerine İtiraz :

Madde 123. — 123 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

Listelere İtirazların Yöntemi :

Madde 124. — 124 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

Adaylığa İtiraz :

Madde 125. — 125 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Sandık Kurulu Kararlarına ve Tutanağa İtiraz :

Madde 128. — Sandık kurullarının kararları ve tutanakların düzenlenmesi işleri aleyhine ilçe seçim kuruluna itiraz olunabilir.

(Teklif)

Bu itirazlar, sandık tutanağının düzenlenmesine kadar sözlü veya yazılı ile, sandık kurullarının vasıtasıyla yapılabileceği gibi oy verme gününden sonraki salı günü saat 14.00'e kadar doğrudan doğruya ilçe seçim kurullarına yazılı ile yapılabilir.

İlçe seçim kurulları itirazın kendisine verildiği tarihten sonraki ikinci gün saat 17.00'ye kadar itirazları karara bağlarlar. İtirazı yapan hazır ise karar kendisine bildirilir. Yoksa tebliğ edilir.

İl Seçim Kurulu ve Başkanlarının Şikâyet Üzerine Verecekleri Kararlarla, Sair Kararlarına ve Tutanaklara İtiraz ve Olağanüstü İtiraz :

Madde 130. — İl seçim kurullarının kararlarına karşı aşağıdaki şekilde itiraz olunur:

1. İl seçim kurullarıyla başkanlarının kendi işlemleri aleyhine vaki şikâyetlerin reddine dair verdikleri kararlara, tebliğ veya tefhiminden itibaren üç gün,
  2. Bu kurulların teşekkülüne, kurulun teşkilinden itibaren üç gün,
  3. Oy verme günü işlemlerine ait kararlara karşı derhal,
  4. Sair kararlar aleyhine bu kararların öğrenildiği tarihten itibaren üç gün içinde ve en geç il birleştirme tutanağının düzenlenmesini takip eden üçüncü gün saat 17.00'ye,
  5. Oyların dökümüne, sayımına, oyların seçilenlere göre ayrılmasına; il birleştirme tutanağının düzenlenmesinden sonraki üçüncü gün saat 17.00'ye,
  6. Seçilme yeterliliğine; veya kendilerine tutanak verilenlerin, seçilmediğine veya seçimin sonucuna tesir edecek olaylara karşı, seçilenlere verilecek tutanağın düzenlenmesinden sonraki üçüncü gün saat 17.00'ye,
- Kadar 110 ncu maddede yazılı kimseler tarafından doğrudan doğruya veya il seçim kurulları vasıtasıyla Yüksek Seçim Kuruluna itiraz edilebilir.

Şu kadar ki; siyasi partilerin il başkanlarıyla genel merkezleri veya bağımsız aday tarafından tutanağın düzenlenmesinden sonra (7) gün içinde seçimin neticesine müessir olaylar ve haller sebebiyle yapılan itirazlar, seçimin sonucu hakkında kesin karar vermek yetkisine sahip olan kurullarca, seçimin neticesine müessir görüldüğü takdirde, alt kademelerde verilen kararların kesin veya kesinleşmiş olması veya kurullara derece derece ve müddeti içinde müracaat edilmemiş olması, bu itirazın incelenmesine ve reddine sebep teşkil etmez.

Bu itirazlar yazılı olarak yapılır. İtiraz dilekçesine, itiraz edenin adının, soyadının ve açık adresinin yazılması, ihbar ve iddia olunan vakıaların mahiyetinin ve gerekçesinin beyanının, delillerinin gösterilmesi ve belgelerinin bağlanması, bu belgelerin elde edilmesi mümkün değil ise, sebeplerinin ve nereden ve ne suretle temin olunabileceğinin bildirilmesi lazımdır.

Ancak, adaylığın kesinleşmesinden sonra, adayın Türk olmadığına, yaşının kanunda gösterilenden küçük olduğuna, okur - yazar olmadığı veya seçilme yeterliliğini kaybettiğini bulduğuna ilişkin iddialar dışındaki nedenlerle adaylara itiraz olunamaz. Bu hüküm olağanüstü itirazlar için de geçerlidir.

Bu şartları haiz olmayan dilekçeler reddolunur.

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Bu itirazlar, sandık tutanağının düzenlenmesine kadar sözle veya yazıyla, sandık kurullarının vasıtasıyla yapılabileceği gibi oy verme gününden sonraki Salı günü saat 14.00'e kadar doğrudan doğruya ilçe seçim kurullarına yazı ile yapılabilir.

İlçe seçim kurulları itirazın kendisine verildiği tarihten sonraki ikinci gün saat 17.00'ye kadar itirazları karara bağlarlar. İtirazı yapan hazır ise karar kendisine bildirilir. Yoksa tebliğ edilir.

İlçe seçim kurulları, yukarıda gösterilen itiraz süresi sona ermeden veya süresinde yapılan itirazları inceleyip bir karara bağlamadan önce birleştirme tutanağı düzenleyemez.

İl Seçim Kurulu ve Başkanlarının Şikâyet Üzerine Verecekleri Kararlarla, Sair Kararlarına ve Tutanaklara İtiraz ve Olağanüstü İtiraz :

Madde 130. — 130 ncu madde aynen kabul edilmiştir.

İl Seçim Kurulu ve Başkanlarının Şikâyet Üzerine Verecekleri Kararlarla, Sair Kararlarına ve Tutanaklara İtiraz ve Olağanüstü İtiraz :

Madde 130. — 130 ncu madde aynen kabul edilmiştir.

Kurullara Karşı Suçlar :

Madde 133. — Hileli faaliyetlerle veya herhangi bir şekil ve surette cebir veya şiddet kullanarak veya tehdit ederek, bu kanunda yazılı kurulların toplanmalarına veya görevlerinin ifasına mani olanlar, onsekiz aydan aşağı olmamak üzere hapis ve beş bin liradan yirmibeş bin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

Yukarıdaki fıkrada yazılı fiiller, silahla işlenirse, verilecek hapis cezası üç yıldan aşağı olamaz. Bu fiiller, içlerinden en az biri silahlı olan üç kişi tarafından ittifak edilerek işlendiği veyahut aralarında ittifak olmasa bile içlerinden en az ikisi silahlı bulunan üçten fazla kimseler tarafından yapıldığı takdirde beş yıldan aşağı olmamak üzere ağır hapis cezası hükmolunur.

Kurulların Tedbirlerine Riayetsizlik :

Madde 134. — Her kim seçim işlerinin cereyanı sırasında, seçimin düzenli yürütülmesini sağlamak maksadı ile, bu kanunda yazılı kurullar veyahut kurul başkanları tarafından alınan karar ve tedbirlere, ihtara rağmen riayet etmezse on günden bir aya kadar hapis ve beşyüz liradan ikibin beşyüz liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

Herhangi bir şekilde alınan karar ve tedbirlerin uygulanmasını zorlaştıran veyahut karar ve tedbirlerin neticesiz kalmasına sebebiyet veren kimselere bir aydan altı aya kadar hapis ve bin liradan beşbin liraya kadar ağır para cezası verilir.

Yukarıda yazılı fiiller, görevli kimseler tarafından işlendiği ve Türk Ceza Kanununa göre daha ağır bir suç teşkil etmediği takdirde, birinci fıkrada yazılı halde üç aydan altı aya, ikinci fıkrada yazılı halde de altı aydan bir seneye kadar hapis cezası ile cezalandırılır ve bunlara muadil kamu hizmetlerinden memnuiyet cezası da hükmolunur.

Kurul Üyelerinin Göreve Gelmemesi :

Madde 136. — Kurullara seçildiği halde haklı sebep olmaksızın vazifesi başına gelmeyenler beşbin liradan yirmibeş bin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

Seçim başladıktan sonra kuruldaki görevlerini haklı bir sebep olmaksızın terkedenler, iki aydan altı aya kadar hapis ve beşbin liradan yirmibeş bin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

Araç ve Gereçlerin Vaktinde Gönderilmemesi :

Madde 137. — Seçim kurulları başkan ve üyelerinden herhangi biri veya bu kanunda yazılı işlerden biriyle görevlendirilen kimseler sandık seçmen listelerini, aday listelerini, seçime ait kâğıt ve paketleri ve oy pusularını, oy sandıklarını, oy zarflarını veya madde ve mali vasıtaları ve biçümle seçim araç ve gereçlerini vaktinde yerlerine göndermezler veya gönderilmesine mani olurlar veya teslim etmezler veya teslim almazlarsa, bir yıldan aşağı olmamak üzere hapis ve beşbin liradan yirmibeş bin liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılır ve cezalarına muadil kamu hizmetlerinden yasaklık cezası da hükmolunur.

Bu fiilleri görevlilerden başkaları yaparsa, altı aydan bir yıla kadar hapis ve ikibin beşyüz liradan on bin liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

Seçmen Kütüğü Hazırlıklarına İlişkin Suçlar :

Madde 140. — Seçmen kütüğünün düzenlenmesine esas teşkil edecek olan krokilerle, binalar cetvelini içe seçim kurulu başkanınca bildirilen süre içinde düzenleyerek vermeyenler veya kroki ve binalar cetvellerini seçmen kütüğünün düzenlenmesine elverişli bir şekilde yapmayanlar hakkında, fiillerinin mahiyetine ve bu hareketlerinin ortaya koyduğu güçlüklerin derecesine göre, Türk Ceza Kanununun 240 ncı ve 230 ncu maddelerinde yazılı cezalar altıda birden üçte bire kadar artırılarak hükmolunur.

Sayım ve yazım ve denetim işlemleri sırasında, belli edilen esaslara aykırı harekette bulunanlarla, sorulara cevap vermeyenler veya bilerek gerçeğe aykırı cevap verenler yahut ilk sayım ve yazım gününde, ilan edilecek

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Kurallara Karşı Suçlar :

Madde 133. — 133 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

Kurulların Tedbirlerine Riayetsizlik :

Madde 134. — 134 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

Kurul Üyelerinin Göreve Gelmemesi :

Madde 136. — 136 ncı madde aynen kabul edilmiştir.

Araç ve Gereçlerin Vaktinde Gönderilmemesi :

Madde 137. — 137 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Seçmen Kütüğü Hazırlıklarına İlişkin Suçlar :

Madde 140. — 140 ncı madde aynen kabul edilmiştir.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Kurullara Karşı Suçlar :

Madde 133. — 133 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

Kurulların Tedbirlerine Riayetsizlik :

Madde 134. — 134 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

Kurul Üyelerinin Göreve Gelmemesi :

Madde 136. — 136 ncı madde aynen kabul edilmiştir.

Araç ve Gereçlerin Vaktinde Gönderilmemesi :

Madde 137. — 137 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Seçmen Kütüğü Hazırlıklarına İlişkin Suçlar :

Madde 140. — 140 ncı madde aynen kabul edilmiştir.

süreden önce buldukları yeri terkedenler hakkında, fiilleri daha ağır cezayı gerektiren bir suç teşkil etmediği takdirde iki bin beş yüz liradan on bin liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

Seçmen Kütüğünün Düzenlenmesi :

Madde 141. — Bu kanunla görevlendirilmiş oldukları halde, belli süre içinde ve şekillerine uygun olarak seçmen kütüğüne müteallik evrak ve vesikaları gereği gibi düzenlemeyen veya muhafaza etmeyenler veya gereken mercie vermeyenler altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılırlar.

Bu fiiller kayıtsızlık veya gereken dikkat ve itinanın gösterilmemesi sonucu husule gelmiş ise üç aydan bir seneye kadar hapis cezası hükmolunur.

Yukarıda yazılı fiil ve hareketler yüzünden her hangi bir bölgede, seçmen kütüğünün veya sandık seçmen listelerinin yazılması veya bu sebeple seçmenlerin oy vermesi imkânsız hale gelmiş ise, birinci fıkrada yazılı halde bir seneden iki seneye kadar, ikinci fıkrada yazılı halde de altı aydan iki seneye kadar hapis cezası hükmolunur.

Kütük Düzenlemekle Görevli Olanların Suçları :

Madde 142. — Seçmen kütüğüne yazılmak hakkı olmayan bir seçmeni yazan veya yazılmak hakkı olan bir seçmenin yazmayan veya kütüğe yazılmış olup da silinmesi gereken seçmenin adını silmeyen veya silinmemesi gerektiği halde o seçmenin adını silenler bir yıldan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Eğer bu fiiller kayıtsızlık ve görevde gereken dikkat ve itinanın gösterilmemesinden ileri gelmiş ise üç aydan altı aya kadar hapis cezası verilir.

Seçme Yeterliği Olmayanların Seçmen Kütüğüne Kaydı :

Madde 143. — Seçme yeterliği bulunmadığı halde kendisini veya bu yeterliği olmayan bir başkasını her ne suretle olursa olsun seçmen kütüğüne kaydettiren veya bu şekilde kaydedilmiş olanları seçmen kütüğünden silinmesine aynı şekilde mani olan veya seçme yeterliği bulunan birinin aynı fiil ve hareketlerle seçmen kütüğünden silinmesine sebep olan üç aydan bir seneye kadar hapis ve iki bin beş yüz liradan on bin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

Yukarıda yazılı fiiller cebir veya tehdit veya şiddet veya nüfuz veya tesir icrası suretiyle yapıldığı takdirde faille verilecek ceza, bir seneden beş seneye kadar haptir.

Seçmen Kütüğüne Birden Fazla Kayıt :

Madde 144. — Seçmen kütüğüne kendisini veya bir başka seçmeni bilerek birden fazla kayıt ettirenler veya bu sonucu veren fiilleri bilerek yapanlar üç aydan bir seneye kadar hapis ve iki bin beş yüz liradan on bin liraya kadar ağır para cezası ile cezalandırılır.

Yukarıdaki fıkrada yazılı suçlar, bu işlerle görevlendirilenler tarafından işlendiği takdirde bir yıldan iki yıla kadar hapis ve iki bin beş yüz liradan on bin liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılır.

Seçmen Listeleri Üzerinde İşlenen Suçlar :

Madde 146. — 141, 142, 143 ve 144 ncü maddelerde yazılı fiiller seçmen kütüğünün düzenlenmesinden sonra sandık bölgelerine göre düzenlenecek olan sandık seçmen listeleri ile Yüksek Seçim Kurulunca düzenlenmesine karar verilecek diğer listeler üzerinde işlendiği takdirde sözü geçen maddelerde yazılı cezalar verilir.

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Seçmen Kütüğünün Düzenlenmesi :

Madde 141. — 141 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Kütük Düzenlemekle Görevli Olanların Suçları :

Madde 142. — 142 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Seçme Yeterliği Olmayanların Seçmen Kütüğüne Kaydı :

Madde 143. — 143 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

Seçmen Kütüğüne Birden Fazla Kayıt :

Madde 144. — 144 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

Seçmen Listeleri Üzerinde İşlenen Suçlar :

Madde 146. — 146 ncı madde aynen kabul edilmiştir.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Seçmen Kütüğünün Düzenlenmesi :

Madde 141. — 141 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Kütük Düzenlemekle Görevli Olanların Suçları :

Madde 142. — 142 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Seçme Yeterliği Olmayanların Seçmen Kütüğüne Kaydı :

Madde 143. — 143 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

Seçmen Kütüğüne Birden Fazla Kayıt :

Madde 144. — 144 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

Seçmen Listeleri Üzerinde İşlenen Suçlar :

Madde 146. — 146 ncı madde aynen kabul edilmiştir.

(Teklif)

Seçmen Listesine İlişkin Suçlar :

Madde 147. — Asılması gereken seçmen listelerini asmayan veya vaktinden evvel indiren veya her ne suretle olursa olsun seçmenlerin tetkikine imkân vermeyen veya bu listelere karşı yapılan itirazları kabul etmeyen veya mercilerine bildirmeyen görevliler hakkında üç aydan iki yıla kadar hapis ve bin liradan beş bin liraya kadar ağır para cezası verilir.

Bu fiiller kayıtsızlık veya gereken dikkat ve itinanın gösterilmemesi sonucu meydana gelmiş ise, verilecek ceza bir aydan altı aya kadar hapis ve beş yüz liradan iki bin beş yüz liraya kadar ağır para cezasıdır.

Seçmen Kütüğü, Seçmen Listeleri ve Diğer Belgeler Üzerinde İşlenen Suçlar :

Madde 148. — Tamamen veya kısmen sahte seçmenkütüğü veya seçmen listesi tanzim eden veya bozan veya çalan veya yok eden kimse, üç yıldan aşağı olmamak üzere ağır hapis cezası ile cezalandırılır.

Seçmen kütüğü veya seçmen listelerine ait vesikalari çalan veya bozan veya yok eden veya tahrip eden kimseye de aynı ceza verilir.

Oy hakkının kullanılmasına engel olmak maksadıyla seçmenlerin kimliklerini ispata yarayan her hangi bir belge üzerinde yukarıdaki fıkrada yazılı fiilleri işleyenler veya bu belgeleri saklayanlar altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

Seçmen, kimliğini ispat ederek oyunu kullandığı takdirde, yukarıdaki fıkrada yazılı ceza yarısına kadar indirilir.

Propaganda Toplantılarına Karşı Suçlar :

Madde 149. — Her kim 51 nci maddede gösterilen heyetin kurulmamış olduğu toplantıda söz alır ve söylerse, bir aydan altı aya kadar hapis ve bin liradan beş bin liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılır.

Her hangi bir vasıta ile bir seçim propagandası toplantısına engel olan veya devamına imkân vermeyecek hareket ve tertiplerle onu ihlal eden kimse üç aydan altı aya kadar hapis cezasıyla cezalandırılır. Bu fiiller, ikiden fazla kimse tarafından ittifak edilerek her hangi bir şekil ve surette cebir veya şiddet kullanılarak veya tehdide başvuru olarak işlenirse, faillerin her biri bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Eğer fiil, içlerinden en az biri silahlı olan ikiden fazla kişi tarafından ittifak edilerek veyahut aralarında ittifak olmasa bile içlerinden en az ikisi silahlı bulunan üç veya daha fazla kimse tarafından işlenirse, faillerin her biri iki yıldan beş yıla kadar hapis cezasıyla cezalandırılır.

Yasak Günlerde Propaganda :

Madde 151. — Oy verme gününden önceki günün saat 18.00'inden sonra ve oy verme gününde umumi veya umuma açık yerlerde seçim propagandası için toplantı veya propaganda yapanlar veya bu maksatla yayınlarda bulunanlar veya ne suretle olursa olsun seçimin düzenini bozabilecek veya oy vermenin tam bir serbestlikle yapılmasına tesir edebilecek mahiyette söz, yazı veya sair suretlerle propaganda yapanlar veya asılsız şayialar çıkaranlar bir aydan altı aya kadar hapis ve beş bin liradan yirmi beş bin liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılırlar.

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Seçmen Listesine İlişkin Suçlar :

Madde 147. — 147 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Seçmen Kütüğü, Seçmen Listeleri ve Diğer Belgeler Üzerinde İşlenen Suçlar :

Madde 148. — 148 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Propaganda Toplantılarına Karşı Suçlar :

Madde 149. — 149 ncu madde aynen kabul edilmiştir.

Yasak Günlerde Propaganda :

Madde 151. — 151 nci madde aynen kabul edilmiştir.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Seçmen Listesine İlişkin Suçlar :

Madde 147. — 147 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Seçmen Kütüğü, Seçmen Listeleri ve Diğer Belgeler Üzerinde İşlenen Suçlar :

Madde 148. — 148 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Propaganda Toplantılarına Karşı Suçlar :

Madde 149. — 149 ncu madde aynen kabul edilmiştir.

Yasak Propaganda :

Madde 151. — Oy verme gününden önceki günün saat 18.00'ünden sonra ve oy verme gününde umumî veya umuma açık yerlerde seçim propagandası için toplantı veya propaganda yapanlar veya bu maksatla yayınlarda bulunanlar veya ne suretle olursa olsun seçimin düzenini bozabilecek veya oy vermenin tam bir serbestlikle yapılmasına tesir edebilecek mahiyette söz, yazı veya sair suretlerle propaganda yapanlar veya asılsız şaytalar çıkaranlar bir aydan altı aya kadar hapis ve beş bin liradan yirmibeş bin liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılırlar.

Bu Kanununun 58 ve 60 nci maddelerinde yazılan yasaklara aykırı hareket edenler hakkında, diğer kanun hükümleri mahfuz kalmak şartıyla bir yıldan iki

Adaylık Hükümlerine Aykırı Hareketler ve Propaganda Yapamayacak Olanlar :

Madde 154. — Özel kanunların adaylık koyma hususunda kabul ettiği esas ve şekillere uymaksızın adaylıklarını koyan memurlar ve yargıçlarla, adaylığını koymak için ordudan ayrılma isteğinde bulunmuş ve bu istekleri kabul edilmiş olmasına rağmen her hangi bir sebeple görevinden fiilen ayrılmadan veya resmi elbisesiyle propaganda yapan veya bu mahiyette her hangi bir harekette bulunan subaylar, askeri memurlar ve ast-subaylar iki bin beş yüz liradan on bin liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılırlar.

Yargıç ve yargıç sınıfından sayılanlarla, askeri şahıslar ve bu kanunun 62 nci maddesinin ikinci fıkrasında yazılı memur ve hizmetlilerin özel kanunlarına göre ilan olunan seçimin başlangıç tarihinden oy vermenin sona ermesine kadar bir siyasi parti veya bağımsız adayların leh veya aleyhinde propaganda yapmaları veya herhangi bir suretle telkin ve tesirde bulunmaları halinde, başka kanunlarda yazılı ceza hükümleri saklı kalmak kaydıyla ayrıca üç aydan bir yıla kadar hapis ve iki bin beş yüz liradan on bin liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılırlar.

63 ncü maddede yazılı yasaklara uymayanlar altı aydan bir seneye kadar hapis ve beş bin liradan yirmi beş bin liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılırlar.

Başbakan ve Bakanların Yasaklara Uymamaları :

Madde 155. — 64, 65 ve 66 ncı maddelerde yazılı yasaklara uymayanlar üç aydan bir yıla kadar hapis ve iki bin beş yüz liradan on bin liraya kadar ağır paracezasıyla cezalandırılırlar.

Matbua ve İlanların Tahribi :

Madde 157. — Seçim propaganda matbualarının, yayınlanmasına veya ilanına mani olanlar veya bunları tahrip edenler bin liradan beş bin liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılır.

Sandık Düzeni ve Oy Verme İle İlişkin Suçlar :

Madde 158. — Sandık başında bu kanuna göre oy verme yönünden kendisine yükletilmiş olan ödevleri ihtara rağmen yapmayan seçmenler beş yüz liradan bin liraya kadar hafif para cezasıyla cezalandırılır.

Sandık Başında Müdahale ve İhtara Riayetsizlik :

Madde 159. — Oyunu kullandıktan sonra ihtara rağmen sandık başından ayrılmayan veya her hangi bir müdahale, telkin veya tavsiyede bulunan veya bunlara teşebbüs eden kimse bir aydan bir yıla kadar hapis ve bin liradan beş bin liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılır.

Seçmen Olmayanların Oy Vermesi :

Madde 160. — Her kim oy verme sırasında seçme yeterliği olmadığını bildiği halde oy vermeye teşebbüs eder veya verirse bir yıldan üç yıla kadar hapis ve bin liradan beş bin liraya kadar ağır para cezasına mahkûm edilir.

Başkasının adını taşıyarak oy vermeye teşebbüs eden veya veren iki seneden dört seneye kadar hapis ve iki bin beş yüz liradan on bin liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılır.

Bir sandıkta oy verdikten sonra başka sandıkta da oy vermeye teşebbüs eden veya veren kimse hakkında da ikinci fıkra hükmü uygulanır.

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Adaylık Hükümlerine Aykırı Hareketler ve Propaganda Yapamayacak Olanlar :

Madde 154. — 154 nci madde aynen kabul edilmiştir.

yıla kadar hapis ve bin liradan on bin liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

Adaylık Hükümlerine Aykırı Hareketler ve Propaganda Yapamayacak Olanlar :

Madde 154. — 154 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Başbakan ve Bakanların Yasaklara Uymamaları :

Madde 155. — 155 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Başbakan ve Bakanların Yasaklara Uymamaları :

Madde 155. — 155 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Matbu ve İlanların Tahribi :

Madde 157. — 157 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Matbu ve İlanların Tahribi :

Madde 157. — 157 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Sandık Düzeni ve Oy Verme ile İlişkin Suçlar :

Madde 158. — 158 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Sandık Düzeni ve Oy Verme ile İlişkin Suçlar :

Madde 158. — 158 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Sandık Başında Müdahale ve İhtara Riayetsizlik :

Madde 159. — 159 ncu madde aynen kabul edilmiştir.

Sandık Başında Müdahale ve İhtara Riayetsizlik :

Madde 159. — 159 ncu madde aynen kabul edilmiştir.

Seçmen Olmayanların Oy Vermesi :

Madde 160. — 160 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Seçmen Olmayanların Oy Vermesi :

Madde 160. — 160 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Oy Sandığı Üzerinde Suçlar :

Madde 161. — Usulüne aykırı olarak veya yetkisi olmadığı halde her ne sebep ve maksatla olursa olsun oy sandığının yerini değiştirenler, yerinden kaldıranlar, oy sandığını açan, çalan veya tahrip eden veya içindeki veya içinden çıkan oy zarflarını alan, çalan veya değiştiren kimse, iki yıldan beş yıla kadar hapis ve iki bin beş yüz liradan yirmi beş bin liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılır.

Bu fiil ve hareketler, cebir veya şiddet veya hile ile işlendiği takdirde hükmedilecek cezaya bir misli zamolunur.

Kurul Başkan ve Üyelerinin Seçim İşlerini Bozması :

Madde 163. — Seçim kurulları başkan ve üyelerinden her hangi biri kanuna aykırı hareketleriyle seçim muamelelerinin yapılmasını ve oy verilmesini kısmen veya tamamen imkânsız kılar yahut seçimlerin butlanına bilerek sebebiyet verirse, iki yıldan beş yıla kadar hapis ve on bin liradan elli bin liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılırlar.

Bunlar seçim neticelerini ilan etmezler, tutanağı :smazlar veya kanunen vermeye mecbur oldukları tutanak suretlerini vermezlerse aynı ceza ile cezalandırılırlar.

Oy Verme Sonucuna Tesir Edecek Haller :

Madde 164. — 1. Her kim sandık başında seçmenlerin imzalarını koydukları sandık seçmen listesine gelmeyenler adına sahte imza atmak, mühür koymak veya parmak basmak gibi hileli bir hareket ile sandığa oy atar veya attırır ise iki seneden dört seneye kadar hapis ve iki bin beş yüz liradan yirmi beş bin liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılır.

2. Bu fiil sandık başkan ve üyeleri ile resmi memurlar tarafından işlendiği takdirde, yukarıdaki fıkrada yazılı cezaya yarısı eklenerek hükmolunur.

3. Her kim, her hangi bir şekilde seçimin neticesini tağyir eder veya ettirir veya seçim tutanaklarını tamamen veya kısmen sahte olarak tanzim veya tahrif eder veya ettirirse, üç yıldan yedi yıla kadar ağır hapis cezasıyla cezalandırılır.

4. Yukarıdaki fıkrada yazılı fiil ve hareketler, kurul başkan ve üyeleri ve resmi memurlar tarafından işlendiği takdirde haklarında verilecek ceza beş yıldan on yıla kadar ağır haptistir.

5. Her kim oyunu kullandıktan sonra sandık başında kendisine sürülen özel boyayı silerek veya yok ederek veya herhangi bir şekil ve surette gözle farkedilemez duruma getirerek aynı seçimde ikinci defa oy kullanır veya kullanmaya teşebbüs ederse, altı aydan iki yıla kadar hapis ve iki bin beşyüz liradan yirmibeş bin liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılır. Bu fıkrada sözü edilen özel boyayı ilçe seçim kurulu başkanlığından teslim aldıktan sonra bu boyayı kasten yok veya imha eden veya oyunu kullanan seçmenin belirlenen uzvuna bu boyayı hiç sürmeyen veya bu özel boyadan başkasını süren sandık kurulu başkan ve üyelerine veya seçmenleri ya da sandık kurulu başkan ve üyelerini bu fıkrada yazılı fiilleri işlemeye herhangi bir surette icbar eden kimselere, bu fıkrada yazılı ceza üçte birden yarıya kadar artırılarak hükmolunur.

Her kim, kurulları, üçüncü fıkrada yazılı fiilleri işlemeye, herhangi bir suretle icbar ederse üçüncü fıkrada yazılı ceza üçte birden yarıya kadar artırılarak hükmolunur.

Eğer bu fiil kurul mensuplarına herhangi bir suretle menfaat temini veya vadi suretiyle meydana gelmiş ise, kurul mensuplarıyla menfaat temin veya vadedenler hakkında dördüncü fıkrada yazılı ceza üçte birden yarısına kadar eklenerek hükmolunur.

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Oy Sandığı Üzerinde Suçlar :

Madde 161. — 161 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Kurul Başkan ve Üyelerinin Seçim İşlerini Bozması :

Madde 163. — 163 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

Oy Verme Sonucuna Tesir Edecek Haller :

Madde 164. — 164 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Oy Sandığı Üzerinde Suçlar :

Madde 161. — Usulüne aykırı olarak veya yetkisi olmadığı halde her ne sebep ve maksatla olursa olsun oy sandığının yerini değiştirenler, yerinden kaldıranlar, oy sandığını açan, çalan veya tahrip eden veya içindeki veya içinden çıkan oy zarflarını alan, çalan veya değiştiren kimse, iki yıldan beş yıla kadar hapis ve iki bin beş yüz liradan yirmi beş bin liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılır.

Bu fiil ve hareketler, cebir veya şiddet veya hileyle işlendiği takdirde hükmedilecek ceza bir misli artırılarak hükmolunur.

Kurul Başkan ve Üyelerinin Seçim İşlerini Bozması :

Madde 163. — 163 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

Oy Verme Sonucuna Tesir Edecek Haller :

Madde 164. — 164 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

İtirazları ve Şikâyetleri Kabul Etmemek :

Madde 165. — Bu Kanunla kendilerine şikâyet ve itiraz yetkisi tanınanların bu yoldaki müracaatlarını tutanağa geçirmeye mecbur oldukları ahvalde tutanağa geçirmeyi reddeden kurul başkan ve üyeleri bir aydan bir yıla kadar hapis ve bin liradan beş bin liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılır.

Kötü Niyetle İtiraz :

Madde 166. — Seçim sonunda seçilenlere verilen tutanaklara veya seçilenlerin yeterliğine makbul bir sebep ölmaksızın ve kötü niyetle itiraz edenler üç aydan altı aya kadar hapis ve beşbin liradan yirmibin liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılır.

İçki Yasağına Aykırı Hareketler :

Madde 170. — Oy verme günü, oy verme müddetince, umuma açık yerlerde ispirotolu içki verenler, satanlar veya içenler veya herhangi bir suretle açık veya kapalı şişelerde ispirotolu içki satanlar veya alanlar ikibin-beşyüz liradan onbin liraya kadar ağır para cezasıyla cezalandırılır.

Silah Taşıyanlar :

Madde 171. — 79 ncu maddenin koyduğu silah taşıma yasağına aykırı hareket edenler hakkında 6136 sayılı Kanun hükümleri mahfuz kalmak şartıyla ikibinbeşyüz liradan onbin liraya kadar ağır para cezası hükmolunur.

Dava Süresi :

Madde 180. — Seçim suçlarından doğan kamu davası, seçimin bittiği tarihten itibaren bir yıl içinde açılmadığı takdirde kovuşturma yapılamaz.

Kamu davasının açılması izin veya karar alınmasına bağlı olan suçlarda izin veya kararın alınması için yapılan müracaat tarihi ile izin veya kararın verildiği tarih arasında geçen süre dava süresi hesabına katılmaz. Ancak, bu süre üç ayı geçemez.

Seçim Giderleri :

Madde 181. — Yüksek Seçim Kurulu ve Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğü giderleri ile her türlü seçim işleri giderleri genel bütçeden ödenir. Bunun için gerekli ödenek Adalet Bakanlığı Bütçesi içindeki ayrı bir programda gösterilir.

Bu ödeneğin harcanmasında, birinci derecede ita amiri, Yüksek Seçim Kurulu Başkanındır. Başkan, yetkilerinin bir kısmını Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğüne devredebilir, Genel Müdürün de diğer görevlilere devretmesine izin verebilir.

Seçim işleri için mahallerinde yapılması gereken her türlü harcamaların ita amiri il ve ilçe seçim kurulları başkanlarıdır.

Ödenecek Ücretler :

Madde 182. — Seçim kurulları başkan ve üyeleriyle bu Kanun gereğince görevlendirileceklerle ve bu işlerde mesai saatleri içinde veya dışında çalıştırılacak memur ve hizmetlilere verilecek ücretler ve hariçten alınarak çalıştırılacakların gündelikleri Yüksek Seçim Kurulunun teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca belirtilecek esas ve miktarlara göre ödenir. Ancak, bu gündelikler asgari ücretten az olmaz.

Bulunduğu yerin haricinde bir mahalle gönderileceklerin yol masrafları Harcırah Kanunu hükümlerine göre verilir.

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

İtirazları ve Şikâyetleri Kabul Etmemek :

Madde 165. — 165 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Kötü Niyetle İtiraz :

Madde 166. — 166 nci madde aynen kabul edilmiştir.

İçki Yasağına Aykırı Hareketler :

Madde 170. — 170 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Silah Taşıyanlar :

Madde 171. — 171 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Dava Süresi :

Madde 180. — 180 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Seçim Giderleri :

Madde 181. — 181 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Ödenecek Ücretler :

Madde 182. — 182 nci madde aynen kabul edilmiştir.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

İtirazları ve Şikâyetleri Kabul Etmemek :

Madde 165. — 165 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Kötü Niyetle İtiraz :

Madde 166. — 166 nci madde aynen kabul edilmiştir.

İçki Yasağına Aykırı Hareketler :

Madde 170. — 170 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Silah Taşıyanlar :

Madde 171. — 171 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Dava Süresi :

Madde 180. — 180 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Seçim Giderleri :

Madde 181. — 181 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Ödenecek Ücretler :

Madde 182. — Seçim kurulları başkan ve üyesiyle bu kanun gereğince görevlendirileceklere ve bu işlerde mesai saatleri içinde veya dışında çalıştırılacak memur ve hizmetliler ile siyasi parti temsilcilerine verilecek ücretler ve harıçten alınarak çalıştıracakların gündelikleri Yüksek Seçim Kurulunun tek-

(Teklif)

Yüksek Seçim Kurulu Başkanı, bu madde hükümlerine göre harcanacak seçim giderleri ödeneğinden yer miktarı il ve ilçe seçim kurulları başkanları emrine gönderir.

Bu Kanunun uygulanması için gerekli yerlere başka yerlerden yetki verilerek gönderilen hâkim sınıfından olanlara bu sebeple yapılan ödemeler saklıdır.

Sandık kurulu başkan ve üyeleri ile kütük yazımı ve denetimi işlerinde, yedi günü geçmemek üzere, geçici görevlendirilenlere ve siyasi parti temsilcilerine ödenecek ücretler vergilendirilmeksizin ödenir.

Satın Alma ve Avans :

Madde 183. — Bu Kanun gereğince yapılacak işler için lüzumlu satın alma ve kiralama işleri 2490 sayılı Kanuna tabi olmaksızın yapılabilir. İlan zorunlu değildir.

Her çeşit seçim giderleri için il ve ilçe adalet daireleri mutemetlerine il ve ilçe seçim kurulları başkanlarının tasvibi ile ayrıca yüzbin liraya kadar avans verilebilir. Bu had içinde kalmak üzere mahsup edilen mik-tara kadar yeniden avans verilebilir.

Yüksek Seçim Kurulu, gerekli gördüğü ahvalde avans miktarını artırabilir.

MADDE 2. — 26 . 4 . 1961 tarihli ve 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanuna, 24 . 3 . 1973 tarihli ve 1700 sayılı Kanunla eklenen geçici maddeye (Geçici madde 11) numarası, 20 . 2 . 1979 tarihli ve 2181 sayılı Kanunla eklenen geçici maddeye (Geçici madde 12) numarası verilmiş ve bu Kanuna aşağıda gösterilen beş yeni geçici madde eklenmiştir :

GEÇİCİ MADDE 13. — Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte görev yapmakta olan Yüksek Seçim Kurulu üyelerinin görevi 1981 yılı Ocak ayına kadar devam eder. 1980 yılının Aralık ayının ilk haftasında Yargıtay ve Danıştay üyeleri arasından ad çekme ile üçer üye ayrılır. Ad çekme, Yüksek Seçim Kurulu huzurunda, kurul başkanı tarafından yapılır.

Ocak 1981 ayının ilk haftasında, Yargıtay ve Danıştay Genel Kurullarında, ad çekme sonucunda boşalan üçer üyelik için seçim yapılır.

Geri kalan üyeliklerin seçimi Ocak 1983 ayında yenilenir.

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

lifi üzerine Bakanlar Kurulunca belirtilecek esas ve miktarlara göre ödenir. Ancak, bu gündelikler asgari ücretten az olmaz.

Bulunduğu yerin haricinde bir mahalle gönderileceklerin yol masrafları Harcırah Kanunu hükümlerine göre verilir.

Yüksek Seçim Kurulu Başkanı, bu madde hükümlerine göre harcanacak seçim giderleri ödeneğinden yeter miktarı il ve ilçe seçim kurulları başkanları emrine gönderir.

Bu kanunun uygulanması için gerekli yerlere başka yerlerden yetki verilerek gönderilen hâkim sınıfindan olanlara bu sebeple yapılan ödemeler saklıdır.

Bakanlar Kurulunca belirlenecek esas ve miktarlara göre ödenecek ücretler vergilendirilmeksizin ödenir.

Satın Alma ve Avans :

Satın Alma ve Avans :

Madde 183. — 183 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

Madde 183. — 183 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

MADDE 2. — 26 . 4 . 1961 tarihli ve 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanuna, 24 . 3 . 1973 tarihli ve 1700 sayılı Kanunla eklenen Geçici Maddeye (Geçici madde 11) numarası, 20 . 2 . 1979 tarihli ve 2181 sayılı Kanunla eklenen Geçici Maddeye (Geçici madde 12) numarası verilmiş ve bu kanuna aşağıda gösterilen 5 yeni Geçici Madde eklenmiştir :

MADDE 2. — 26 . 4 . 1961 tarihli ve 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanuna, 24 . 3 . 1973 tarihli ve 1700 sayılı Kanunla eklenen geçici maddeye (geçici madde 11) numarası, 20 . 2 . 1979 tarihli ve 2181 sayılı Kanunla eklenen geçici maddeye (geçici madde 12) numarası verilmiş ve bu Kanuna aşağıda gösterilen beş yeni geçici madde eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 13. — Geçici madde 13 aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 13. — Bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihte görev yapmakta olan Yüksek Seçim Kurulu üyelerinin görevi 1981 yılı Ocak ayına kadar devam eder. 1980 yılının Aralık ayının ilk haftasında Yargıtay ve Danıştay üyeleri arasından ad çekme ile 3'er üye ayrılır. Ad çekme, Yüksek Seçim Kurulu huzurunda, kurul başkanı tarafından yapılır. Başkan ve başkanvekili bu ad çekmeye girmezler.

Ocak 1981 ayının ilk haftasında, Yargıtay ve Danıştay Genel Kurullarında, ad çekme sonucunda boşalan 3'er üyelik için seçim yapılır.

Geri kalan üyeliklerin seçimi Ocak 1983 ayında yenilenir.

(Teklif)

GEÇİCİ MADDE 14. — Bu Kanunun yürürlüğe girmesini takip eden bir aylık sürenin son haftasında, 15 nci maddede yazılı usulle il seçim kurulları, 18 ve 19 ncu maddelerde yazılı usulle ilçe seçim kurulları kurulur. Bu kurulların yenilenmesi, bu Kanunun yürürlüğe girmesini takip eden Ocak ayından bir yıl sonraki Ocak ayının son haftasında yapılır.

GEÇİCİ MADDE 15. — 24 . 3 . 1973 tarihli ve 1700 sayılı Kanunla değiştirilen 298 sayılı Kanunun 28 ve müteakip maddelerine göre, kadroları Adalet Bakanlığına bağlı daimi seçmen kütüğü bürolarında çalışan personelden, kadrolarıyla birlikte Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğüne geçmeleri Genel Müdürlükçe uygun görülmeyenler, Adalet Bakanlığınca başka görevlere atanırlar ve kadroları iptal edilir.

GEÇİCİ MADDE 16. — İlk yazım, bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra gelen altmışıncı günü takibeden ilk Pazar günü yapılır.

Bu yazımda elde edilen bilgiler, ilgili ilçe seçim kurullarında liste haline getirilerek bu listeler ilçe seçim kurulu başkanlıklarında saklanır; geçici 17 nci maddenin uygulanmasında bu listelerde yazılı bilgiler esas alınır.

GEÇİCİ MADDE 17. — 1. Bu kanun hükümleri gereğince Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğü tarafından düzenlenecek seçmen kütüğünün ve bu kütüğe uygun olarak yayınlanacak sandık seçmen listelerinin hazırlanıp yayınlanmasında; 14 Ekim 1979 tarihinde Cumhuriyet Senatosu üçte bir yenileme, Cumhuriyet Senatosu üyeliği ile milletvekili ara seçimleri yapılacak illere ve ilk sandık seçmen listelerinin yayınlanmasına kadar geçecek süre içinde mahalli idareler seçimleri yapılacak seçim çevrelerine öncelik verilir.

2. İlk yazım ve birinci bentte belirtilen seçimlerin yapılma tarihlerine göre; bu seçimlerin yapılacağı seçim çevrelerine ait kütük ve sandık seçmen listelerinin zaman darlığı sebebiyle Seçmen Kütüğü Genel Müdürlüğünce hazırlanıp yayınlanmasına ve yapılacak bu seçimlere yetiştirilmesine imkan olmadığının Yüksek Seçim Kurulunca tespit edilmesi halinde :

a) 14 Ekim 1979 tarihinde yapılacak Cumhuriyet Senatosu üçte bir yenileme, Cumhuriyet Senatosu üyeliği ve milletvekili ara seçimlerinde, ilçe seçmen kütüğü bürolarının geçici 16 ncı maddeye göre yapılan ilk yazımla elde edilen bilgilerden çıkardığı listelere göre hazırlanacak sandık seçmen listeleri kullanılır.

Bu şekilde hazırlanan sandık seçmen listeleri, listelerin hazırlanmasından sonra bu illere bağlı bütün seçim çevrelerinde yapılacak mahalli idareler seçimleri için de geçerlidir.

b) Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten yukarıda (a) fıkrasında belirtilen şekilde sandık seçmen listelerinin hazırlanmasına kadar geçecek süre içinde, bütün seçim çevrelerinde yapılacak; belediye başkanlığı, belediye ve il genel meclisi üyelikleri, köy ve mahalle muhtarlıkları, ihtiyar heyeti ve meclisi üyelikleri seçimlerinde kullanılacak sandık seçmen listelerinin tanzim esaslarıyla, (a) fıkrasında yer alan ve ilk yazımla elde edilen bilgileri kapsayan listelerin düzenlenmesine, askıya çıkarılmasına ve askıdan indirilmesine, sandık seçmen listelerine ayrılmasına ve kesinleşmesine, itirazların süre ve şekillerine dair esasları Yüksek Seçim Kurulu tespit ve ilan eder.

MADDE 3. — 24 . 5 . 1961 tarihli ve 304 sayılı Cumhuriyet Senatosu Üyelerinin Seçimi Kanununun 1, 11 ve 13 ncü maddeleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Genel Olarak Uygulanacak Hükümler :

Madde 1. — 25 Mayıs 1961 tarihli ve 306 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 1 ve 2 nci maddelerinde, 9 ncu maddesinde, 10 ncu maddesinin son fıkrasında, 11 ila 24 ncü maddelerinde, 27 nci maddesinin 1, 2 ve 3 ncü bentlerinde, 28 ila 41 nci maddelerinde ve bunların ek ve tadillerinde yer alan hükümler, Cumhuriyet Senatosu üyeleri seçimlerinde de uygulanır. Şu kadar ki, seçime katılan siyasi partilerin aday göstermeleri gereken en az seçim çevresi sayısının hesaplanmasında, Cumhuriyet Senatosu yenileme seçiminin yapılacağı il sayısı dikkate alınır.

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

GEÇİCİ MADDE 14. — Geçici madde 14 aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 15. — Geçici madde 15 aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 16. — Geçici madde 16 aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 17. — Geçici madde 17 aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — 24 . 5 . 1961 tarihli ve 304 sayılı Cumhuriyet Senatosu Üyelerinin Seçimi Kanununun 1, 11 ve 13 ncü maddeleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Genel Olarak Uygulanacak Hükümler :

Madde 1. — 1 nci madde aynen kabul edilmiştir.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

GEÇİCİ MADDE 14. — Geçici 14 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 15. — Geçici 15 nci madde aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 16. — Geçici 16 ncı madde aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 17. — Geçici 17 nci madde aynen kabul edilmiştir.

MADDE 3. — 24 , 5 . 1961 tarihli ve 304 sayılı Cumhuriyet Senatosu Üyelerinin Seçimi Kanununun 1, 11 ve 13 ncü maddeleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Genel Olarak Uygulanacak Hükümler :

Madde 1, — 1 nci madde aynen kabul edilmiştir.

(Teklif)

Oy Verme :

Madde 11. — Cumhuriyet Senatosu üyelerinin seçimi, milletvekili seçimi ile aynı günde yapıldığı takdirde, Cumhuriyet Senatosu üyeleri seçiminin oy verme işleri de aynı sandık kurulları tarafından yürütülür. Şu kadar ki, sandık alanında, bu seçim için ayrı bir kapalı oy verme yeri, ayrı renkte oy sandığı, sandık seçmen listesinin ayrı bir nüshası bulundurulur ve bu seçimlerde, milletvekili seçiminde kullanılan birleşik oy pusulasında renk bakımından farklı birleşik oy pusulası kullanılır.

Ancak, bir sandığa ait işler bitirilmeden, diğer sandık açılmaz.

Hesaba Katılmayan Oy Puslaları :

Madde 13. — Sandıktan milletvekili seçimine ait birleşik oy puslaları çıkmış ise bu puslalar hesaba katılmaz.

MADDE 4. — 25 . 5 . 1961 tarihli ve 306 numaralı Milletvekili Seçimi Kanununun, 10, 11, 12, 17, 23, 24, 27, 29, 30, 31, 33 ve 41 nci maddeleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Adaylık :

Madde 10. — Seçilme yeterliğine sahip her vatandaş, milletvekilliğine adaylığını koyabilir. 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun 78 nci maddesinin 8 nci bendinde yer alan bağımsız adaylarla ilgili hükümler saklıdır.

298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun 14 ncü maddesinin 11 nci fıkrası gereğince Yüksek Seçim Kurulunun tespit ve ilan ettiği seçime katılabilecek siyasi partilerin genel merkezlerindeki yetkili organları, bütün seçim çevrelerinde aday gösterebilirler. Şu kadar ki, bu partilerin teşkilatı olsun veya olmasın, mevcut illerin en az üçte birinde, o seçim çevresinin her birinin çıkaracağı milletvekili sayısına eşit sayıda aday göstermeleri gerekir.

Mevcut İllerin Üçte Birinde Tam Aday Göstermeyen Siyasi Partilerin Durumu :

Madde 11. — Her hangi bir sebeple mevcut illerin üçte biri kadar seçim çevresinde aday göstermemiş olan veya bu miktardaki ilin her hangi birinde eksik aday göstermiş bulunan siyasi partilerin genel merkezlerindeki yetkili organlarına, Yüksek Seçim Kurulu tarafından, eksiklerin derhal tamamlanması lüzumu bildirilir.

İlgili parti teşkilatı bu tebliğden itibaren iki gün içinde eksik kalan adaylıkları doldurur. Aksi takdirde, o siyasi parti, bütün seçim çevrelerinde, seçime katılma hakkını kaybeder.

Mevcut İllerin Üçte Birinden Fazla İlde Aday Gösteren Partilerin Eksik Aday Göstermesi Durumu :

Madde 12. — Siyasi partiler tarafından mevcut illerin üçte birinden fazla ilde aday gösterilmiş olmakla beraber, bu oranı aşan seçim çevrelerinin bir veya birkaçında, her seçim çevresinin çıkaracağı milletvekili sayısından eksik aday gösterilmiş olması halinde, Yüksek Seçim Kurulunca o partinin genel merkezindeki yetkili organlarına aday listelerinin tamamlanması lüzumu bildirilir.

İlgili parti teşkilatı bu tebliğden itibaren iki gün içinde, o çevrelerin listelerindeki eksikleri tamamlar. Aksi takdirde, yukarıdaki madde hükmü saklı kalmak şartıyla, adayları eksik kalan seçim çevresinde o siyasi parti, seçime katılma hakkını kaybeder.

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Oy Verme :

Madde 11. — 11 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Hesaba Katılmayan Oy Puslaları :

Madde 13. — 13 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — 25 . 5 . 1961 tarihli ve 306 numaralı Milletvekili Seçimi Kanununun, 10, 11, 12, 17, 23, 24, 27, 29, 30, 31, 33 ve 41 nci maddeleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Adaylık :

Madde 10. — 10 ncu madde aynen kabul edilmiştir.

Mevcut İllerin Üçte Birinde Tam Aday Göstermeyen Siyasi Partilerin Durumu :

Madde 11. — 11 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Mevcut İllerin Üçte Birinden Fazla İlde Aday Gösteren Partilerin Eksik Aday Göstermesi Durumu :

Madde 12. — 12 nci madde aynen kabul edilmiştir.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Oy Verme :

Madde 11. — 11 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Hesaba Katılmayan Oy Puslaları :

Madde 13. — 13 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

MADDE 4. — 25.5.1961 tarihli ve 306 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun 10, 11, 12, 17, 23, 24, 27, 29, 30, 31, 33, 37 ve 41 nci maddeleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Adaylık:

Madde 10. — 10 ncu madde aynen kabul edilmiştir.

Mevcut İllerin Üçte Birinde Tam Aday Göstermeyen Siyasi Partilerin Durumu :

Madde 11. — 11 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Mevcut İllerin Üçte Birinden Fazla İlde Aday Gösteren Partilerin Eksik Aday Göstermesi Durumu :

Madde 12. — 12 nci madde aynen kabul edilmiştir.

(Teklif)

Memurların Adaylığı :

Madde 17. — Devlet, Katma Bütçeli İdareler, İl Özel İdareleri, Belediyelerle bunlara bağlı daire ve müesseselerde, İktisadi Devlet Teşebbüs ve Teşekküllerinde ve Kamu Tüzel Kişiliklerinde, bunların kurdukları müesseseler ve ortaklıkları ile 2834 sayılı Kanunun kapsamına giren kooperatif ve kooperatif birliklerinde; memur ve hizmetli olarak çalışanlarla belediye başkanları, aday olmak ve aday gösterilmek için istifa zorunda değildirler.

Ancak, bunlar, genel ve ara seçimlerin başlangıcından iki ay önce, seçimin yenilenmesine karar verilmesi halinde yenileme kararının ilanından başlayarak yedi gün içinde istifa etmedikçe, görevli buldukları seçim çevresinden adaylıklarını koyamazlar, aday gösterilemezler ve seçilemezler.

Birinci fıkrada yazılı bütün idare ve kuruluşların; müsteşar, genel müdür, genel sekreter; daire, grup, bölge müdür veya başkanları ile yardımcıları, yönetim kurulu başkan ve üyeleri; çalışma alanlarına giren bütün seçim çevrelerinde görevli sayılırlar.

Hâkimlerle Cumhuriyet savcılarını mesleklerinden çekilmedikçe aday olamazlar, aday gösterilemezler ve seçilemezler.

Adaylıktan İstifa ve Ölüm :

Madde 23. — Aday listelerinin kesinleşmesinden oy verme günü saat 17.00'ye kadar ölüm veya istifa nedeniyle aday listelerinde vukua gelecek eksilmeler üzerine, ilgili siyasi partinin genel merkezindeki yetkili organına Yüksek Seçim Kurulu tarafından, eksiklerin derhal tamamlanması lüzumu tebliğ edilir.

İlgili parti teşkilatı, bu tebliğden itibaren iki gün içinde; eksilen yerleri, o seçimde parti aday listesinde ismi bulunmayan adaylar ile tamamlar.

Tebliğ oy verme gününden önceki iki günden daha önce yapılmış ise, o siyasi parti bu maddeye göre aday ismini süresinde bildirmedikçe; o seçim çevresinde seçime katılma hakkını kaybeder.

Kullanılacak Oy Puslası :

Madde 24. — Milletvekili seçiminde; 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkındaki Kanunun değişik 78 nci maddesi uyarınca hazırlanmış birleşik oy puslası kullanılır.

Muteber Olmayan Oy Puslaları :

Madde 27. — 1. 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkındaki Kanunun değişik 103 ncü maddesinde gösterilen oy puslaları,

2. Sandıktan, Cumhuriyet Senatosu üyeleri seçimine ait birleşik oy puslaları çıktığı takdirde bu oy puslaları,

Muteber sayılmaz.

Sayımın İlanı ve Tutanağa Geçirilmesi :

Madde 29. — Sandık kurulu, oyların sayım ve dökümünü yaparken, siyasi partilerin ve bağımsız adayların her birinin aldığı oy sayısını tespit ederek tutanağa geçirir.

İlçelerde Seçim Sonuçlarının Birleştirilmesi :

Madde 30. — İlçe seçim kurulu, sandık tutanaklarının birleştirilmesinde, siyasi partilerin ve bağımsız adayların her birinin aldıkları oy sayısını tespit ederek tutanağa geçirir.

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Memurların Adaylığı :

Madde 17. — 17 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Adaylıktan İstifa ve Ölüm :

Madde 23. — 23 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

Kullanılacak Oy Puslası :

Madde 24. — 24 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

Muteber Olmayan Oy Puslaları :

Madde 27. — 27 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Sayımın İlanı ve Tutanağa Geçirilmesi :

Madde 29. — 29 ncu madde aynen kabul edilmiştir.

İlçelerde Seçim Sonuçlarının Birleştirilmesi :

Madde 30. — 30 ncu madde aynen kabul edilmiştir.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

Memurların Adaylığı :

Madde 17. — 17 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Adaylıktan İstifa ve Ölüm :

Madde 23. — 23 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

Kullanılacak Oy Puslası :

Madde 24. — 24 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

Muteber Olmayan Oy Puslaları :

Madde 27. — 27 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Sayımın İlanı ve Tutanağa Geçirilmesi :

Madde 29. — 29 ncu madde aynen kabul edilmiştir.

İlçelerde Seçim Sonuçlarının Birleştirilmesi :

Madde 30. — 30 ncu madde aynen kabul edilmiştir.

(Teklif)

İl Tutanağı :

Madde 31. — İl seçim kurulu, ilçe seçim kurullarından gelen tutanakları, yukarıdaki maddede belirtilen şekilde birleştirir ve il seçim çevresindeki :

1. Seçmenlerin sayısını,
2. Oylarını kullanan seçmenlerin sayısını,
3. İtiraz edilmiş veya ihtilafli görülmüş olup da, muteber sayılarak hesaba katılan oy puslaları sayısını,
4. Muteber sayılmayan ve hesaba katılmayan oy puslaları sayısını,
5. Muteber tutulan ve hesaba katılan oy puslaları genel toplamını,
6. Seçime katılmış olan siyasi partilerden ve bağımsız adaylardan her birinin aldığı oy miktarını gösteren muteber oy puslaları sayısını,

Tutanağa geçirir.

Siyasi Parti Adaylarından Seçilenlerin Tespiti :

Madde 33. — Siyasi parti adaylarından seçilenler aşağıdaki şekilde tespit edilir :

A) Yüksek Seçim Kuruluna verilen aday listelerindeki sıra, seçimlerde siyasi partilerin kazandıkları milletvekillerinin sırasının tespitine esas olur. Ancak, 32 nci madde gereğince partinin kazandığı milletvekilliği sayısı tespit edildikten sonra, her parti için ayrı ayrı olmak üzere Yüksek Seçim Kurulunca örneği tespit edilecek cetvele,

1. Adayların adları, her partinin aday listesindeki sıraya göre alt alta yazılır.
2. Bundan sonra her seçim çevresinde, 32 nci madde gereğince partilere düşen milletvekilliği sayısı kadar milletvekili bu madde gereğince düzenlenen listenin son sütununun başından itibaren sayılmak suretiyle seçilmiş sayılır.

B) Bu işlemler açık olarak yapılır ve adaylarla müşahitler hazır bulunabilirler.

İl seçim kurulu başkanı, milletvekilliğine seçilenleri gösteren tutanağın bir suretini o seçim çevresinde derhal ilan ettirir; diğer bir suretini de bir hafta süre ile il seçim kurulu kapısına astırır.

Özel Hüküm Bulunmayan Hallerde Uygulanacak Kanun :

Madde 41. — Bu kanunda özel bir hüküm bulunmayan hallerde, «Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanun» un işbu kanuna aykırı olmayan hükümleri uygulanır.

MADDE 5. — 1. 26.4.1961 tarihli ve 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun;

- a) 24.3.1973 tarihli ve 1700 sayılı Kanunla değiştirilen 48 nci,
- b) 61 nci,

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

İl Tutanağı :

Madde 31. — 31 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Siyasi Parti Adaylarından Seçilenlerin Tespiti :

Madde 33. — 33 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

Özel Hüküm Bulunmayan Hallerde Uygulanacak Kanun :

Madde 41. — 41 nci madde aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. — Teklifin 5 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

İl Tutanağı :

Madde 31. — 31 nci madde aynen kabul edilmiştir.

Siyasi Parti Adaylarından Seçilenlerin Tespiti :

Madde 33. — 33 ncü madde aynen kabul edilmiştir.

Seçim Delillerinin Saklanması :

Madde 37. — Hesaba katılan ve katılmayan ve itiraza uğramış olan oy puslaları, sayım ve döküm cetvelleri ve milletvekilliğine seçilme tutanakları ve seçimle ilgili diğer her türlü evrak, iki yıl süre ile, ilçelerde ilçe seçim kurulu başkanı, illerde il seçim kurulu başkanı tarafından saklanır ve Yüksek Seçim Kurulunun talebi olmadıkça hiçbir yere gönderilmez.

Özel Hüküm Bulunmayan Hallerde Uygulanacak Kanun :

Madde 41. — 41 nci madde aynen kabul edilmiştir.

MADDE 5. — 1. 26.4.1961 tarihli ve 298 sayılı Seçimlerin Temel Hükümleri ve Seçmen Kütükleri Hakkında Kanunun;

a) 24.3.1973 tarihli ve 1700 sayılı Kanunla değiştirilen 48 nci,

(Teklif)

c) Bu kanuna, 14.7.1965 tarihli ve 656 sayılı Kanunla eklenen ek 2 ve ek 3 nci, Maddeleri.

2. 25.5.1961 tarihli ve 306 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun;

a) 26.6.1973 tarihli ve 1733 sayılı Kanunla değiştirilen 25 ve 26 ncı,

b) 28 nci,

Maddeleri,

Yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 6. — Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 7. — Bu Kanun hükümlerini Bakanlar Kurulu yürütür.

(Anayasa Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

(Adalet Komisyonunun Kabul Ettiği Metin)

b) 61 nci,
Maddeleri,

2. 25.5.1961 tarihli ve 306 sayılı Milletvekili Seçimi Kanununun;

a) 26.6.1973 tarihli ve 1733 sayılı Kanunla değiştirilen 25 ve 26 ncı,

b) 28 nci,
Maddeleri,

Yürürlükten kaldırılmıştır.

MADDE 6. — Teklifin 6 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Teklifin 6 ncı maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 7. — Teklifin 7 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

MADDE 7. — Teklifin 7 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

